Machine Translated by Google

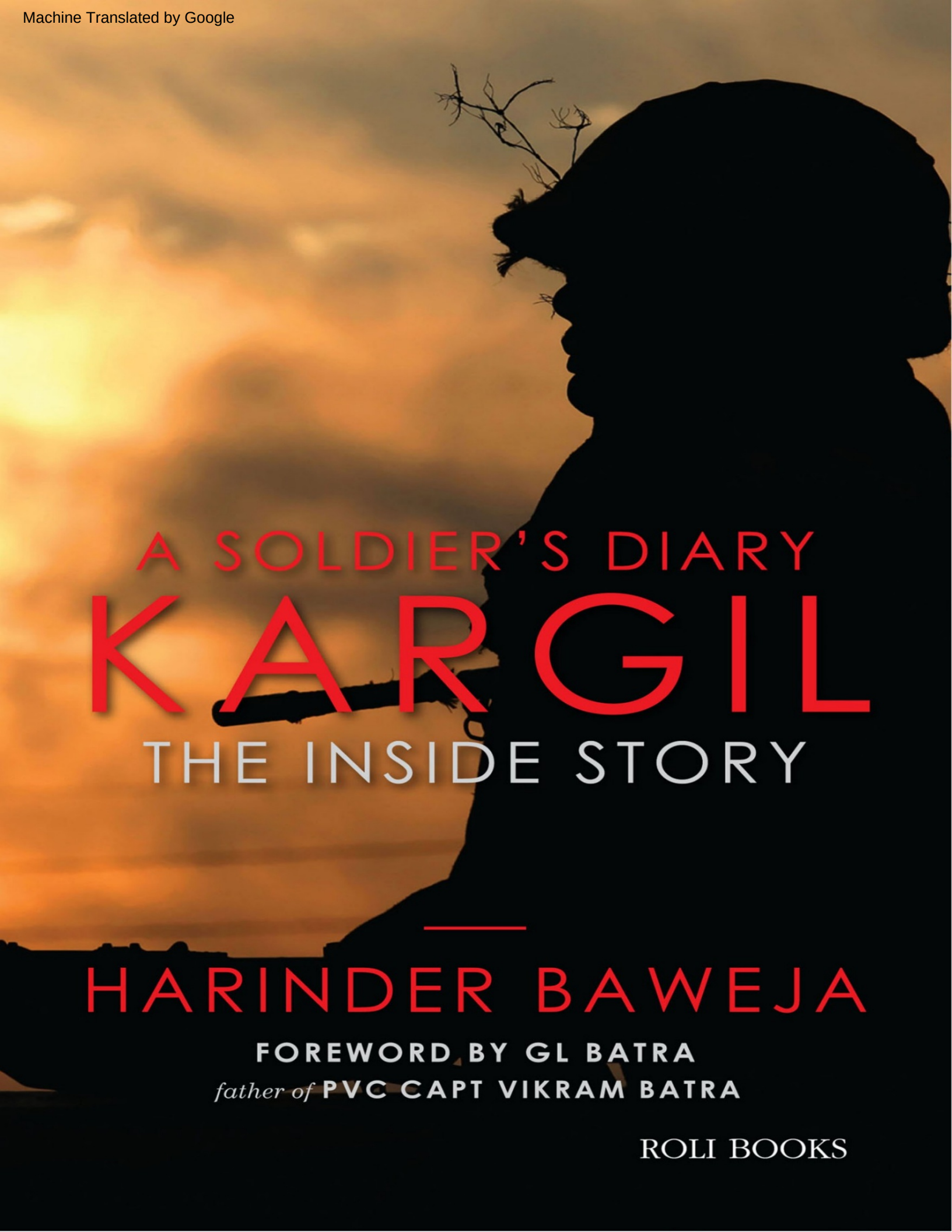

A SOLDIER'S DIARY
KARGIL
THE INSIDE STORY

HARINDER BAWEJA

FOREWORD BY GL BATRA
father of PVC CAPT VIKRAM BATRA

ROLI BOOKS

Machine Translated by Google

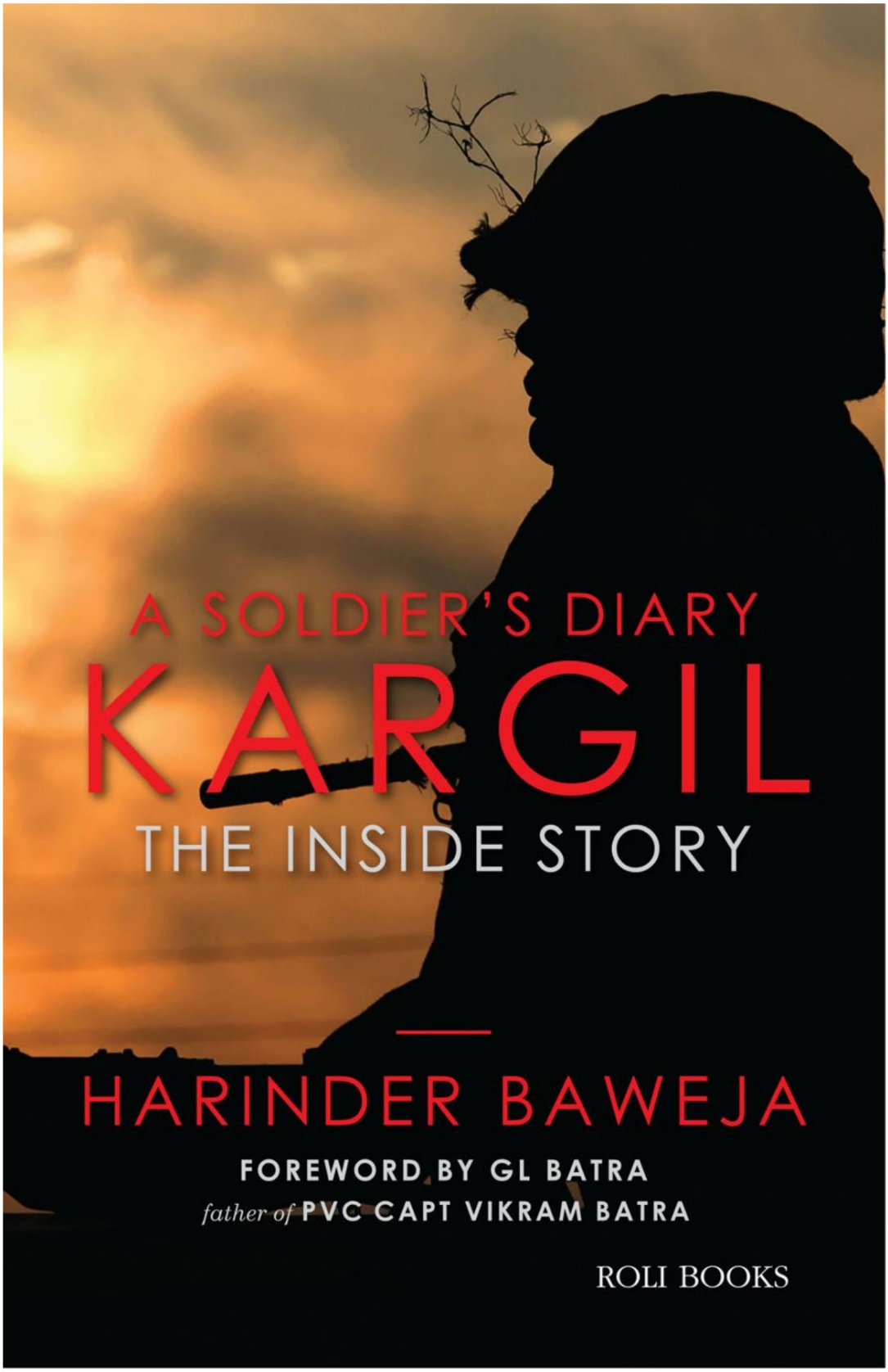

Machine Translated by Google

ਮਾਲ 'ਤੇ

ਅੰਦਰਲੀ ਕਹਾਣੀ

Machine Translated by Google

ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ

ਕਾਰਗਿਲ: ਅੰਦਰਲੀ ਕਹਾਣੀ

'[ਹਰਿੰਦਰ ਬਾਵੇਜਾ] ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਗੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਕਾਰਗਿਲ: ਦ ਇਨਸਾਈਡ ਸਟੋਰੀ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ...'

'[ਉਹ] ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਔਖੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਇੰਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਚਾਲਨ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ... ਲੇਖਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਦਾ...'

ਬੀਬੀਸੀ

'ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਦੌਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ, ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਿਰਤਾਂਤ... ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜੰਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਸਬਅਲਟਰਨ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿਖਰਲੀ ਫੌਜੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਇਸਦੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਰੂਪ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਬਾਵੇਜਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ।'

ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ

'ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟ ਹੈ ਜਿੱਥੇ [ਬਾਵੇਜਾ] ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਗੁਪਤ ਫੌਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਫਟਰ ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਝਾਤ। ਉਹ ਡੂੰਘੇ ਬੇਚੈਨ ਘੁਸਪੈਠ, ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਨਕਸ਼ੇ, ਮਾੜੀ ਤਿਆਰੀ ਵਾਲੇ ਸੈਨਿਕਾਂ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਬਰਾਹਟ, ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਦੇ ਸੁਰੂਆਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਲੇ ਵਰਗੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਸ਼ਬਦ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਲਈ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਯੁੱਧ ਦੀ ਧੁੰਦ ਦੁਆਰਾ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹਨ।'

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼

Machine Translated by Google

'ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਹਿੰਮਤੀ ਹਰਿੰਦਰ ਬਾਵੇਜਾ ਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇਖੀ।'

ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਅਸਹਿਜ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸਾਡੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਸਾਡਾ ਚੀਫ਼ ਆਫ਼ ਸਟਾਫ਼ ਪੋਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਰਮਾ ਗਿਆ; ਸਾਡੇ ਜਨਰਲ ਇਨ-ਚਾਰਜ ਆਫ਼ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੋਲਫ਼ ਕੋਰਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ (ਆਪਣੇ ਕਾਲਮ 'ਵਿਦ ਮੈਲਿਸ ਟੂਵਾਰਡਜ਼ ਵਨ ਐਂਡ ਆਲ' ਵਿੱਚ)

'ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ। ' ਏ ਸੋਲਜਰਜ਼ ਡਾਇਰੀ' ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਝਲਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।'

ਡੈੱਕਨ ਕ੍ਰੋਨਿਕਲ

'ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਬਾਵੇਜਾ ਨੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾਇਰੀ ਫਾਰਮੈਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਡਾਇਰੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੌਂਦੇ ਹੋਏ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਕੁਝ ਕੁ ਚੂਹਿਆਂ ਜੋ ਅੰਦਰ ਆਏ ਹਨ" ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕਣ ਲਈ ਬੰਜਰ ਚੋਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜੀਆਂ।'

ਦ ਹਿੰਦੂ

Machine Translated by Google

A SOLDIER'S DIARY

KARGIL

THE INSIDE STORY

HARINDER BAWEJA

FOREWORD BY GL BATRA
father of PVC CAPT VIKRAM BATRA

LOTUS COLLECTION
ROLI BOOKS

Machine Translated by Google

ਹੋਰ ਲੋਟਸ ਟਾਈਟਲ	
ਅਨਿਲ ਧਾਰਕਰ	ਆਈਕਨ: ਅੱਜ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ
ਐਤਜ਼ਾਜ਼ ਅਹਿਸਨ	ਸਿੰਧੂ ਗਾਥਾ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ
ਅਜੈ ਮਾਨਸਿੰਘ ਆਲਮ	ਫਿਰਾਕ ਗੋਰਖਪੁਰੀ: ਦਰਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਵੀ
ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਅਤੇ ਟੀ.ਆਰ ਵਿਵੇਕ	ਆਈਪੀਐਲ: ਅੰਦਰਲੀ ਕਹਾਣੀ
ਆਲਮ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ	ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਔਰਤਾਂ: ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਗੂ
ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਆਖਰੀ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣਾ: ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਪਤਨ
ਅਰੁਣਾ ਰਾਏ	ਆਰਟੀਆਈ ਕਹਾਣੀ: ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ
ਆਸ਼ੀਸ਼ ਰੇਅ	ਸਸਕਾਰ: ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਵਿਵਾਦ
ਬਰਟਿਲ ਫਾਕ	ਫਿਰੋਜ਼: ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਗਾਂਧੀ
ਹਰਿੰਦਰ ਬਵੇਜਾ (ਸੰਪਾ.)	26/11 ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਾ
ਇਆਨ ਐੱਚ. ਮੈਗੇਡੇਰਾ	ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀਨੀ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਔਰਤਾਂ
ਕੁਨਾਲ ਪੁਰੰਦਰੇ	ਰਮਾਕਾਂਤ ਆਚਰੇਕਰ: ਇੱਕ ਜੀਵਨੀ
ਲੂਸੀ ਪੈੱਕ ਲੂਸੀ ਪੈੱਕ	ਆਗਰਾ: ਆਰਕੀਟੈਕਚਰਲ ਵਿਰਾਸਤ
ਮਦਨ ਗੋਪਾਲ ਐਮਜੇ	ਦਿੱਲੀ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ: ਇੱਕ INTACH-Roli ਗਾਈਡ
ਅਕਬਰ	ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਂ: ਮੁਨਸ਼ੀ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ
	ਬਲੱਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼: ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਗਾਥਾ
ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਇਆਨ ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ	ਪਰਮ ਵੀਰ: ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਹੀਰੋ
ਇਆਨ ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ ਮਧੂ ਤ੍ਰੇਹਨ	ਆਈਐਨਐਸ ਖੁਖਰੀ ਦਾ ਡੁੱਬਣਾ: 1971 ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ
	ਤਹਿਲਕਾ ਇੱਕ ਰੂਪਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਮਨੀਸ਼ ਪਚੌਲੀ	ਸ਼ੀਨਾ ਬੋਰਾ ਕੇਸ
ਹੈਲੋ ਮੈਨੂੰ	ਸੂਰਤ: ਇੱਕ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦਾ ਪਤਨ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ
ਮੋਨੀਸ਼ਾ ਰਾਜੇਸ਼	80 ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿੱਚ
ਨੂਰੁਲ ਹਸਨ	ਮੀਨਾ ਕੁਮਾਰੀ: ਕਵੀ
ਪ੍ਰਤੀਪ ਕੇ. ਲਹਿਰੀ ਰਾਜਿਕਾ	ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਹਿਰ: ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਭੰਡਾਰੀ ਰਾਲਫ਼ ਰਸਲ	ਰਾਜ ਆਨ ਦ ਮੂਵ: ਡਾਕ ਬੰਗਲੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ
	ਮਸ਼ਹੂਰ ਗ਼ਾਲਿਬ: ਮੇਰੀ ਚਲਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਆਵਾਜ਼
ਰਾਹੁਲ ਬੇਦੀ	ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ: ਅਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਵਾਲੇ 100 ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ
ਆਰ.ਵੀ. ਸਮਿਥ	ਦਿੱਲੀ: ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਅਣਜਾਣ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਸਲਮਾਨ ਅਖ਼ਤਰ	ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ
ਸ਼ਰਮਿਸ਼ਠਾ ਗੁਪਤੂ	ਬੰਗਾਲੀ ਸਿਨੇਮਾ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੌਮ
ਸ਼ਰਬਾਨੀ ਬਾਸੂ	ਜਾਸੂਸੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ: ਨੂਰ ਇਨਾਇਤ ਖਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ ਖਾਨ ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਗੁਹਾ ਰੇ	ਭੋਪਾਲ ਕਨੈਕਸ਼ਨ: ਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਗਨੇਟ
ਐੱਸ ਹੁਸੈਨ ਜ਼ੈਦੀ	ਮਾਹੀ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਕਪਤਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ
	ਦੁਬਈ
ਸੁਨੀਲ ਰਮਨ ਅਤੇ ਰੋਹਿਤ ਅਗਰਵਾਲ	ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ: 1911 ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ
ਥਾਮਸ ਵੇਬਰ	ਗੋਇੰਗ ਨੇਟਿਵ: ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ
ਥਾਮਸ ਵੇਬਰ	ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ

Machine Translated by Google

ਵੈਭਵ ਪੁਰੰਦਰੇ	ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ: ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜੀਵਨੀ
ਵੱਪਲਾ ਬਾਲਚੰਦਰਨ	ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ: ਏਸੀਐਨ ਨਾਂਬਿਆਰ ਦੀ ਗੁਪਤ ਕਹਾਣੀ - ਇੱਕ ਭੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਬਸਤੀਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਯੋਧਾ
ਵਿਜੇ ਬਾਲਾ	ਸੰਪੂਰਨ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡ ਕੁਇਜ਼ ਕਿਤਾਬ
ਵੀਰ ਸੰਘਵੀ	ਸਟੀਲ ਦੇ ਆਦਮੀ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਆਗੂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

Machine Translated by Google

ਨੂੰ

ਪੈਦਲ ਫ਼ੌਜੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ

Machine Translated by Google

ਰੋਲੀ ਕਿਤਾਬਾਂ

ਇਹ ਡਿਜੀਟਲ ਐਡੀਸ਼ਨ 2019 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2019 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਲੋਟਸ ਕਲੈਕਸ਼ਨ

ਰੋਲੀ ਬੁੱਕਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਐਮ-75, ਗ੍ਰੇਟਰ ਕੈਲਾਸ਼- II
ਮਾਰਕੀਟ ਦਾ ਇੱਕ ਛਾਪ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 110 048

ਫ਼ੋਨ: ++91 (011) 40682000 ਈਮੇਲ: info@rolibooks.com

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: www.rolibooks.com

ਕਾਪੀਰਾਈਟ © ਹਰਿੰਦਰ ਬਵੇਜਾ, 2019

ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ.

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੋਲੀ ਬੁੱਕਸ ਦੀ ਪੂਰਵ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ, ਮਕੈਨੀਕਲ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਪ੍ਰਜਨਨ, ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਈ-ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵੰਡ ਨੂੰ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਈਆਈਐਸਬੀਐਨ: 978-81-941109-1-0

ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ.

ਇਹ ਈ-ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਜਾਂ ਕਵਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਧਾਰ, ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਿਆ, ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Machine Translated by Google

ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ

ਲੇਖਕ ਦਾ ਨੋਟ

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ

ਮੁਖਬੰਧ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਇੱਕ

"ਕੁਝ ਚੂਹੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਹਨ"

ਦੋ

"ਅਸੀਂ, ਇੱਕ ਕੌਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ"

ਤਿੰਨ

"ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ... ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਰ ਗਿਆ"

ਚਾਰ

"ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ"

ਪੰਜ

"ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਕਿੱਥੇ ਲੜੀ ਸੀ"

ਛੇ

"ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ"

ਸੱਤ

"ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ... ਮੌਜੂਦਾ ਸੈੱਟਅੱਪ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"

Machine Translated by Google

ਅਨੁਬੰਧ

ਅਨੁਬੰਧ A: ਪੁਆਇੰਟ 4812 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮੁਹੰਮਦ ਮਾਜ਼ ਉੱਲ੍ਹਾ ਖਾਨ, 8ਵੀ ਨੌਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੌਜ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਅੰਸ਼।

ਅਨੁਬੰਧ ਬੀ: ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਰੇਖਾਬੰਦੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ
ਇੰਡੈਕਸ

Machine Translated by Google

ਲੇਖਕ ਦਾ ਨੋਟ

ਨਿੱਜੀ, ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਾਈਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗਿਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (AAR) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਫਾਈਲਾਂ ਗੁਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘੋੜਸਵਾਰ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਸੰਭਵ, ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਥੋਪੇ ਗਏ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ।

ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਕੁਝ ਨਾਮ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

Machine Translated by Google

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ

ਮੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ, ਕਾਰਗਿਲ ਜੰਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਆਦ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਰੋਮਾਂਚਕ, ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਹਰ ਸਮੇਂ, ਐਡਰੇਨਾਲੀਨ ਦੌੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਆਖਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਹਾੜ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸਿਪਾਹੀ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਪਰ-ਨੀਚੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤਾਰਾਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾਈਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਪੈਦਲ ਫੌਜ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸ਼ਾਂਤ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜਨੀਆਂ ਪਈਆਂ?
18,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ?

ਅਸੀ ਸੜਕ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਤੋਂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗਿਲ ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਤਾਈਆਂ। ਜਵਾਬ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਰਹੇ; ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਂਗ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ...

ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਜਾਂ ਯੁੱਧ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੈਦਲ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੇਰਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹਨ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2000 ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਗਰੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦਿਲੀਪ ਬੌਬ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਅਰੁਣ ਪੁਰੀ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਬਣਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਚੋਪੜਾ ਦਾ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਛਾਪ ਲਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲਿਆ।

ਰੋਲੀ ਬੁੱਕਸ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕਪੂਰ ਦਾ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ, ਜੋ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Machine Translated by Google

ਮੁਖਬੰਧ

ਕੈਪਟਨ ਵਿਕਰਮ ਬੱਤਰਾ, ਪੀਵੀਸੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ

ਕੈਪਟਨ ਵਿਕਰਮ ਬੱਤਰਾ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸੰਜੀਵ ਜਾਮਵਾਲ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਕਰਨਲ ਯੋਗੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜੋਸ਼ੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਹ ਚੋਟੀ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਮਲੇ ਲਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਫੌਜ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ।

ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਜਨਰਲ ਵੀਪੀ ਮਲਿਕ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਨਾਮੇ ਲਈ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ 13 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ (ਜੇਏਕੇ) ਰਾਈਫਲਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਕਰਨਲ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਚੋਟੀ 5140 ਦੀ ਜਿੱਤ ਪਹਾੜੀ ਯੁੱਧ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਬਣੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 17,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਜਬਾੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ... ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜੋ ਫੌਜ ਦਾ ਦਿਲ, ਮਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਹਨ।'

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪਹਾੜੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਬਿੰਦੂ 5140 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਅੱਠ ਹੰਪ ਪਾਰ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗਨ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੀਓਕੇ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ) ਤੋਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੇ ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਬੇਸ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਫੜੀ ਗਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਰਮ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਸਨ।

ਉਸਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਾਰਨ, ਵਿਕਰਮ ਨੂੰ ਕਈ ਖਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਦਰਾਸ ਦਾ ਟਾਈਗਰ', 'ਕਾਰਗਿਲ ਦਾ ਸ਼ੇਰ', 'ਕਾਰਗਿਲ ਹੀਰੋ', ਆਦਿ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਉਸਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨੇ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਫੌਜ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 20 ਜੂਨ 1999 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, 'ਡੈਡੀ, ਮੈਂ

Machine Translated by Google

ਮੇਰੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।' ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਾਲ ਸੀ।

ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਨ ਲਾਈਨ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦ ਘੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੀਰੋ ਬਣਨਾ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਜਿੱਤ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਕਰਮ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੀਰੋ ਬਣ ਗਿਆ। ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ, ਉਹ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਰਿਹਾ, ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਗਾਥਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਗਿਆ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਛਾਪੀਆਂ।

ਵਿਕਰਮ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਟੋਸਟ ਬਣ ਗਿਆ, ਕਈ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 50 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਫ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਗੋਲੇ ਚਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਵਿਕਰਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੇਟਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਰਖਾ ਦੱਤ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140 ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰਮ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਵਿਕਰਮ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਯੇ ਦਿਲ ਮੰਗੇ ਮੋਰ', ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140 ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਕਰਨਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਊਰਜਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੜਾਈ ਦਾ ਰਾਹ ਹੋਰ ਜਿੱਤਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਫੌਜੀ ਸਨਮਾਨ, ਮਹਾਂਵੀਰ ਚੱਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਵੀ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਪੂਰਾ ਵਿਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਪੁਆਇੰਟ

5140 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੌਜਾਂ (ਵਿਕਰਮ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਜਾਮਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਉਹ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਲਈ 26 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਊਰਜਾਵਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

Machine Translated by Google

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਘਿਰ ਗਈਆਂ। ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਕੇ, ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਰੰਤਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ, ਕਈ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਉਹ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ।

ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਿਸ਼ਨ ਸੀ। ਇਸ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਭਾਰੀ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਾਸ ਤੋਂ ਮਟਾਯੇਨ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ 1A ਦੇ ਲਗਭਗ 30-40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਲੈਂਡਿੰਗ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਅੰਤਿਮ ਲੜਾਈ

'ਮੈਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ।' ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਵਰਗੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਅਤਿਅੰਤ

ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੋਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵਾਦੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਡੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇੰਨੀ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਭੋਜਨ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।' ਉਸਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਸਿਆਣੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ (ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ 24 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਕੈਪਟਨ ਸੀ), ਪਰ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ,

Machine Translated by Google

ਘਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਿਕਰਮ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਕ੍ਰੀਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਇੰਨਾ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

5 ਜੁਲਾਈ 1999 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਚੌਕੀ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਤੰਗ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੁਕੜੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਨਾਰੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। 6 ਜੁਲਾਈ 1999 ਨੂੰ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰਤਾ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ। ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਤੁਰੰਤ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ। ਰੇਡੀਓ ਫ੍ਰੀਕੁਐਂਸੀ ਦੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੁਆਰਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਹਵਾ ਮਿਲੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ: 'ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ, ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਆ ਗਏ ਹੋ, ਪਰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਂਗੇ; ਇੰਸ਼ਾਅੱਲ੍ਹਾ, ਉੱਪਰ ਹੀ ਭੱਜ ਦੇਂਗੇ।' (ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ, ਤੂੰ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈਂ, ਪਰ ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਂਗਾ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲ੍ਹਾ, ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗੇ।) ਇੱਕ ਨਿਡਰ ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਉਪਰ ਤੋ ਤੁਮਹੇ ਔਰ ਤੁਮਹਾਰੇ ਸਾਥਿਓ ਕੋ ਜਾਨਾ ਹੋਗਾ।' (ਇਹ ਤੂੰ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਸਾਥੀ ਮਾਰੇ ਜਾਣਗੇ।)

6-7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਕਾਰਨ, ਕੰਬਲ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਬੈਠਾ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਸਨ। ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਦਾ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉਸਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ, ਪਰ ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ। ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਗਏ। ਵਿਕਰਮ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਔਖਾ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸੀ, ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਤੇ, ਅਚਾਨਕ ਵਿਕਰਮ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਥਕਾਵਟ ਅਤੇ ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਆਦਮੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈਆਂ।
ਘੋਰ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਗਭਗ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਰਫ਼ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਵਿਕਰਮ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਤੇਂਦੁਏ ਵਾਂਗ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਕਰਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕ ਕੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਗਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ।

Machine Translated by Google

ਅਗਲੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਇੱਕ ਹੱਥਗੋਲਾ ਸੁੱਟਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਅਗਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਵਧੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਵਿਕਰਮ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਆਪਣੀ AK-47 ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ, ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੰਨੀ ਨੇੜਿਓਂ ਲੜਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਰਾਈਫਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗੀਨ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਨੱਕ 'ਤੇ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗੀਨ ਉਸ ਵਿੱਚ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗੀਨ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਵਿਕਰਮ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਖੁਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਕਰਮ ਅੰਦਰ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਅਫ਼ਸਰ, ਅਨੁਜ ਨਈਅਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 7 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਮਿਸ਼ਨ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਕਰਮ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨਵੀਨ ਅਨਾਬੇਰੂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੰਕਰ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜਿਆ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਇੱਕ ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਦੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੂ ਬਾਲ-ਬੱਚੇਦਾਰ ਹੈ, ਹੱਟ ਜਾ ਪੀਛੇ।' (ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਓ।) ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨਵੀਨ ਅਨਾਬੇਰੂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵਿਕਰਮ ਨਵੀਨ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਵਿਕਰਮ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਈ। ਵਿਕਰਮ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨਵੀਨ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।

ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ, 13 ਜੇਏਕੇ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਟੀਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੌਰਵ ਸਾਵੰਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, 'ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਰਹੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਗੱਲ ਸੀ: ਕੈਪਟਨ ਬੱਤਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ।' ਜੋ ਲੋਕ ਬਚ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਮੌਤ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 'ਜੈ ਮਾਤਾ ਦੀ' (ਮਾਤਾ ਦੁਰਗਾ ਦੀ ਜਿੱਤ) ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ।

ਹਮਲੇ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਬੱਤਰਾ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ

Machine Translated by Google

ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ 4875 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਕੜ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀਕਰਨ।

ਗੌਰਵ ਸਾਵੰਤ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਡੇਟਲਾਈਨ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, 'ਵਿਕਰਮ ਬੱਤਰਾ ਨੇ ਕਰਨਲ ਦਿਨੇਸ਼ ਬਡੋਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ 17 ਜਾਟ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ, ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।'

ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੀਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਸ਼ੁਰੀਨਜੋਏ ਚੌਧਰੀ, ਜੋ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਡਿਸਪੈਚਸ ਫਰਾਮ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, 'ਵਿਕਰਮ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਫੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੌਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਕਿੰਨੇ ਪਤਲੇ ਹਨ! ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਪਸੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਟੀਵੀ ਕੈਮਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਹੰਝੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਘਰ। ਇੱਕ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਮਸ਼ੀਨ-ਗਨ ਖੁੱਲ੍ਹੀ; ਉਹ ਰੀਂਗਦਾ ਹੋਇਆ ਉੱਪਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰਨੇਡਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੌਲੀ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਿਪਾਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਬਚਾਅ ਵੱਲ ਵਧਦਾ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਪਰਮਵੀਰ ਚੱਕਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। 8 ਜੁਲਾਈ 1999 ਦੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ

4875 ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਵਿਕਰਮ ਬੱਤਰਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੱਦਾਖ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਾਹਨ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ-ਲੇਹ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਦੀ ਦੇਹ ਘਰ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਪਾ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੁੜਵਾਂ ਬੱਚੇ ਦਿੱਤੇ - ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੇਰੇ ਲਈ।'

ਜਦੋਂ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 'ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ।' ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ। ਉਸਨੇ 17,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਜੇਤੂ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

ਸਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਇੰਨੀ ਸੀ।

ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ 'ਕੈਪਟਨ ਬੱਤਰਾ ਟੌਪ' ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਕੈਂਪ ਜਿੱਥੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋੜਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਬੱਤਰਾ ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਕੈਂਪ। ਕੈਪਟਨ ਅਨੁਜ ਨਈਅਰ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਲਈ ਮਹਾਂਵੀਰ ਚੱਕਰ, ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਫੌਜੀ ਸਨਮਾਨ, ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਉੱਚਤਮ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ, ਵਿਕਰਮ ਨੂੰ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਫੌਜੀ ਸਨਮਾਨ, ਪਰਮਵੀਰ ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦਰਾਸ (ਕਾਰਗਿਲ) ਦੀ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਦੀ ਯਾਦ

ਇਹ ਜੁਲਾਈ 2002 ਵਿੱਚ, ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੇ ਦਿਵਸ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਵਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਮਿਲਣ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੌੜ ਰਹੀ ਸੀ।

ਦਰਾਸ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਯਾਤਰਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਜੀ ਲਾ ਪਾਸ (ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਮੋਟਰੇਬਲ ਪਾਸ) ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬਰਫੀਲੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਘਾਟੀ - ਜਿਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੁਆਰਾ ਲੜੇ ਗਏ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸੁਣਾਏ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਕਰਨਲ ਨੇ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ: ਕੈਪਟਨ ਵਿਕਰਮ ਬੱਤਰਾ (ਪੀਵੀਸੀ) ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਕੈਂਪ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੋਟੀਆਂ (ਬਤਰਾ ਟੌਪ, ਟੋਲੋਲਿੰਗ, ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ, ਆਦਿ) ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਤ ਥੈਲਾ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਸੀ।

ਟ੍ਰਾਂਜ਼ਿਟ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4875 (ਹੁਣ ਬੱਤਰਾ ਟਾਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸੀ। ਤਸਵੀਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਕਰਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹਿੰਮਤ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕਟੋਚ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਵਿਕਰਮ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਾਸ ਟਾਊਨ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ

Machine Translated by Google

ਪੁਆਇੰਟ 5140 ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਬਹਾਦਰੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈਰਾਨੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸਿਪਾਹੀ, ਜਿਸਨੇ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਵਿਕਰਮ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕਾਬੂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ 17,500 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਦੂਰਬੀਨ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਕਰਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ 4875 ਅਤੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਦੋ ਗਲਾਸ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ। ਸਾਡੇ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇਜ਼ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀ ਸੀ, ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਦਰਾਸ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਵਿਕਰਮ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ

ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਪਰਮਵੀਰ ਚੱਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸੂਰਤ (ਗੁਜਰਾਤ) ਵਿਖੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੱਥ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 20 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਿਆ। ਮੈਂ ਪੱਗ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਦੋ ਹੋਰ ਰੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਬਚੇ ਹੋਏ ਪੀਵੀਸੀ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਸੂਰਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਲੱਖ ਨਾਗਰਿਕ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਗਿੱਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਵਿਕਰਮ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਪਲ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੇਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਰਹੇਗਾ।

ਜੀ.ਐਲ. ਬੱਤਰਾ

ਕੈਪਟਨ ਵਿਕਰਮ ਬੱਤਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ

Machine Translated by Google

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਨੁਕੀਲੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਿਟ ਗਏ ਹਨ।
ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪਹਾੜ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਪਰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜੰਗ ਇੱਕ ਖੜ੍ਹੀ, ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਵਾਲੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਗਿਲ, ਦਰਾਸ, ਮੁਸ਼ਕੋਹ, ਬਟਾਲਿਕ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਇਆ। ਯੁੱਧ ਥੀਏਟਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਕਿੰਨਾ ਉਜਾੜ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੈ: ਪੁਆਇੰਟ 4875, ਪੁਆਇੰਟ 5140, ਪੁਆਇੰਟ 4812। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਵਾਲੇ ਸਨ, ਜੋ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਣਨੀਤਕ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਗਿਲ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਫਟ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਜੁਲਾਈ 1999 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਜਿੱਤਿਆ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨੇ 474 ਜਵਾਨ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ। 1109 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਤਕਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। 26 ਜੁਲਾਈ, 1999 ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੁਆਰਾ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੇ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਜੇ ਦਿਵਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇ. ਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ, "ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੱਦਾਖ ਦੇ ਕਾਰਗਿਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ," ਅਤੇ "ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੁਸਪੈਠਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।"

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ। "ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਭਾਰੀ ਸਬੂਤ ਸਨ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੁਸਪੈਠ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਫੌਜ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ," ਇਸ ਨੇ ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

Machine Translated by Google

ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ, ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਲੇਰਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ।

ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਹਤਰ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਵਾਕ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਠੰਢੇ ਬਰਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਤੋਂ 19 ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਗਿਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਖੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਾਪਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ 'ਮਾਨਸਿਕਤਾ' ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ? ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲੇ - ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਜਵਾਬ।

ਭਾਰਤ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਫਸੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦਸ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਨਸ-ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਬੰਧਕ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 166 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾੜੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਆਈ.ਕੇ. ਗੁਜਰਾਲ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਤਾਕਤਵਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰੌਕਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੇਰਾਨਾ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲਿਆ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ - ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ - ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਠਾਨਕੋਟ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬਹਾਵਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਗਸਤ 2016 ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਹੋਏ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ

Machine Translated by Google

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਸਰਜੀਕਲ ਸਟ੍ਰਾਈਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਲਕੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਟ੍ਰਾਈਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਵਚਾਂ ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਫਿਦਾਈਨ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਵੀ ਬਿਤਾਈ, ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਆਤਮਘਾਤੀ ਦਸਤੇ ਉੜੀ ਵਿੱਚ ਤਾਰ ਕੱਟਣ ਅਤੇ 18 ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਜਨਵਰੀ 2018 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਸਤੇ ਨੇ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸੁੰਜਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਅੱਡੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ ਗਏ ਇੱਕ ਦਸਤਖਤ ਵਾਲੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, ਜਨਰਲ ਵੀਪੀ ਮਲਿਕ - ਜੋ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ - ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੀ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਫੌਜਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਵਾੜ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੈਟੇਲਾਈਟ, ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਹਵਾਈ ਵਾਹਨ, ਥਰਮਲ ਇਮੇਜਰ, ਰਾਡਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੈਂਸਰ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ 1999 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਸਰਹੱਦੀ ਝੜਪਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ - 'ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਾਂਗੇ।' ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ।"

ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ
ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਰਿਹਾ।

1999 ਵਿੱਚ, ਨੌਜਵਾਨ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ: ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਜੋ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਵਾਰਹੈੱਡ ਜੋ ਫਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ: ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ? ਜਨਰਲ ਮਲਿਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (CAG) ਦੀ 2017 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: 152 ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਵਿੱਚੋਂ 61, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ 10 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਲਈ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ।

ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫੁੱਟਨੋਟ ਬਣ ਜਾਓ।

Machine Translated by Google

ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦਿੰਦੇ ਦੇਖਿਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਖੂਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਡੁੱਲ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਇੰਨੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਮਰ ਗਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੌਂ ਸਕੀਏ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਨ ਜੋ ਮੈਂ ਦੇਖੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ।

ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਮੈਡਲ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂਸ਼। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਖੂਨੀ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਪੀੜ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਬੇਅੰਤ, ਦਿਮਾਗੀ ਸੁੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਮਾਕੇ ਸੁਣੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰਿਆ ਸਬਕ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਅਸਥਿਰ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁੱਦਾ ਕੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿਹਰੇ ਰਹਿਤ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਨਮਾਨ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਲੜੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਕੀ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਇੱਕ

"ਕੁਝ ਚੂਹੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਹਨ"

13 ਮਈ

ਟੀ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜੋ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ (TCP) ਹੈ
ਸੋਨਮਰਗ। ਅੱਗੇ, ਸੜਕ ਮੋੜ-ਮੋੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਗਿਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਫੌਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਕਾਫਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ, ਇੱਥੇ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੇ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਕਾਊਂਟਰ-ਇਨਸਰਜੈਂਸੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਫੌਜ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟਹੈਂਡ, CI Ops ਤੋਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1 ਨਾਗਾ, ਸਿਆਚਿਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਖੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਰਡਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਦਮੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਆਮ ਫੌਜੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਕਾਰਨ ਹਾਂ। ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ: "ਕੁਝ ਚੂਹੇ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਹਨ।"

ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮਤ ਕਰਾਸਓਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ - 8 ਸਿੱਖ, 1 ਨਾਗਾ, 12 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ, ਅਤੇ 18 ਅਤੇ

Machine Translated by Google

16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਦਰਾਸ-ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਲਈ ਹੋਲਡਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਸੀ - ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਾਪਸ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੇਜਰ-ਜਨਰਲ, ਜੋ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈ ਓਪਸ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ 'ਕੁਝ ਪਾਕਿ ਚੂਹਿਆਂ' ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਰਗਿਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਵਾਕੰਸ਼ ਸਾਊਥ ਬਲਾਕ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਹਲਕਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂ ਭੇਜੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ।

ਟੀਸੀਪੀ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹਰ ਘੰਟੇ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿੱਥੇ ਸੀ? ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿੱਥੇ ਸੀ? ਹੋਰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਬਿੰਦੂ ਕਿਉਂ? ਕਾਰਗਿਲ ਰਾਹੀਂ ਕਿਉਂ? ਸ਼ੀਆ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿਉਂ ਜਿੱਥੇ ਪਨਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ?

ਇੱਥੇ, ਸਥਾਨਕ ਆਬਾਦੀ ਅਖੌਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਟਰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਗਿਲ ਅਤੇ ਦਰਾਸ, ਲਾਖਣਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਮ ਕੀ ਚਾਹਤੇ, ਆਜ਼ਾਦੀ (ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ) ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਿਲੀਅਨ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹਨ। ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਰਲਾਂ ਅਤੇ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ। ਫਿਰ, ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਜਾੜ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ? ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸਾਡੇ ਫੀਲਡ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸੁਰੂਆਤੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਸਲ ਜਵਾਬ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਰਕ ਬਣਨਾ ਸੀ।

ਸਾਡਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਮੋੜਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਤਿੰਨ ਟਨਰਾਂ ਨੇ 11,600 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਤੰਗ ਜ਼ੋਜੀ ਲਾ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਰੀਂਗਦੇ ਹੋਏ ਕਰਾਹਿਆ। ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਤਾਰੀਖ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸ਼ੁਭ ਘੇਰਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਟੀਸੀਪੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਅਸ਼ੁਭ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਬ੍ਰੇਕ ਮਾਰੀ। ਸਾਡੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨੂੰ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਇੱਕ ਕਰਨਲ ਨੇ ਹਿਲਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਸੀਓ ਦੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ, "ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਜਾਓਗੇ। ਉਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ... ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।" ਕਰਨਲ, ਇੱਕ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ। ਉਹ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹੁਣ 'ਚੂਹਿਆਂ' ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਵਾਹਨ ਵੱਡੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿੱਲ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਧੂੜ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੋਲਾ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਿਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ। ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੋਇਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਧਰਤੀ ਹਿੱਲ ਗਈ।

ਧੁੰਦ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰਨਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, "ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧੋ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੈੱਡਲਾਈਟਾਂ ਜਗਾ ਕੇ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਕਰਨਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟਰੈਕਸੂਟ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ, ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਕਿਹਾ, "ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਕੁਝ ਅਟਕਵਾਦੀ (ਅੱਤਵਾਦੀ) ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਦੇ ਰੱਸੇ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦੇਵਾਂਗੇ।"

“ਸਾਨੂੰ ਭੂਮੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਰ,” ਸਾਡੇ ਸੀਓ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦਾ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਂ
"ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਦੇਵਾਂਗਾ," ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਭ ਰਾਤਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਰੁਕੇ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੂਨਿਟ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਗਰਜ ਅਤੇ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਗਰਜ ਵਿਚਕਾਰ ਨੀਂਦ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਅਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਕਤਲੇਆਮ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਿਰਫ਼ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲੇ ਅਤੇ ਕੱਟੜ ਸਿਪਾਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਵੀ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਉਣਗੇ, ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਏ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹ। ਮੈਂ ਡਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ।

14 ਮਈ

ਵਿੱਚ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ।
ਜਿਸ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਸਾਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਸੰਕਟ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੌਂਪਣਾ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ 13 ਮਈ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਗਿਲ 'ਤੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਈਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਾਂਗ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਲਾਂਚਰ, ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ, ਫੈਗੋਟ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹਨ ਪਰ "ਘਾਟ" ਕਾਲਮ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨੰਬਰ "ਅਧਿਕਾਰ" ਦੇ ਕਾਲਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਬੈਟਰੀਆਂ... ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਟਰੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਘੁਸਪੈਠ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ। "ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ" ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ 15 ਕੋਰ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ-ਅਧਾਰਤ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਸੀ ਕਿ "ਕੁਝ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਹਨ"।

ਅਖੀਰ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। "ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ" ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਗਸ਼ਤੀ ਦਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਡੀ ਬੈਗਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਏ।

1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਇਕਾਈ ਸੀ ਜੋ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੰਕੇਤ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ: ਫੌਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਨਿਕ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਵਾਪਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। 1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਫਟਰ ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂਨਿਟ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖੇ ਗਏ ਸਬਕ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ: “12 ਮਈ ਨੂੰ, ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨਾਲਾ ਅਤੇ ਬਿੰਬਕ ਨਾਲਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਫਿਰ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 4754 ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ (ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਂਡ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਤੋਂ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ 4590 ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਸਪਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। 13 ਮਈ ਨੂੰ, 2000 ਵਜੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਗਿਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। 14 ਮਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੱਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕਮਾਂਡਰ, 121 ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ 'ਤੇ..."

Machine Translated by Google

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ। ਕਮਾਂਡ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿੱਥੇ ਸੀ? ਕਿੰਨੇ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਸਨ? ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ? 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਯਕੀਨਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਾ ਤਾਂ 15 ਕੋਰ ਨੇ। ਨਾ ਹੀ ਊਧਮਪੁਰ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਨੇ, ਨਾ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਨੇ। ਦਰਅਸਲ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਫੌਜ ਮੁਖੀ, ਜਨਰਲ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਲਿਕ, ਪੋਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਦਰਾਸ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਆਤਮ-ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

15ਵੀਂ ਕੋਰ ਹੱਬ ਸੀ, ਯੁੱਧ ਥੀਏਟਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ। ਇਸਨੂੰ 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਇਨਪੁਟ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਊਧਮਪੁਰ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੱਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰੋਤ ਵੀ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਖੁਫੀਆ ਵਿੰਗ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨ?

ਪੂਰੀ ਕਮਾਂਡ ਚੇਨ ਆਫ਼ ਕਮਾਂਡ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਚਿੱਤੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਕਿਉਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਕਿਉਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ 13 ਮਈ ਨੂੰ 2000 ਵਜੇ ਅਤੇ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ? ਦਰਾਸ ਤੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਤੱਕ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਲੋਹੇ ਦੇ ਗੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ। ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ 15 ਕੋਰ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਜੋ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਮਿਲੀ ਸੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਕੁਝ ਲੋਕ ਅੰਦਰ ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜੋ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿਓ," ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ 'ਉਹ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ 'ਉਹ' 'ਅੱਤਵਾਦੀ' ਅਤੇ 'ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ' ਸਨ।

ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ, ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਵਿਰੋਧੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ। ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ: ਕੀ ਉਹ ਨਿਯਮਤ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ ਜਾਂ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ?

Machine Translated by Google

15 ਮਈ

ਟੀ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਟੋਪੀ ਦੀ ਛਾਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ
ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਦੁਆਰਾ 1 ਨਾਗਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ: (ਅ)

ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਬਿੰਬਤ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਤਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪੁਆਇੰਟ 5140 (ਟੋਲਿੰਗ ਟਾਪ) 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੱਕ, 17 ਮਈ ਤੱਕ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ; (ਅ)

ਤਿੰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦ੍ਰਾਸ-ਸੈਂਡੋ-ਪੁਆਇੰਟ 5100 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੋਰਖਾ ਨਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 5100 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਇੱਕ ਪਲਟੂਨ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਜਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਹੰਪ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4590 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 15 ਤੋਂ 16 ਅੱਤਵਾਦੀ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(ੳ) ਪੁਆਇੰਟ 5100 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚੌਂਕੀ, 3 ਤੋਂ 4 ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ; (ਅ)
ਪੁਆਇੰਟ 4700 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਅੱਤਵਾਦੀ; (ਏ) ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ 4 ਤੋਂ 5 ਅੱਤਵਾਦੀ;
(ਡ) ਪੁਆਇੰਟ 4590 'ਤੇ 6 ਤੋਂ 8 ਅੱਤਵਾਦੀ।

ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਸੋਲਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ! ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਪੈਦਲ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕੀ ਹਨ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਤੋਪਖਾਨਾ ਵਰ੍ਹਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਲਈ ਕਵਰਿੰਗ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਹਿਰ ਨਿਰੰਤਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਤੋਪਖਾਨਾ ਇਕਾਈਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਫੀਲਡ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ 15,000 ਤੋਂ 20,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕਮਾਂਡਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਘੁਸਪੈਠ ਸੀ ਅਤੇ 'ਚੂਹਿਆਂ' ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜਲਦੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਬੇਚੈਨੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਗਾਈਡ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੂਮੀਗਤ ਨਕਸ਼ੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਅਸੀਂ 1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ ਸੀਆਈ ਓਪਸ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿਆਚਿਨ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਦਰਾਸ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਾਕਤ ਸਿਰਫ 50 ਤੋਂ 55 ਆਦਮੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ

Machine Translated by Google

ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਜੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਨੋਸੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, 12,000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਚਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਥਾਨਕ ਗਾਈਡ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੁਆਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਨਕਸ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀਆਂ ਸਨ।

ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੀ ਮੀਡੀਅਮ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ INSAS ਰਾਈਫਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਥਿਆਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ AK-47 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। 1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਰੇਂਜ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ? ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੁਆਚੀਆਂ? ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਜਿੱਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

16 ਮਈ

ਬੀ ਦਰਾਸ ਵਿਖੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ। ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਖਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਫੋਨ ਆਇਆ। "ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਲਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ। ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਲਈ ਭੇਜੋ," ਸੰਖੇਪ ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ। ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ 2ic (ਦੂਜੇ ਕਮਾਂਡ), ਮੇਜਰ ਅਰੁਣ ਸੂਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਟਾਲੀਅਨ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਏ ਸਨ, ਪੈਂਡਰਾਸ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਘਬਰਾਹਟ ਵਾਲਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਹੁਣ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉੱਪਰੋਂ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ, ਸਟੈਕਾਟੋ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਂਤ ਰਾਤ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਅਰੁਣ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਪਹੁੰਚਿਆ।

Machine Translated by Google

ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਮੁਸਕਰਾਉਦਾ ਨਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਦਾਸ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਰੁਣ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਭਰੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਰੁਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸੀਓ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੁਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਇਹ ਅਫਸਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ!" ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰ ਚੀਕਿਆ, "ਇਹ ਉਹ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ..." ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਅਰੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਸੀ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਉਹ ਫਟਿਆ, "ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗਾਈਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ... ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨੈਵੀਗੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ।"

ਇਹ ਜੰਗੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੰਗੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ, ਕਿ 121 ਇੱਕ "ਹਨੀਮੂਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡ" ਹੈ, ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਗਈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਿਆ।

17 ਮਈ

ਪੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਾਂ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ, ਇਸਦਾ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਇਸਦੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਆਤਮਾ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਊਥ ਬਲਾਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਰਹਿਤ ਮੈਂਡਰਿਨ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੜ੍ਹਨ। ਇਹ 1 ਨਾਗਾ ਦਾ ਫਰੰਟਲਾਈਨ 'ਤੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ AAR ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸੈਂਡੋ ਤੱਕ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਸੀ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੈਂਡੋ ਤੱਕ ਦਸ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਲੱਗੇ। ਇੱਥੇ, 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ 'ਬੰਦਰਗਾਹ' (ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਨਿਰਜੀਵ ਖੇਤਰ) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਹਨੇਰੇ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਇੱਕ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ।

Machine Translated by Google

ਪੁਆਇੰਟ 5100 ਦੀ ਜਾਂਚ। ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਥਿਆਰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਰਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ (ECC) ਵਾਲੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ, 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ। 3089 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, 5100 ਮੀਟਰ ਉੱਚੀ ਚੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਸਭ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਪੈਦਲ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਬਟਾਲੀਅਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਫੌਜਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ, ਸਹੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ। ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਹਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰਿਜਲਾਈਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। 17 ਮਈ ਨੂੰ 0345 ਵਜੇ - ਪਹਿਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ, ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ - ਮੋਹਰੀ ਕੰਪਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਚੱਟਾਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਸੀ। ਫੌਜਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਸਨ, ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹੱਥ ਜੋ ਬਰਫ਼ ਨੂੰ ਫੜਦੇ ਹੋਏ ਠੰਡੇ ਅਤੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਖੋਦਣ ਲਈ ਸੰਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ - ਇੱਕ ਮਿਹਨਤੀ, ਊਰਜਾ-ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ।

ਫੌਜਾਂ ਨੱਬੇ ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ, ਰੱਕਸੈਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦਬਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਰੱਕਸੈਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਲਈ ਰਾਸ਼ਨ ਸੀ: ਹਾਈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਟੁਕੜੇ; ਗੁੜ ਅਤੇ ਚਨਾ (ਗੁੜ ਅਤੇ ਛੋਲੇ)। ਨਾਲ ਹੀ, ਇੱਕ ਫਸਟ-ਏਡ ਕਿੱਟ, ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟਾਂ ਲਈ ਬੈਟਰੀਆਂ। ਦੁਖਦਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਅਸੀਂ ਰਿਜਲਾਈਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਪੁਆਇੰਟ 5100 ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਫੜੇ ਗਏ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉੱਚੀਆਂ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਬਰਫ਼ ਬਰਫ਼ ਵਾਂਗ, ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤਿਲਕਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ। ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਚੱਟਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਛੁਪਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਬੈਠੇ ਬੱਤਖਾਂ ਵਾਂਗ।

1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ: “ਅਸੀਂ ਜਵਾਬੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬੇਕਾਰ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਕਵਰ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਤ ਪੈਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਵਰ ਮਿਲ ਸਕੇ। 17 ਮਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਆਈ ਅਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। 'ਉਹ' ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਠੰਡ ਸਾਡੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਨਿਰਾਸ਼ਾ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਚੌਕੀ ਸੀ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਉੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਚਾਨਕ ਭਾਰੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੀ, ਸਿਰਫ਼ 'ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ' ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਸ਼ੀਨਗਨ ਸਨ।

ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: "ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਾਤ ਪਈ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਫਸੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਸੀ।

18 ਮਈ

ਬੇਸ ਕੈਂਪ 'ਤੇ, 1 ਨਾਗਾ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੈਠ ਗਏ। ਟਿੰਗਲ ਨਾਲਾ, ਉਹ ਨਾਲਾ ਜੋ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ। ਅਰੁਣ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੁਆਇੰਟ 4460 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤੰਬੂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ 'ਉਹ' ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਸ਼ਤੀ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਸਿੱਟਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ।

ਜਲਦੀ ਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਗਲੇ ਆਰਡਰ ਮਿਲ ਗਏ। ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੂਰੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੈੱਟ ਸੀ - ਤਿੰਗਲ ਨਾਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਸੈਡੋ ਤੱਕ ਗੱਡੀ ਚਲਾਓ। ਹਰੇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (10 ਲੋਕਾਂ ਵਾਲਾ) ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਕਸ਼ੇ... ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਉਣਗੇ। ਭੂਮੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ (LoC) ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸੈਡੋ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਭਿਆਨਕ ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ।

ਮੇਜਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 40 ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਬੇਸ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਸੱਠ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਜੋ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਉਹੀ ਤੰਗ ਗਲੀ। ਲੀਡ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ, "ਸਰ, ਕਾਰਗਿਲ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਕਿਨੀ ਦੂਰ ਹੈ?" (ਸਰ, ਕਾਰਗਿਲ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ?)। ਆਮ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਥੇ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, 60 ਵਾਹਨ 105 ਲਾਈਟ ਫੀਲਡ ਗੰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਰਾਤ ਭਰ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਫਲਾ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

19 ਮਈ

ਉਸ ਰਾਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੋਏ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ
ਆਈ ਸੈਂਡੋ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਨਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਤਿਲਕਣ ਵਾਲੀ ਬਰਫ਼ 'ਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਤੁਰੇ। ਸਿੱਧੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੀ। ਬੈਕਪੈਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਵਾਨ ਹਿੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ। 1 ਨਾਗਾ ਵਾਂਗ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਦਿਨ ਵੀ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਆਦਮੀ ਰੋਬੋਟਾਂ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਬੂਟ ਪਹਿਨਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਠੰਡ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਸ ਗਈ ਅਤੇ ਦਰਦ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਉਚਾਈ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ? ਉੱਥੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਹ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਏ। ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਭਿਆਨਕ ਸੀ, ਵਧੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਰੁਕਿਆ, ਸੁਣਿਆ, ਫਿਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਦਾਇਤਾਂ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਸਨ: ਸਾਨੂੰ ਸੈਂਡੋ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਾਡੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਪਰੀਓ ਕਾ ਤਾਲਾਬ' ਵੱਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਜੰਗੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਵਧ ਗਿਆ। ਸਮੂਹ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਅਰੁਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁਆਇੰਟ 4460 ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ, ਬਾਕੀ ਤਾਲਾਬ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਰਹੇ।

ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰ (ਜੇਸੀਓ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦਸ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਲਟਨ ਹੋਰ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਖਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਥਕਾਵਟ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਠੰਡ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਉਤਾਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫੈਲ ਗਏ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਸੌਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਪਰੀਆਂ ਦਾ ਤਾਲਾਬ... ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਪਰੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

Machine Translated by Google

ਵਿਡੰਬਨਾ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਠੰਡ ਨਾਲ, ਦਰਦਨਾਕ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ, ਢਿੱਲੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਤੰਗ ਟੀਸੀਆਂ ਨਾਲ। ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਂਬੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ।

ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਘੰਟੀ ਦਿੱਤੀ। 'ਉਹ' ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ (HMGs) ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਪਲਟਨ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਦੀ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਅਤੇ "ਬਚਾਓ, ਬਚਾਓ, ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਓ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਜਾਵਾਂਗੇ!" ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ JCO ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਸੀ: "ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਸਾਡਾ ਸੀਓ ਅਰੁਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾਂਤੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ। ਇੱਕ ਦਾ ਪੱਟ ਉੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਨ। ਇੱਕ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਰੇਂਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਨਾਹ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਖੁਦਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਟੀਲ ਦੀ ਘਾਤਕ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਛੋਟੀਆਂ ਖਾਈਆਂ।

ਸੀਓ ਨੇ ਮੇਜਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਚੀਕਿਆ: "ਜਲਦੀ!"
ਜਲਦੀ ਕਰੋ! ਹਰਪ੍ਰੀਤ, ਮੋਰਟਾਰ ਭੇਜੋ, ਮੋਰਟਾਰ ਉੱਪਰ ਭੇਜੋ। ਕੈਸ ਈਵੈਕ (ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ) ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ।

20 ਮਈ

ਟੀ ਓਏ, ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆ ਗਿਆ। ਆਦਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।
ਬਰਫ਼ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੁਲਾਬੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਲਾਲ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਪਰ ਕਿੱਥੋਂ? ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਬੰਜਰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਮੀਲਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗ ਮੰਗੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਸੀਓ ਨੂੰ ਚੀਕਦੇ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ: "ਲਾਈਟ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਖੋਲ੍ਹੋ! ਖੋਲ੍ਹੋ, ਖੋਲ੍ਹੋ!"

ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ।

ਨਾਇਕ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਰੀਂਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਦੇ ਭਾਰ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੀ ਉਹ ਬਚੇਗਾ? ਮਦਦ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗੀ? ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਸਨੇ

Machine Translated by Google

ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਰਦ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਾਂ ਤਿੰਨੋਂ। ਅਸੀਂ ਅਸਥਾਈ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਹੀ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ 'ਉਹ' ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ।

ਰਾਤ ਕਦੋਂ ਪੈਣੀ ਸੀ? ਜਿਊਦੇ ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।
ਰੋਦਾ ਹੈ, ਮਦਦ ਲਈ ਚੀਕਦਾ ਹੈ। "ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ" ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਹਰਪਾਲ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ। ਖੂਨੀ ਪਹਾੜ।

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੇ ਰੀਗਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟਰੈਚਰ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਐਡਵਾਂਸ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਫਿਰ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਸਟਾਫ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਕੰਬਲਾਂ ਦੀ। ਅਸੀਂ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਲਿਆਏ। ਨਾਇਕ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਚੱਟਾਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ... ਸ਼ਾਇਦ। "ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਿਓ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ," ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। "ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਡਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ," ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਇੱਕ ਮੇਜਰ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਜਵਾਬ ਸੀ।

ਉਸ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਚੀਕਿਆ: "ਚੂਹੇ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਚੂਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਬਿਨਾਂ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਕਾਫ਼ਲੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ, ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ, 15 ਕੋਰ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਗੋਲੇ ਵਧਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨਾਲ ਉੱਡ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਹੁਣ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੀ ਪਾਗਲਪਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਕਸਰ ਵਿੱਚ, ਨੌਜਵਾਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਸੌਰਭ ਕਾਲੀਆ, ਜੋ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਸ਼ਤ ਪਾਰਟੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਉਹ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਗਲਤ।
ਪਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਮੰਤਰ ਬੋਲਦੇ ਹਨ: "ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।" ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਮਾਮਲਾ?

ਸੋਨਮਾਰਗ ਤੋਂ ਜ਼ੋਜੀ ਲਾ ਤੱਕ, ਲੇਹ ਤੋਂ ਖਾਲਸੀ ਤੋਂ ਬਟਾਲਿਕ ਤੱਕ - ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਿਰਿਆਂ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੇ

Machine Translated by Google

ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ "ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਾਸੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਝੜਪਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।"

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, "ਹਾਲੀਆ ਘੁਸਪੈਠ ਕੋਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ-ਲੇਹ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਕੱਟਣਾ ਸੀ।" ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ "ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਿਯਮਤ" ਕਿਹਾ ਪਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਸਥਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 19 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।

21 ਮਈ

ਬੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਧੂੜ ਹੈ। ਕਾਓਬਲ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 140 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ
ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਰੇਂਜ ਵਿੱਚ ਗਲੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਕੁਪਵਾੜਾ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲੱਦਾਖ ਰੇਂਜ ਵਿੱਚ ਬਟਾਲਿਕ, ਚੋਰਬਤ ਲਾ ਅਤੇ ਤੁਰਤੁਕ ਤੱਕ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਅਤੇ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਵੀ ਹੈ। ਕਾਕਸਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਘੁਸਪੈਠ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਬਟਾਲਿਕ ਉਪ-ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ, ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਲੱਦਾਖ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਚਿਨ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਾਡੀ ਵਧਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਸੀ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧਿਤ ਕਰਕੇ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ। ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਪਏ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਘਰ ਭੇਜਣਾ ਪਿਆ। ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਸ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ - ਦਾਲ, ਚੌਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀ - ਗੱਤੇ ਵਰਗਾ ਸੁਆਦ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਆਦਮੀ ਜਾਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ, ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸੀਓ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹਨ। ਯਾਦ ਦਿਵਾਓ।

Machine Translated by Google

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵਰਦੀ ਤੋਂ ਹਟਾਓ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਟਨ (ਇਕਾਈ) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇੱਜ਼ਤ (ਸਤਿਕਾਰ) 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿਓ।

ਕੁਝ ਅੱਖਾਂ ਸਵਾਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕੁਝ ਸਿਰਫ਼ ਉਦਾਸ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹੇ। "ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਸਰ। ਅਸੀਂ ਬਟਾਲੀਅਨ ਲਈ ਮਰ ਜਾਈਏ" ਇਹ ਜਵਾਬ ਸੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਚੱਲਣਗੇ।

21 ਮਈ

ਟੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਡ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਨੇ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ 1 ਨਾਗਾ ਅਤੇ 8 ਸਿੱਖ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਔਖੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸੰਭਵ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੇਠਾਂ, ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ, ਸਿਰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਕੰਬ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਅਨੁਮਾਨਯੋਗ ਸਨ: ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਜਾਓ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੰਕਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਫੌਜ 'ਅਣ-ਕਬਜ਼ਾ' ਖੇਤਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ - 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਖੇਤਰ। ਇਹ ਬੰਜਰ, ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਹਾੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। "ਅਣ-ਕਬਜ਼ਾ," ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਸ਼ਬਦ ਥੁੱਕਿਆ। 121 ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਹਵਾਈ ਜਾਸੂਸੀ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਸ਼ਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ?

ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਉਹ ਸੂਹੀਏ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਦੇ ਸਨ, ਦਰਜਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਨ? ਉਸਨੇ, 1 ਨਾਗਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੀ ਸੀ: ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ, 5140 'ਤੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ, 5100 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ।

ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਵੀਐਸ ਬੁਧਵਾਰ, ਜੀਓਸੀ, 3 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਏਐਨ ਔਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, ਜੋ ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਵਜੋਂ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀ,

Machine Translated by Google

ਚੀਫ਼ ਤੱਕ, ਕਦੇ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਜਾਂ ਦਿਖਾਏਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: "ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ... ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ (22 ਮਈ), ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟੋਲੋਲਿੰਗ, ਪੁਆਇੰਟ 5140, 5100, 4700 ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, 3 ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 400 ਤੋਂ 500 ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਸਨ।"

ਪਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ, ਔਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਸੀ। 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹੋ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ: "21 ਮਈ ਤੱਕ, 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਤਿਆਰੀ, ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਕਿ ਹਮਲੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ।" ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਅਤੇ ਦਰਾਸ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਜਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ।"

ਕਾਕਸਰ ਅਤੇ ਬਟਾਲਿਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ। ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਿੱਧੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਚਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਾਇਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

23 ਮਈ

ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ।
ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗਾ ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਸਪਲਿੰਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਟਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਲਗਭਗ 4.30 ਵਜੇ, ਕੈਪਟਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਾਵਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰੈਜੀਮੈਂਟਲ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ,

Machine Translated by Google

ਟਾਇਲਟ ਵੱਲ ਤੁਰਦਿਆਂ - ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਖੋਦਿਆ ਇੱਕ ਟੋਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਤੰਬੂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ - ਜਦੋਂ ਗੋਲੇ ਡਿੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਧੂੜ ਦੇ ਧੁੰਦ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੈਂ ਬਾਵਾ ਨੂੰ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ, ਗੋਲੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਾਵਾ ਬਚ ਗਿਆ ਪਰ ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਸਾਡੇ ਲੰਗਰ (ਕੈਂਪ ਦੀ ਰਸੋਈ) ਵਿੱਚ ਵੱਜਿਆ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਸਰ, ਚਾਰ ਲੁੱਡਕ ਗਏ (ਚਾਰ ਡਿੱਗ ਗਏ ਹਨ)। ਹੋਰ ਸਵਾਲ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀ ਇੰਨੀ ਸਟੀਕ, ਇੰਨੀ ਸਟੀਕ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਬਾਵਾ ਦੇ ਭੱਜਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਿਗਰਾਨੀ ਚੌਕੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਮੈਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਰੇਖਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬੈਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੂੰ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਭੇਜਿਆ। ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ।

ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਚੇ ਸਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ ਜੋ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਤਾਲੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਕੁਝ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਛੱਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਟੀਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਗੋਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਰਾਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। 2130 ਘੰਟੇ। ਮੈਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਲਾਲਟੈਣ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁੜਨ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਮੇਰੇ ਤੰਬੂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੜ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਗੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸਾਨੂੰ ਅਜੀਬ ਸੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 105㎜ ਲਾਈਟ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਟਰੀਆਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਪੰਪ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਤੋਪਖਾਨਾ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਜੋ ਜਵਾਬੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਝੰਡੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਆਰਡਰ ਮਿਲੇ। ਪਰਿਓ ਕਾ ਤਾਲਾਬ ਤੋਂ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਜਾਓ। ਪੱਥਰ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਵੱਲ। ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਮਿਲੀ। 315 ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੇਜਰ ਓ.ਪੀ. ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਜਵਾਬੀ ਬੰਬਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਾਕਿ ਆਪਣੀ ਦਵਾਈ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਣਗੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਚੱਲ ਪਈ। ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਰਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮਹਿਰਾ? ਮਹਿਰਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਉਹ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਸੀ, ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਅੱਗ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ?" ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਦੀ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਦੇ ਨਾਲ। "ਮੇਰਾ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੈ।" ਮਹਿਰਾ: "ਕੁਝ ਨਾ ਕਹੋ, ਬੱਸ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਅੱਗ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਹੈਲੋ, ਹੈਲੋ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ?"

ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਅਦਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਛੇ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਛੁਪਣ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਤਾਬ ਖਿੰਡ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਪੱਥਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਚੱਟਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਅੰਗਾਤਮਕਤਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੀ। ਕਿੰਨੇ ਮਰੇ ਸਨ? ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਰਫ਼ ਫਿਰ ਲਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੋ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਹੈਲੀਪੈਡ ਵੱਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ।

ਅਸੀਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਉਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗੋਲੇ ਹੈਲੀਪੈਡ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਪਾਇਲਟ ਬਹਾਦਰ ਸੀ। ਉਹ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਗੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ।

ਅੰਤਿਮ ਗਿਣਤੀ: ਇੱਕ ਜੇਸੀਓ ਸਮੇਤ 12। ਪਰ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤਿਲਕ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜਵਾਨ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਅਸੀਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੀ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ ਜਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ?

ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਹੋਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਲੱਭਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਿਆ। ਕੁਝ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਠੰਢੇ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਬੈਠਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ ਅੱਠ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਸਟਰੈਚਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਅਸਥਾਈ ਸਟਰੈਚਰ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦਰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁੱਤੇ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਫਿਸਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖਿਸਕ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਚੀ? ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਕੰਪਨੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਭਿਆਨਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਚਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੇਸ ਕੈਂਪ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲੰਗਰ ' ਤੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ । ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ। ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਐਡਵਾਂਸ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਛੇ ਮਰੇ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਨ?

Machine Translated by Google

ਮੈਂ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਰੈਚਰ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣੀ-

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ: "ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਸਾਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ

ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੀ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ," ਸਟਰੈਚਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਈ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।

"ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ," ਇੱਕ ਸਟਰੈਚਰ-ਬੈਅਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਚਾਰੋਂ ਆਪਣੇ ਕਦਮ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਲੱਗਣਗੇ।

"ਹੋਇਆ ਕੀ?" (ਕੀ ਹੋਇਆ?), ਇੱਕ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ?"

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ?"

"ਨਹੀਂ ਯਾਰਾ (ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ), ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ," ਉਸਨੇ ਕੁਰਲਾਇਆ, "ਪਤਾ ਨਹੀਂ (ਪਤਾ ਨਹੀਂ), ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੰਨੀ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਹ ਇੰਨੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗਨ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?"

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਰਨੈਲ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਜਰਨੈਲ ਤੋਂ (ਕੋਈ ਕਰਨਲ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਜਨਰਲ ਤੋਂ)।"

"ਠੀਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਫੌਜੀ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਲੜਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਉ?

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਰਦੀ ਪਹਿਨੀ ਹੈ।

"ਮੈਂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਜੰਗ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ..."

"ਉਹ ਆਦਮੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਉ ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ, ਬਦਮਾਸ਼? ਉਹ ਸਾਡਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਮੈਂ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗਾ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਹੀ ਕਿਉ ਨਾ ਦੇਣੀ ਪਵੇ।"

"ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਿਆ। ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੁੱਡੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਜਨਮਦਿਨ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਭੁੱਲ ਗਿਆ।"

ਘਰ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋ?"

"ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੀਏ। ਹਰਪਾਲ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।"

ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।

"ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਹੋਰ ਯੂਨਿਟ ਸਾਡੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਵੇ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?"

ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਤੁਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਕੁਤਰਦੀ ਹੈ; ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਹੇਗਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਜਾਦੂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਾਂਗੇ? ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ?

Machine Translated by Google

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਿਫਾਫਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਮਲੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਮੇਜਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਭਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਕਸ਼ੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿਰਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ 1 ਨਾਗਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140। ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸੀਓ ਕਰਨਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਸੈਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ" ਹਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਬੁਧਵਾਰ ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਸਨ। "ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਹਨ। ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਮੌਜੂਦ ਤਿੰਨ ਸੀਓ - ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ, 8 ਸਿੱਖ ਦੇ ਕਰਨਲ ਐਸਪੀ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ 1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਕਰਨਲ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ 1 ਨਾਗਾ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਆਫਟਰ ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ "ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1 ਨਾਗਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।" 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਥੋੜ੍ਹਾ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਜਾਸੂਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਫੌਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਤੋਂ ਰਿਜ 'ਤੇ ਫਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

21 ਮਈ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਬਿੰਬਟ ਵਿਖੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੇ 2ic, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਆਰ. ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਚਲੇ ਗਏ।
ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਘਟਕਾਂ ਅਤੇ ਅਲਫ਼ਾ ਕੰਪਨੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ, ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਮੋਰਟਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।
ਰਾਕੇਟ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਨੇਡ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗਨਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਮੌਸਮ ਖਰਾਬ ਸੀ।
ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਪੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ 600 ਤੋਂ 800 ਗਜ਼ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਕੈਪਟਨ ਸਚਿਨ ਨਿੰਬਲਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਓ, ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗਿੱਲੇ ਅਤੇ ਠੰਢੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਕੰਬਲ, ਨਾ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ।

ਧੁੰਦ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕ ਕੇ ਭਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਟ ਗਈ, ਤਾਂ ਫੌਜਾਂ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 400 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਨ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ: ਲਾਲ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਆਦਮੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 15 ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ 15 ਤੋਂ 20 ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਧੁੰਦ, ਅਚਾਨਕ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ,

Machine Translated by Google

ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਠੀਆਂ ਥੱਤਖਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ। ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਓ ਲਈ ਦੁਚਿੱਤੀ ਗੰਭੀਰ ਸੀ - ਜੇ ਫੌਜਾਂ ਰੁਕਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਢੱਕਣ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਹਰ ਇੰਚ ਤਰੱਕੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਜੇਸੀਓ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ: "ਸਰ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਧੁੰਦ ਨਾ ਪਵੇ।"

ਅੱਗੇ ਕੀ? 81-ਇੰਚ ਮੋਰਟਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿਖਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਓ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸ ਤਿੰਨ-ਟਨ ਵਾਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਪੈਦਲ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਰਬੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦਿਓ।

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਮਦਦ, ਬਿਨਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਬਿਨਾਂ ਖਾਣੇ ਦੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: "ਸਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ 400 ਮੀਟਰ ਚਾਰਜ ਕਰੋ ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਉਹ' 'ਅੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਅਕਬਰ' ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ। 'ਅੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਅਕਬਰ' ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਰੇਡੀਓ ਫ੍ਰੀਕੁਐਂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਿੱਛੇ ਹਟੋ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਸੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਸੀਓ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਉਹ' ਕੋਈ ਆਮ ਖਾੜਕੂ ਨਹੀਂ ਸਨ।
ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਘੁੰਮਦੇ। "ਸਰ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ," ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ।

"ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਿੱਥੇ ਹੋ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੋ। ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਅਮ ਮਸ਼ੀਨਗਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ," ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਮੇਜਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਫਾਇਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪੱਤਰ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਸੀ।
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ, MMGs ਭੜਕ ਉੱਠੇ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਉਹ - ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ

Machine Translated by Google

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ - ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਸਮੇਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਫਾਇਰ ਯੂਨਿਟ ਸਨ (ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਛੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ) ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਪੋਸਟਾਂ (OPs) ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਈ, ਤੋਲੋਲਿੰਗ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂ ਉੱਡਦਾ ਹੈ, ਹਾਈਵੇਅ ਤੋਂ, 4590 ਮੀਟਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ, ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੜਕ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੀ," 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹੇਗੀ।

ਪਰ ਫਿਰ, ਮਈ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਫੌਜੀ ਸਨ, ਭਾੜੇ ਦੇ ਫੌਜੀ ਨਹੀਂ। ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨਾਂ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੱਖਣ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਕੋਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਸਨ। ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਕਿ ਜਿਸਨੂੰ ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ "ਸੰਗਰਾਂ" ਕਹਿਣ ਲਈ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਬੰਕਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬੰਕਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੰਕਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਲਾਈਨਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫਾਈਬਰ ਗਲਾਸ ਦੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਰੰਗੀਨ ਲਾਈਨਾਂ, ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਰੰਗੀਨ ਬਿੰਦੀਆਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਥੇ, ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਤੋਂ 400 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਤਸਵੀਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਭਾੜੇ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ - ਸਾਡੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਫਾਈਬਰਗਲਾਸ ਦੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਦੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਸਟ੍ਰੈਚਰ 'ਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾ ਰਹੇ ਸੀ।

ਜੇ ਭਰਮ ਛੱਡਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਰੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਖੂਨ, ਅੰਗ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਣ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

28 ਮਈ

ਪੈ ਥਿਕਾਰੀ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਲਿਆਏ।
27 ਅਤੇ 28 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ। ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚੁਣੋ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਰਿਜ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਮਿੰਟ ਦੀ ਚੈੱਕਲਿਸਟ।
ਕੀ ਰੱਕਸੈਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ? ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ, ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਿੱਟ, ਬੈਟਰੀਆਂ, 72 ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰਾਸ਼ਨ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ 0130 ਨੂੰ ਆਪਣੇ H-hour ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਤੋਂ ਤੀਹ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜ ਫਾਇਰ ਯੂਨਿਟ ਰੁੱਝ ਗਏ। ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ 'ਨਿਸ਼ਾਨੇ' ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਜਾ ਸਕਣ। ਇੰਚ-ਦਰ-ਇੰਚ ਰੇਂਗਦੇ ਹੋਏ, ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੰਭੇਦਾਰ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ, ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। "ਉਹ ਖੱਬੇ ਜਾਂ ਸੱਜੇ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲ ਸਕਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੋ।" ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 2ic ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਮੌਕੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ। ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਥਕਾਵਟ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜੇ ਵੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਰਹੇ ਸਨ।
ਜਲਦੀ ਹੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ। ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ, ਰਾਤ ਦੇ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬਚਾਅ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਤੋਂ ਉਹ ਸੁਣਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰਦੇ ਸਨ: ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਉਸਦੇ ਹੈਲਮੇਟ ਅਤੇ ਖੋਪੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਉਸੇ ਰਾਤ ਹੋਈ। "ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਓ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਜਾਓ," ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕੈਪਟਨ ਸਚਿਨ ਨਿੰਬਲਕਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੂੰ ਬਦਮਾਸ਼, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਲਾਸ਼ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।"

ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘਸੀਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਜੋਖਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮਨੋਬਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਫਾਇਰਬੇਸ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 48 ਘੰਟੇ।

Machine Translated by Google

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਓ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਲਈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇੱਕ ਮੇਜਰ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ, ਯੂਨਿਟ ਐਡਜੂਟੈਂਟ, ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਬੇਸ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜਾਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਭੇਜਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਲ। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿਰਨ ਦਾ ਪੱਤਰ ਉਸਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਗੋਲੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਰ੍ਹਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਇਸ ਵਾਰ ਵਧਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨਾਲ।
ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੀ ਸਨ। ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 1 ਨਾਗਾ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਸਨ। ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਉਹ ਹਨ ਜੋ 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸੇ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭੜਕ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪਈ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਾਨੂੰ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਅੱਗੇ ਵਧੋ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੋ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਫੌਜਾਂ ਝੁੱਟਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਪਹਾੜ ਜੋ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹ ਫੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਦੇ। ਸਾਡੇ ਮੁੰਡੇ ਬਿਨਾਂ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗਾਂ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ?

ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਕੋਲ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। "ਇਹ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੋਵੇਗਾ," ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। "ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਿਣਾ।"

ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਊਥ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਇੰਚਾਰਜ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। "ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ," ਸਾਡੇ ਮੁਖੀ, ਜਨਰਲ ਮਲਿਕ ਅਤੇ 'ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ' ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵਧਦੇ ਰਹੇ। ਮਨੋਬਲ? ਉੱਚਾ? ਬਿਲਕੁਲ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸੀ।

29 ਮਈ

ਟੀ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ
26 ਮਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ MIG ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹੇਬੰਦੀਆਂ ਸਨ? ਮਈ ਦੇ ਲਗਭਗ ਅੰਤ ਤੱਕ, 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ ਅਤੇ 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਸੰਗਾਰ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਸੰਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਸਨ, ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਟਿੰਗਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਦੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਚੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ, ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ MIGs ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੱਕ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜੰਗ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਮਿਲਿਆ - ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ। ਪਰ 4 ਮਈ ਅਤੇ 26 ਮਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਖੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ?

25 ਮਈ ਤੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨਮਰਗ ਵਿਖੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸਨੇ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਕ ਤੋਂ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣੇ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਖੇਡ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਰਗਿਲ-ਲੇਹ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਕੱਟਣਾ ਸੀ। ਉਹ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ

Machine Translated by Google

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ 'ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ' ਹੈ। ਕਾਸ਼ ਉਹ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਵਿਖੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਦੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੱਸ ਦੌਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫੌਜਾਂ ਵੀ ਪਤਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜੰਗ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਨ। ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਜਵਾਨਾਂ, ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਕਿਲ੍ਹੇਬੰਦ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟਾਕ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਰ ਭੇਜਣ ਵੱਲ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਅਣਜਾਣ ਰਹੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਜ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨ ਗੰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਅਸੀ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਵੀ ਵਿਛਾਈਆਂ।

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ, ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਘਰਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਨਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਪੱਥਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਸਿਵੀਆਂ (ਨਾਗਰਿਕ ਕੱਪੜੇ) ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਦੇ ਹੋਏ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਭਾੜੇ ਦੇ ਫੌਜੀ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਸਨੋ ਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਖਰੀਦੇ ਜੋ ਮਾਈਨਸ ਪੰਦਰਾਂ ਤੱਕ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ - ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ, ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਛੱਡਣ ਲਈ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ, ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਨੋਟਬੁੱਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਡਾਇਰੀਆਂ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਡਾਇਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ।

ਸਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਾਂਡਰ ਸੌਦੇ ਹੋਏ ਫੜੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ 1997 ਵਿੱਚ, ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ, ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਅਤੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਦੋਹਰੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ। 1998 ਦੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਪੈਟਰਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਹੋਰ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ Mi-17 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉੱਡਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਟਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਸੀ ਕਿ

Machine Translated by Google

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਿਮੋਟਲੀ ਪਾਇਲਟਡ ਵਹੀਕਲਜ਼ (RPVs) ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ (DRDO) ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ
ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਲਾਈਟਾਂ ਸਕੈਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੀਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਾਰਗਿਲ ਆਇਆ।
ਪਹਾੜ। ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਸਲਾਖਾਨਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ RPV ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ 12,000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

1 ਜੂਨ

ਆਈ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਉਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜੋ ਇੱਥੇ ਉਪਲਬਧ ਸਨ
ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸਨ।
ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀਆਂ ਸਨ
ਊਧਮਪੁਰ। MI 1 (ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ 1) ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਨੇ ਅਗਸਤ 1998 ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ 79 ਇਨਪੁਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ
1999. ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ:

6 ਅਗਸਤ	ਨੌਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ (ਐਨ.ਐਲ.ਆਈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਕਮਾ (ਬਿਮ ਦੇ ਉਲਟ) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ।
11 ਅਗਸਤ	ਸ਼ਾਂਗਰੂਤੀ (ਬਟਾਲਿਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਵਿੱਚ ਖਾਣਾਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ।
23 ਸਤੰਬਰ	ਕੁਝ ਬੰਦੂਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਡੰਪਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।
28 ਅਕਤੂਬਰ	ਹਸਨ ਗਨ ਪੋਜੀਸ਼ਨ (ਪੱਛਮ) ਵਿਖੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਧੀਨ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਬੰਕਰ ਦਰਾਸ)।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕੋਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਨ:

ਜਨਵਰੀ '98	ਸ਼ਕਮਾ ਦੇ ਆਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ।
ਜੂਨ '98	NLI ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਅਗਸਤ '98	ਮਾਰਪੋਲਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ। ਟਰੈਕ ਸੁਧਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਾਰਗਿਲ ਅਤੇ ਬਟਾਲਿਕ ਦੇ ਉਲਟ।

15 ਕੋਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਸੈੱਟ ਸੀ:

ਮਾਰਚ '98	ਓਲਥਿੰਗਥਨ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ।
ਅਪ੍ਰੈਲ '98	ਕਾਰਗਿਲ ਜਨਰਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ।

Machine Translated by Google

ਮਈ '98	ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ।
ਜੂਨ '98	ਕਾਮਰੀ ਵਿਖੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ 11 ਐਨ.ਐਲ.ਆਈ.
ਜੂਨ '98	ਮੀਨਾਮਾਰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਤਾਇਨਾਤ। ਦੋ ਭੂਮੀਗਤ ਬੰਕਰ ਹੋਣਗੇ। ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
ਜੂਨ '98	ਸ਼ਕਮਾ ਉੱਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ। ਸੜਕ ਨਿਰਮਾਣ। ਵਿਸਫੋਟਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਤੀਵਿਧੀ।
ਜੁਲਾਈ '98	ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਰਪੋ ਲਾ।
ਸਤੰਬਰ '98	ਕਾਕਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਤੋਪਾਂ ਤਾਇਨਾਤ।
ਨਵੰਬਰ '98	ਕਾਰਗਿਲ ਬਟਾਲਿਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।
ਜਨਵਰੀ '99	ਕਾਰਗਿਲ ਅਤੇ ਬਟਾਲਿਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟਰੈਕ ਨਿਰਮਾਣ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ।

ਇੰਨੀ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਕਿਉ? ਮੈਂ ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ
ਜਵਾਬ ਸੀ: "ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਹੈ
ਜਦੋਂ ਸੜਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਐਡਵਾਂਸ ਵਿੰਟਰ ਸਟਾਕਿੰਗ (AWS) ਕਰਦੇ ਹਾਂ..." ਇਹ
ਅਫ਼ਸਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਫੌਜ ਦੇ ਵੀਆਈਪੀਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਉੱਡ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ ਅਤੇ
ਦਰਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਰਹੇ।

2 ਜੂਨ

ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ "ਵਿਸੂ" ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਬੈਠੇ ਸਨ
ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਚਾਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਸੂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਜਦੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬੱਦਲਵਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ
ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ, ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਸੂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਲਈ। ਉਸਦੀ ਡਰਾਉਣੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਖ਼ਬਰ ਸੀ। ਉਸਦਾ 2IC ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਉਹ ਸੈਂਟ 'ਤੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਰ," ਵਿਸੂ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
ਠਾਕੁਰ ਉੱਪਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਵਿਸੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਉਸਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਲੱਗਿਆ। ਦਰਦ ਨਾਲ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਉਸਦੇ ਕਮਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੂੰਹ-ਮੂੰਹ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਿਸੂ ਨੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉਸਦੇ ਸੀਓ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀਓ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦਾ 2ic ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ 22 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਲਈ ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਕਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਕਿ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਸੀ।

ਪਰ ਹੁਣ, 2ic ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਵਿਸੂ ਨੇ, ਆਖਰੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਨ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1 ਜੂਨ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਏਗਾ। ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਬੈਟਰੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਰਹਿਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਰਹਿਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਿਖੇ ਜਾਣਗੇ। ਖੂਨ ਨਾਲ।

Machine Translated by Google

ਦੋ

"ਅਸੀਂ, ਇੱਕ ਕੌਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ"

1 ਜੂਨ

ਬੀ ਹੁਣ, ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੌਜ
ਡਾਕਘਰ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ।
ਇਹ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਅਰਜੁਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ," ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਘੰਟੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।"

ਮੈਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਰੋਂਦਾ ਹਾਂ। ਚਿੱਠੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਵਿਅੰਗ ਕਰਕੇ। ਕਾਸ਼ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਵੇਰ, ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਬਦਾਮੀ ਬਾਗ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਰਾਸ ਤੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਦਾਮੀ ਬਾਗ ਛਾਉਣੀ ਗੋਲਫ ਕੋਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜੋ

Machine Translated by Google

ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ 15ਵੀਂ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ, ਇੱਕ ਗੋਲਫ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ! ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਮੇਜਰ ਨੀਰਜ ਪਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਫੌਜ ਦਾ ਡੈਂਟਲ ਅਫਸਰ ਸੀ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਜਿੰਨਾ ਉਸ ਅਫ਼ਸਰ 'ਤੇ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਹੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਗੋਲਫ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸੈਨਿਕ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੰਭਵ ਅਪਮਾਨ ਸੀ, ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮੈਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਦੇਖੀ ਜਿਸਦੀ ਵਿੰਡਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਟਿੱਕਰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਹਿਲਾਇਆ। ਰਿਪੋਰਟਰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲਫ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਨੋਟ ਲਏ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਹਲਕਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਛਪਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਝਟਕਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਣਗੇ। ਪਾਲ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਚੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਣ, ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੀ ਆਮ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ?

ਮੈਂ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਕਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਫਾਈਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਾ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਦੇਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਕੰਬਲ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਮੀਡੀਆ ਕੋਲ ਹੈ। ਗੁੱਸਾ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਟਿਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ, ਪਰ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਲਈ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਭਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ - ਕਾਰਗਿਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 10-10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਚੋਣ ਸਾਲ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਹਾਂ। ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਹਾਂ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ, ਜੂਨ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ,

Machine Translated by Google

ਕਾਰਗਿਲ-ਦਰਾਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਸਹੀ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਹੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਬਟਾਲੀਅਨ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਸੰਭਵ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਹਾਦਰ ਜਵਾਨ ਗੁਆ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।
26 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ, ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫੈਲ ਗਿਆ।
ਰੁਕੋ, ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉੱਪਰੋਂ ਚੀਕਿਆ ਅਤੇ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਝੁਕ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਹੌਂਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੁਕਣ ਲਈ ਭੱਜਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ। ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ।

ਪਰ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਬੰਬਾਰੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੰਬਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੂਰੋਂ ਦਾਗ਼ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਕੋਰ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲ ਸਟਿੰਗਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਉੱਡਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। "ਏਅਰ ਓਪ ਸੂਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਇਲਟ ਲੜਾਈ ਲਈ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਜੋਖਮ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਟਿੰਗਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰੇ ਕਾਰਨ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਕ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਸੱਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ।"

ਫਿਰ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। 27 ਮਈ ਨੂੰ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਲੈਂਡਰ ਅਜੈ ਆਹੂਜਾ ਦੇ MIG 27 ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ-ਅਧਿਕਾਰੀ, ਫਲਾਈਟ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨਚੀਕੇਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਬੇਚੈਨ ਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਚੀਕੇਤਾ ਨੇ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ। ਜੇਕਰ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੋਟੀਆਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਨਾ ਲਾਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੰਬ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਏਵਾਈ ਟਿਪਨਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: "ਸੀਮਾਵਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।"

Machine Translated by Google

ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਹਾਜ਼ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੀਜਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਇੱਕ Mi-17 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਹਵਾਈ ਸੈਨਿਕ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਭੰਡਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਖੁੱਡਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਨੀਵੀਂ ਉਡਾਣ ਭਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਉੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਵੀ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉੱਚੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਤੋਂ ਦਸ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ। ਸਕੁਐਡਰਨ ਲੀਡਰ ਅਜੇ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ।

ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਪੋਸਟ 43 'ਤੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਗਿਆ।
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਢੰਗੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿਯਮਤ ਸੈਨਿਕ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੈ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਉਹ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸੈਨਿਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਪੈਸੇ ਵੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਐਮਆਈਜੀ ਵਿੱਚ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਲਕਾ ਲਈ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਏ ਸਨ, ਜੋ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ।

ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਫਲਾਈਟ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨਚੀਕੇਤਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ (ਪੀਟੀਵੀ) ਦੁਆਰਾ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਪਰੇਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਦਮਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਤੋਂ ਆਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੀ ਨਾਟਕੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦਿੱਖ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸੇ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਹੈ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਤਣਾਅ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਖ਼ਬਰ। Mi-17 ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੰਜ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਮੇਖਾਂ ਅਤੇ ਫਾਈਲਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤਾਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ ਜੋ ਨਿਯਮਤ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਲੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

Machine Translated by Google

ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਸ਼ੀਨਗਨ ਅਤੇ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਸਿਪਾਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅੱਤਵਾਦੀ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਫੌਜਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਅਚਾਨਕ, ਇਹ ਹੁਣ 'ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਮਾਮਲਾ' ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਜੰਗ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੰਗ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਜੰਗ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਅੱਠ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

13 ਜੂਨ

ਟੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਫਸਰ। ਕਰਨਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਠਾਕੁਰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ 2ic, ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਵਿਸ਼ੂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ, ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਬੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਹਾਇਕ, ਮੇਜਰ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।
ਉਸਦਾ 2ic ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਖਮੀ ਅਜੇ ਵੀ ਮਦਦ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਦੇਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਰ ਚਾਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਰ ਕਦਮ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਮੈਂ ਠਾਕੁਰ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦੂਜੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ, ਤਿਲਕ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ 21 ਮਈ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੈ।

ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਬਹਾਦਰੀ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਵਿਖੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬੰਕਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ। ਠਾਕੁਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਥੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 2 ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।

2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਦੇ ਸੀਓ ਕਰਨਲ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੇ ਆਖਰੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ।
ਉਹ 'ਜਿੱਤ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਾਪਸ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। 15ਵੀਂ ਕੋਰ ਅਤੇ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਲਿਕ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਪੁਆਇੰਟ 4590 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਠਾਕੁਰ। ਠਾਕੁਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ 2ic ਸਮੇਤ, ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਠ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 10 ਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਨੂੰ 'ਜਿੱਤ' ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਇਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਹੋਰ, ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਵੇਰ, ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਸਪਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹਰਕਤ ਦੇਖੀ। ਆਪਣੀ ਦੂਰਬੀਨ ਰਾਹੀਂ ਉਸਨੇ ਲਗਭਗ 30 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਧੁੰਦ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖਿਆ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਹੋਵੇ। ਧੁੰਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।
ਉਹ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਬੇਸ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਗਸ਼ਤ ਦਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਗਸ਼ਤ ਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 30 ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜੂਨ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੀ ਮੈਂ ਇਹ ਡਾਇਰੀ ਇਸੇ ਲਈ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਇਹ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ-ਪਾਸੜ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਰਵੇ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਡਾਇਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ: ਬਾਵਾ ਦੀ, ਯਾਦਵ ਦੀ, ਪਾਟਿਲ ਦੀ, ਐਸਪੀ ਸਿੰਘ ਦੀ, ਚੀਮਾ ਦੀ, ਨੰਦਾ ਦੀ, ਭਲੋਥੀਆ ਦੀ, ਜਾਂ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਦੀ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀਰੋਆਂ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟਰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਸਕੁਐਡਰਨ ਲੀਡਰ ਅਜੇ ਆਹੂਜਾ ਦੀ ਚਿਤਾ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨ ਵਿਧਵਾ ਅਲਕਾ, ਜੋ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੀ ਹੈ: "ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਅਜੇ।"

ਜੰਗ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀਰੋ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ।

ਸਾਡੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਤੋ-ਰਾਤ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਅਸੀਂ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਮਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਫਾਇਦੇ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਸੋਨਮਾਰਗ ਪਹੁੰਚੇ 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਕਰਨਲ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮਿਲੀ

Machine Translated by Google

25 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ (WO)। ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਯੂਨਿਟ ਗਵਾਲੀਅਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। 10 ਮਾਰਚ ਤੋਂ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਖਰੇਵ ਵਿਖੇ ਕੋਰ ਬੈਟਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਨਿਟ 81 ਮਾਊਂਟੇਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਅੱਤਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੁਪਵਾੜਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਢਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਾਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ। ਸੋਨਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਫਟਰ ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 11 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਖੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਉਹ 'ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕੰਮ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਮਲਾਵਰ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜੇਸੀਓ ਅਤੇ ਐਨਸੀਓ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ: (ਏ)

> ਦੂਜੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਯੂਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਤੈਨਾਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਮ। ਟੀਮ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।
>
> ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਭੋਜਨ (ਅ) ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। (ਏ)
>
> ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਟੀਮ ਨੂੰ ਰੂਟ ਚੁਣਨੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਯੂਨਿਟ ਅੱਗੇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ 1 ਨਾਗਾ ਅਤੇ 8 ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੇਤਾਵਨੀ, ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਜਾਂ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਯੂਨਿਟਾਂ ਅਧੂਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ। 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਚੇਤਾਵਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਅਤੇ 28 ਮਈ ਨੂੰ 1400 ਵਜੇ ਆਏ ਮੂਵਮੈਂਟ ਆਰਡਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਹਾਈ ਐਲਟੀਟਿਊਡ ਏਰੀਆ (HAA) ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। 1/3 ਗੋਰਖਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਅਤੇ 3 ਰਾਜ ਰਿਫ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਬੰਕਰ ਫਟਣ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਰਸਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

> ਇਸ ਨਾਲ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ: ਦਿਨ 1-2: ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਮ ਤੁਰਨਾ।
>
> ਦਿਨ 3-4: ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ।

Machine Translated by Google

ਦਿਨ 5-6: ਬਿਨਾਂ ਭਾਰ ਦੇ 15,000 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹਨਾ।

ਦਿਨ 7-8: ਪੂਰੇ ਜੰਗੀ ਭਾਰ ਨਾਲ 15,000 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹਨਾ।

ਖਾਸ ਕੱਪੜੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ: 175 ਡਾਊਨ ਜੈਕਟਾਂ, 300 ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ, 75 ਪੈਂਟ, 50 ਜੋੜੇ ਦਸਤਾਨੇ ਅਤੇ 500 ਜੋੜੇ ਜੁਰਾਬਾਂ।

ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ - ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ - ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੇ ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਅਤੇ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੇਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਘਾਤਕ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਸਟੀਕ ਹਨ।

2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਨੂੰ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰੁਕ ਗਈ ਸੀ। ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੇ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਧਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੰਪ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਹਮਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ, 5 ਅਤੇ 6 ਜੂਨ ਨੂੰ, 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਸੀਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਮਲੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਟਾਪ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਹਮਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ (1)

ਪੂਰਬੀ ਪਹੁੰਚ; (2)
ਏਰੀਆ ਫਲੈਟ - ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਪੁਆਇੰਟ 4590 - ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (3) (4)
ਬਾਰਬਾਡ ਬੰਕਰ - ਦੱਖਣ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਹੁੰਚਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ। ਟਿਕਾਣੇ ਹਰੇਕ ਧੁਰੇ 'ਤੇ, ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 600 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਆਖਰੀ 600 ਮੀਟਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਫੌਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਜ਼ਰੂਰੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬੈਟਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ MMGs, ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਲਾਂਚਰ (AGLs) ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ (RLs) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ।
ਇਹ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਬੰਬਾਰੀ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਦੇਸ਼ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਢਲਾਣਾਂ ਉੱਤੇ ਢੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੰਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 48 ਘੰਟੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਧੁਰੇ 'ਤੇ ਚਾਰ MMG, ਦੋ AGL, ਚਾਰ RL ਅਤੇ ਦੋ 51 mm ਮੋਰਟਾਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖੱਚਰਾਂ ਰਸਤੇ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸਟੇਜਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਰੇਕ ਲੜਾਕੂ ਪੋਰਟਰ ਦੇ ਮੋੜ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਔਖੇ ਘੰਟੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਉਤਰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇੱਕ ਪੋਰਟਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਲਾਈਨਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਸਪਲਾਈ ਡੰਪ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਧੁਰੀ 'ਤੇ ਸੱਠ ਪੋਰਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਸਮੇਤ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਧੁਰੀ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਸਟੇਜਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ 'ਤੇ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਪਰ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਢੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਧੁਰੀ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 20 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਗਨਲ ਕੋਰ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸੰਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ - ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਧੁਰੀ 'ਤੇ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਕਿਉਂਕਿ 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਛਾਈ ਗਈ ਲਾਈਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਵੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਢੋਣਾ ਪਿਆ। ਯੂਨਿਟ ਨੇ 100 ਲੀਟਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹਰ ਧੁਰੇ 'ਤੇ ਦਸ ਪੋਰਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਢੋਇਆ ਗਿਆ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ - ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਕਾਏ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਵਾਈਆਂ, ਜੀਵਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ - ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਸਟ੍ਰੈਚਰ? ਇਹ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਇਹ ਇੱਕ ਸਬਕ ਹੈ ਜੋ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ ਕਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਧੁਰੇ 'ਤੇ ਛੇ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। RAPs (ਰੈਜੀਮੈਂਟਲ ਮੈਡੀਕਲ ਏਡ ਪੋਸਟ) ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਜਿੰਨਾ ਨੇੜੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ - ਰੈਜੀਮੈਂਟਲ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਧੁਰੇ 'ਤੇ ਫਾਇਰਬੇਸਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ। ਯੂਨਿਟ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਾਰਾਂ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਤਿਆਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ: ਫੌਜ ਦੇ ਖੱਚਰ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਘੋੜੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਾਕੂ ਪੋਰਟਰ ਵੀ ਸਨ। ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਭਾਰ ਸੁੱਟਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ

Machine Translated by Google

ਕਲਰਕਾਂ ਅਤੇ ਧੋਬੀਆਂ (ਧੋਬੀਆਂ) ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਖਾਣ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਨਾ ਸਕਣ ਕਰਕੇ, ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜੈਕਟ ਫੜੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ 'ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ' ਅਤੇ 'ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਫੈਲ ਗਈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਅਫਸਰ, ਇੱਕ ਮੇਜਰ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਿਹਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਇਸਨੇ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੋਖਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਧੋਖਾ, ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕੈਪਟਨ ਕੇਂਗੁਰਸੇ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਮਰ ਸਾਰੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦਰਾਸ, ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

ਇਹ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਰੈਂਕ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਹਰਕਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਗੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹਨ। ਰੈਂਕ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣਗੇ। ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਮੇਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹੈ - ਹੁਣ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਧੀਨ - ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ।

13 ਜੂਨ

ਟੀਉਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ 11 ਅਤੇ 12 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
10 ਜੂਨ ਤੱਕ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 11 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਹਮਲਾਵਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਫਾਇਰਬੇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਨ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਫਾਇਰਬੇਸ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਾਇਵਰਸ਼ਨਰੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਘੇਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੈਕਅੱਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਇੱਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਤੋਪਖਾਨਾ ਬੈਰਾਜ। ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਰਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਝੂਠੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

Machine Translated by Google

ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਨਾਗਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲਾ ਬਚਾਅ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਤੋਲੋਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 5140 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਇਆ ਜੋ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰਾਮ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। 11 ਜੂਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਫਾਇਦਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਰਾਤ ਹਮਲਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਆਫਟਰ ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ 'ਸ਼ੁਭ' ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 24 ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਰਜਾਹ ਵਿੱਚ ਖੇਡੇ ਗਏ ਮੈਚ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਅਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਪਰ-ਨੀਚੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੀ: "ਹੇ ਰੱਬ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਿਓ, ਇਹ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰੇਗਾ।" ਇਹ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਪਾਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਫਟਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਜਾਨ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ। ਹੌਸਲਾ ਵਧ ਗਿਆ।

ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ। ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਫ਼ਤੇ ਇੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਝਟਕਾ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਹੋਰ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਟਾਲਿਕ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਾਂਗ, 1 ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੇਜਰ, ਐਮ. ਸਰਵਨਨ, ਜੁਬਾਰ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹਨ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਪਰ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਗਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਪੁਆਇੰਟ 5140 ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਸਮੇਤ ਵੀਹ ਤੋਪਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਟਰੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਸੌ ਵੀਹ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਮਲਾ 24 ਘੰਟੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ

Machine Translated by Google

ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ: "ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ਼, ਤੁਹਾਨੂੰ xxx ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਫਸੋਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ..."

ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੜਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ - ਉਹ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਐਥਲੀਟ ਵੀ ਸਨ - ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੇਸੀਓ, ਭੰਵਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਬਾਕੀ ਫੌਜਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਦਿਖਾਈ, ਆਪਣੇ ਸੀਓ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। "ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਹੋਵਾਂਗੇ," ਉਸਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਯੇ ਮੇਰਾ ਇੰਡੀਆ, ਆਈ ਲਵ ਮਾਈ ਇੰਡੀਆ", ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਕੈਸੇਟ ਰਿਕਾਰਡਰ 'ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ।

ਭੰਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ। 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਲੜਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਪਿਆ, ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਚੋਟੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ।

13 ਜੂਨ

ਟੀ ਉਸਦਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।
ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਾਇਆ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਿੱਤ ਜੋ ਯੁੱਧ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੋੜ ਬਣ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਰੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਦਸ ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ 25 ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨਿਟ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਿੰਲਰ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਭੰਵਰ ਸਿੰਘ, ਬੇਸ਼ੱਕ। ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਲਈ 25 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਲਈ ਦਸ ਹੋਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨੌਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਬਾਕੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਲੈਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ। ਉਲਟੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ

Machine Translated by Google

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਬੰਕਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਬੰਕਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਐਮਐਮਜੀ ਫਾਇਰਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਘਿਓ ਦੇ ਕਈ ਟੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੱਖਣ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਦਾਅਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਈਨਸ ਪੰਜ ਅਤੇ ਮਾਈਨਸ ਦਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਕਰਣ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਸਪਲਿੰਟਰ-ਪਰੂਫ ਜੈਕਟਾਂ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।

ਹੁਣ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਰੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ ਸਨ। ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਨੋਟ ਲਿਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖੇ ਗਏ ਸਬਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ ਹਨ। ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਪੁੱਛੋ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੇ ਬੰਕਰ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਸੋਨਮਾਰਗ ਵਿਖੇ ਬੈਰੀਕੇਡ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ: ਕੋਈ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਬੂਟ ਨਹੀਂ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੱਪੜੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹਨ:

ਨੇੜਿਓਂ ਖੋਜ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੂਰਬੀਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ।
ਅਸੀਂ 600 ਮੀਟਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ (ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਚਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾ ਦੂਰਬੀਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਕਟੌਤੀ ਨੇ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਕਸ਼ੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋਕਸ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਜ਼ਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਰਤੋਂ ਅਧੀਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਜ਼ਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ

Machine Translated by Google

ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੇ ਨਾਈਟ ਵਿਜ਼ਨ ਡਿਵਾਈਸ (NVD) ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਣ।
ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਈਟ ਵਿਜ਼ਨ ਉਪਕਰਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਟਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ: ਉਪਕਰਣ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਸ਼ਕੋਹ, ਦਰਾਸ ਜਾਂ ਬਟਾਲਿਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਬੰਕਰ ਫਟਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਫੌਜ ਕੋਲ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹਥਿਆਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ ਬੇਅਸਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰਾਕੇਟ ਦਾਗੇ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਬੰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਠੋਸ ਸਨ। ਬੰਕਰ ਸੀਮਿੰਟ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਬਣੇ ਸਨ। ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਬੰਕਰ ਫਟਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ: 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਦੀ ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀਜੀਆਈ (ਕੋਰੇਗੇਟਿਡ ਆਇਰਨ) ਚਾਦਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਉੱਪਰੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀ"। 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਸੰਗਰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲ੍ਹੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ।"

ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਲਾਂਚਰ, ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ, ਅਤੇ ਫਲੇਮ ਥ੍ਰੋਅਰਜ਼ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਸੰਗਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" 'ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ' ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਬੰਕਰ ਫਟਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਉਪਕਰਣ: ਹਵਾਈ ਬੰਬਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੱਕ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੇਜ਼ਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ। ਕੈਨਨ ਲਾਂਚਡ ਗਾਈਡਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਈਲ (CLGPs) ਟੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਈਲਾਂ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੰਕਰ ਫਟਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਫਲੇਮ ਥ੍ਰੋਅਰਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਿਲਾਨ ਅਤੇ ਫੈਗੋਟ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਫ਼ੀਸ ਸੀ। ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀਆਂ ਹਵਾਈ ਫੋਟੋਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਯੂਨਿਟ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ, ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਚਾਈਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਈ ਰੇਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧੁਰੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਵਿੱਚ, 79 ਮਾਊਟੇਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ AAR ਨੇ ਕਿਹਾ: "ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੀ ਕੋਈ ਵੀ ਫੋਟੋ ਗਲਤ ਪਾਈ ਗਈ।" ਪਾਕਿ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਦੇ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਬ੍ਰੋਮਾਈਡ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਟੁਕੜੇ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਪਾਕਿ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਾਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀਮਤੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ - ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਭੇਜਣਾ ਜੋ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਥਕਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਆਰ ਕੇ ਕੱਕਰ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, "ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ, ਲੌਜਿਸਟਿਕਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਦਖਲ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧੁਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਯੂਨਿਟ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਕੋਲ ਮਸ਼ੀਨਗਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। 12 ਜੇਏਕੇ ਐਲਆਈ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ) ਕੋਲ ਏਜੀਐਲ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ।
ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਗਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ INSAS ਰਾਈਫਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਕੋਲ AGL ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਲੇਜ਼ਰ ਰੇਂਜਰ ਫਾਈਂਡਰ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਹਮਲੇ ਲਈ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ। ਯੂਨਿਟ ਦੇ CO ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ: "ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਪਕਰਣ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ... ਜੇਕਰ ਪੈਦਲ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਣਨੀਤਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਾਮੂਲੀ ਹੀ ਰਹੇਗਾ।"

1 ਨਾਗਾ ਦੇ ਸੀਓ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ: “ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਹਾਇਕ ਹਥਿਆਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ... ਫਾਇਰ ਸਪੋਰਟ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਟੁਕੜੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਮਐਮਜੀ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਹੋਲਡਿੰਗ ਜ਼ੀਰੋ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਟੁਕੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਏਕੇ 47 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਇੰਸਾਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸਿਖਲਾਈ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰੋ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਸੀਆਈ ਓਪਸ ਤਾਕਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ INSAS ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਯੂਨਿਟ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਡਰ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਹੀ ਰੇਂਜ ਫਾਈਂਡਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ: 2 ਰਾਜ ਰਿਫ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ: "ਉਚਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਹੀ ਰੇਂਜ ਟੇਬਲ ਦੀ ਘਾਟ 'ਪਹਿਲੀ ਸਾਲਵੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ' ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਤਾ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੇਂਜਿੰਗ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ - ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਨਲ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ: "ਹਰ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਬ ਯੂਨਿਟ ਕਮਾਂਡਰ ਉਦੋਂ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਕੈਨਿਕਸ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਪਕਰਣਾਂ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਸਨ।"

ਸਾਡੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਬੰਬਾਰੀ ਬੇਅਸਰ ਰਹੀ। ਰੇਂਜਿੰਗ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਮੁੱਖ ਸੀਮਤ ਕਾਰਕ ਸਨ।
ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹਮਲੇ ਲਈ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 15 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਗਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫੌਜਾਂ ਅਕਸਰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣੇ ਦੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜ ਰਿਫ ਨੇ ਆਪਣੇ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਅਨੁਭਵ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੜਾਕੂ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫਾਇਰਬੇਸ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬੇਸ ਤੋਂ ਰੋਡਹੈੱਡ ਤੱਕ ਭੋਜਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਫਾਇਰਬੇਸ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੁੱਕਹਾਊਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਗੋਲੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰਨ। ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਡੈੱਡ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੂਨ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲ ਗਈ, ਪਾਣੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਿਆ।
12 ਮਹਾਰ ਆਪਣੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "ਪੁਆਇੰਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੰਨੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਜੇਸੀਓਜ਼ ਸਮੇਤ, ਫੜੇ ਹੋਏ ਹਨ

Machine Translated by Google

"ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ਕ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਡੀਹਾਈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੀਆਂ 58 ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯੂਨਿਟ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਲੜਾਕੂ ਸੈਨਿਕ ਕੈਜੂਅਲਟੀ ਇਵੈਕਿਊਏਸ਼ਨ (ਕੈਸ ਈਵੈਕ) ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਪੋਰਟਰਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਸ ਈਵੈਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੈਦਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਘੰਟੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ।

ਫਿਰ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਅਕਸਰ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗਤੀ ਢੁਕਵੇਂ ਲੜਾਕੂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਕੱਕੜ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: "ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਲੜਾਕੂ ਪੋਰਟਰ ਡਿਊਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘੱਟ ਗਈ। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਔਖੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੁੱਧ ਉਪਲਬਧਤਾ ਘਟਾ ਕੇ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸਿਰਫ਼ ਬਦਲਵੇਂ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੋਰਟਰ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

ਮੁਸ਼ਕੋਹ, ਦਰਾਸ ਜਾਂ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕੈਸ ਈਵੈਕ ਇੱਕ ਥਕਾਵਟ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਐਡਵਾਂਸ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਘੰਟੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੈਸ ਈਵੈਕ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ... ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਰਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਰੇਕੀ ਦੌਰਾਨ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।"

ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਲੋਕੇਟਿੰਗ ਰਾਡਾਰ ਦੀ ਘਾਟ। ਲਗਭਗ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੌਤਾਂ, ਘਾਤਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਘਾਤਕ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ। ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੌਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਲੋਕੇਟਿੰਗ ਰਾਡਾਰ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਕਰਣ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਟੀਮ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ, ਡੀਆਰਡੀਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, 11 ਮਈ, 1998 ਨੂੰ ਪੋਖਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੀਖਣਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਰਾਡਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੁਲੇਟ-ਪਰੂਫ ਜੈਕਟਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੋਝਲ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਕਾਰਨ ਪਹਿਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ - ਜਿਸਦਾ ਹਰ ਹਿੱਸਾ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣਾ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੈਕਟ ਨੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ, ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।

14 ਜੂਨ

ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਅਜਿੱਤਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਹੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ; ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤਿਲਕ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਸੌਰਭ ਕਾਲੀਆ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਉਸਦੀ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਾਡੀ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਵੇਗੀ? ਮੇਜਰ ਸਰਵਨਨ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਪਏ ਰਹਿਣਗੇ? ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਭੂਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਕੰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਹਾਂ। ਸਿਪਾਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕ ਗਏ ਹਨ।

ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਔਖੇ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਸੀਨਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਬਟਨ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, 17 ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਲੈ ਕੇ, ਮੈਂ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿਗਾੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਾ ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਟੋਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:

8 ਸਿੱਖ:	35 ਮਾਰੇ ਗਏ, 86 ਜ਼ਖਮੀ
18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ:	34 ਮਾਰੇ ਗਏ, 114 ਜ਼ਖਮੀ
12 ਕਿਵੇ:	24 ਮੌਤਾਂ, 39 ਜ਼ਖਮੀ

Machine Translated by Google

ਅਤੇ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬੈਠ ਕੇ ਬਹਾਦਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਡਾਕਟਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦਿਨ-ਦਰ-ਰਾਤ, ਰਾਤ-ਦਰ-ਰਾਤ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੀਵੇਂ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਯੁੱਧ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਕੁਝ ਰਾਤਾਂ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ। "ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਬਦਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੰਦੂਕਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ, ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਦੋਸਤੋ," ਮੈਂ ਦੀਵਾ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਉਦਾਸ ਸ਼ਾਮ, ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਹਨੇਰੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਪੀਓ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਇਹ, ਜ਼ਰੂਰ, ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੈਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ। ਸਵਾਲ ਬੇਆਰਾਮ ਹਨ।

"ਤੁਸੀਂ ਮਨੋਬਲ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹੋ?"

"ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਨ?"

"ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਉ ਨਹੀ ਪਤਾ?"

"ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ?"

"ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕਮਾਂਡਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਆਏ ਹਨ?"

"ਤੁਹਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ?"

ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਪਲ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਜੰਗ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੋਂ ਨਹੀਂ ਕੁਤਰਦੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਜ਼ਖਮੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੀ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ, ਪਲਟਨ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ। ਮੈਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਜਿਸਦੀ ਬਾਂਹ ਇੱਕ ਸ਼ੈੱਲ ਨਾਲ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਫਟਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਮਾਣਮੱਤਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਬਾਂਹ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਤੁਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਦੀ ਕੁਹਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਖੂਨ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਟ੍ਰੈਚਰ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ

Machine Translated by Google

ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ?” ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਿਆ। “ਉਸਦੇ ਬਾਂਹ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਘੜੀ ਹੈ ਜੋ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸਮਾਂ ਦੇਖੋ,” ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਦਾ ਸਟਾਫ ਅਫਸਰ। ਉਹ ਠੀਕ ਦਿਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅੱਖਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਛੁਰੀ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ।

12 ਜੇਏਕੇ ਐਲਆਈ ਦੇ ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਆਸ਼ਿਕ ਹੁਸੈਨ ਵੀ ਬਚ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਪਵਾੜਾ ਦੇ ਚੌਕੀਬਲ ਦੇ ਇੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੜਾਕੂ ਹੱਥ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੋਲੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਫਟ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਬੰਦੂਕ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕੇਗਾ। ਜਾਂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿੱਥੇ ਪੂਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਹਾਦਰ ਬਚੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

14 ਜੂਨ

ਸੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਰਾਜੀਵ ਅਤੇ ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ ਹੁਸੈਨ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹਨ।
ਚੁਕਵੇਂ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਲੋਕੇਟਿੰਗ ਰਾਡਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਨੇ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਹੈ। ਗੋਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮਟਾਯੇਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਫੇਰੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ। ਜੀਓਸੀ 8 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਮੋਹਿੰਦਰ ਪੁਰੀ ਕਈ ਮੌਕੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਅਕਸਰ ਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਡਰਾਈਵ - ਜਦੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੜਕ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਟਾਯੇਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਉਤਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਵਾਈ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਗੋਲਾ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਰੰਟ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੋਲਾ ਸਿਗਨਲ ਅਫਸਰ, ਕਰਨਲ ਸੁਧੀਰ ਭਟਨਾਗਰ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੱਤ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਵਾਜਪਾਈ ਦਾ ਮਟਾਯੇਨ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੂੰ ਸੋਨਮਾਰਗ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੁਗਲਪੁਰਾ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

Machine Translated by Google

ਸੁਰੱਖਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਵਾਜਪਾਈ ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਹੈਲੀਪੈਡ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੰਜੀ ਵੱਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਕੁਝ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਹਵਾਈ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ ਛੱਡ ਕੇ 15 ਕੋਰ ਦੇ ਓਪਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ। ਸੱਚਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬੇਆਰਾਮ ਹੈ? ਜਾਂ ਝੂਠ, ਹਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ, ਉਮੀਦ, ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।

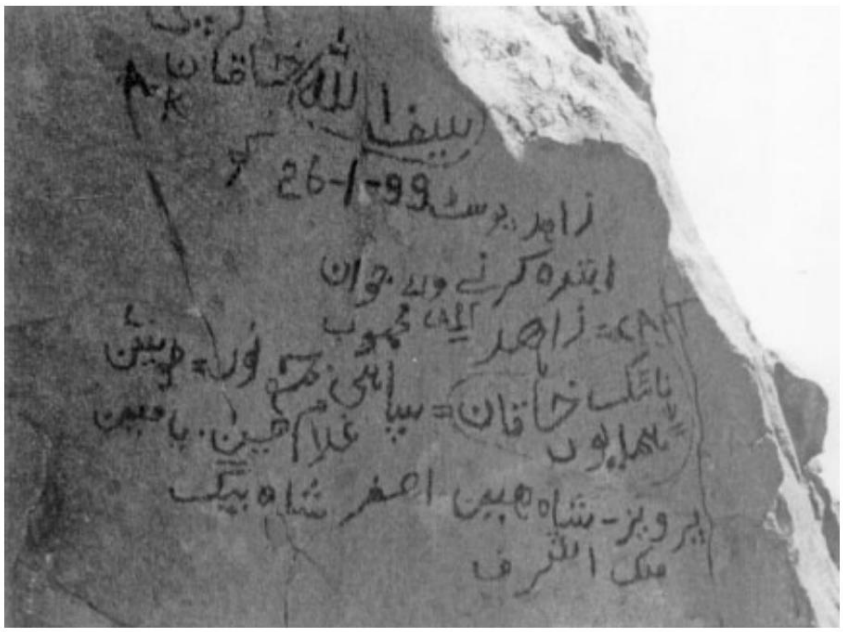

ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਸਿਪਾਹੀ ਜੋ 26 ਜਨਵਰੀ, 1999 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਉੱਕਰੇ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਯੁੱਧ ਥੀਏਟਰ ਵਿੱਚ ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਤਾਇਨਾਤ।

Machine Translated by Google

ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ।

Machine Translated by Google

ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਿਤ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੁਸਪੈਠ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

Machine Translated by Google

ਸਟਰੈਚਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ; ਪਹਾੜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਲ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ।

ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ।

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਉਡਾਣ ਭਰੀ।

Machine Translated by Google

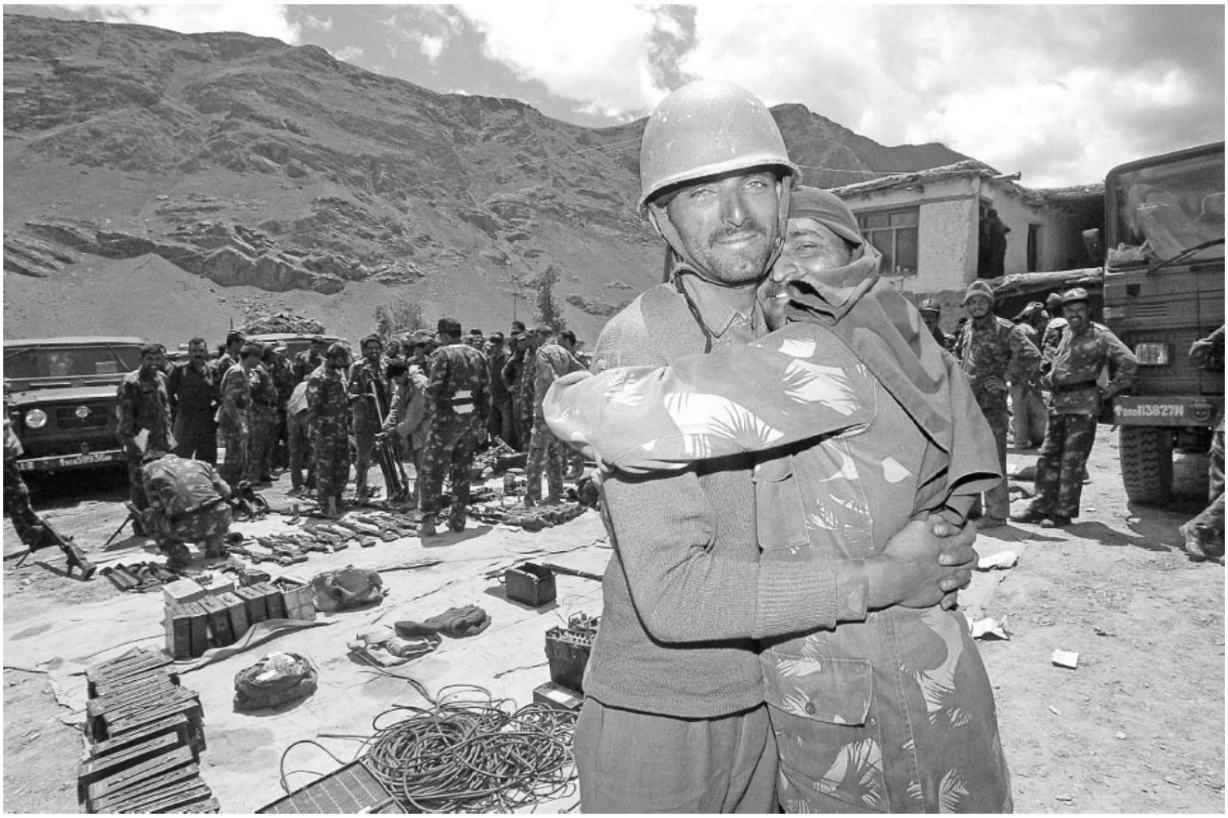

ਸੈਨਿਕ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਰੋ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਜਿੱਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪਲ। ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾਇਆ।

Machine Translated by Google

ਕੈਪਟਨ ਜੈਸ਼੍ਰੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ, ਦੂਜੀ ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਦੇ ਮੇਜਰ ਵਿਵੇਕ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੋਲੋਲਿੰਗ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ।

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ 474 ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ 1109 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ।

Machine Translated by Google

ਤਿੰਨ

"ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ..."
ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਰ ਗਿਆ”

13 ਜੂਨ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ 15 ਕੋਰ ਦੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰੂਮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ।
ਆਈ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਉਦਾਸ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਵਾਲੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਕਸ਼ੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਰੰਗੀਨ ਪਿੰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੜੇ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਬ੍ਰਜੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਉੱਥੇ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਅ (ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ) ਮੁਖੀ, ਜੀ.ਸੀ. ਵੀ ਉੱਥੇ ਸਨ।
ਸਕਸੈਨਾ। ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ,
15 ਕੋਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਧੱਕਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ

Machine Translated by Google

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ। ਫੌਜ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਔਖੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਫੌਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ: ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਲੋਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਭ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ, ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਇਸ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸੀਆਈ ਓਪਸ (ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ) ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਫੌਜ ਨੇ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਬਣ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਆਈ ਓਪਸ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਕਰੀਅਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਅਤੇ ਬਖਤਰਬੰਦ ਰੈਜੀਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਸਪੋਜ਼ਰ ਲਈ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਫੌਜ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਅਤੇ ਬਖਤਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ: ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਫੌਜ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਪਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ, ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਦਰਅਸਲ, ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 15 ਕੋਰ ਦੇ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਸਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਾਂ: ਇਹ ਜੰਗ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗੀ? ਪਹਿਲੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੀ ਤਰੱਕੀ ਦਰਦਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੌਲੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੀ। ਕੀ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ?

Machine Translated by Google

ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਸ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਲਾਨਾ ਜੰਗੀ ਖੇਡਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 8 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਸੀ।
ਜੀਓਸੀ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਮਹਿੰਦਰ ਪੁਰੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹਾਂ, ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠਲੀ ਪੂਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਮਤਾਯੇਨ ਤੋਂ ਮੁਗਲਪੁਰਾ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜੰਗੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਹਰ ਸਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜੰਗੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰੇਤ ਦੇ ਮਾਡਲਾਂ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਜੰਗੀ ਖੇਡਾਂ ਹਰ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਜਾਂ ਸਵਰਗ (ਭਾਰਤ) ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਨਰਕ ਜਾਂ ਨਰਕ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ 15 ਕੋਰ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਰੈੱਡਲੈਂਡ ਸਨ, ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਲੂਲੈਂਡ ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਮਲਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਦੇ ਉੜੀ ਅਤੇ ਕੁਪਵਾੜਾ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਡੀਐਚ ਸੁਮਨਵਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਕਸਰ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲੇਰਾਨਾ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਉਹੀ ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਸਾਲ ਬਦਾਮੀ ਬਾਗ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਜੰਗੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਵਧੀ ਹੋਈ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਚਾਲਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੁਮਨਵਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਉਚਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਘੁਸਪੈਠ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਸਥਿਤੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਸਿਰਫ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਮਾਂਡਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਸੰਜੀਦਾ ਸਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣੂ-ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪੋਸਟ - ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਦੱਸ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਮਕੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੌਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਤ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਲਗਭਗ ਦੋ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 200 ਤੋਂ 250 ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਡਰਾਉਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ।

Machine Translated by Google

ਲੱਦਾਖ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਕੱਟਣ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹਾਈਵੇਅ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਸਿਆਚਿਨ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਰੋਕਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਾਇਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਲਗਭਗ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਓਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ। ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਹਨ, ਹੁਣ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤਰਕ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਲਗਭਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਜਿੱਤਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰ, ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ MIG ਲੜਾਕੂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ? ਉਹ ਵੀ ਠੰਢ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਜੂਨ ਦੇ ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਸੈਨਿਕ ਹਨ, ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਬੁਧਵਾਰ ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਓ। ਅੱਗੇ ਵਧੋ।"

ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣਾਂ ਤੋਂ ਰੇਡੀਓ ਇੰਟਰਸੈਪਟ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਫਸਰ ਰੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਇੰਟਰਸੈਪਟ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਲਈ, ਹੋਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਲਈ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਚੀਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਟਰਸੈਪਟ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ... ਕਿ ਹਵਾਈ ਬੰਬਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ, ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਲਾਲ ਹੈਰਿੰਗ ਹੈ। ਇੰਟਰਸੈਪਟਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।
ਉਹ ਹਮਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ੂ। ਚਲੇ ਜਾਓ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਰਹੇ, ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਹਨ। ਜਾਓ, ਪੁਆਇੰਟ 5140 ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ।

15 ਜੂਨ

Machine Translated by Google

ਹੁਣ, ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰ ਝੰਡੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮਨੋਬਲ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਿੱਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਈਵੇਅ ਅਜੇ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਵਿੱਚ ਪੁਆਇੰਟ 4875 'ਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਐਡਵਾਂਸ ਵਿੰਟਰ ਸਟਾਕਿੰਗ (AWS) ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਿਰਦਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੜਕ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਸਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਫੌਜ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਭੋਜਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਇਸ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਇਸ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੱਸਿਆ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਾਧੂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਸਟਾਕ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ: ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਜੰਗ ਅਕਤੂਬਰ ਜਾਂ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬਰਫ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਡਿੱਗੇਗੀ? ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਹਾਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਫਸੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਰਹਾਂਗੇ। ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਾਂ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਤੋਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਗੇ? ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਬਿਤਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ?

16 ਜੂਨ

ਅਜ਼ੀਜ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰਤਾਜ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਆਏ ਅਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੀ ਇੱਕ ਕੂਟਨੀਤਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨਾਲ ਹੱਥ ਨਾ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਛੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਬੈਗ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਸੌਰਭ ਕਾਲੀਆ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਾ ਹੋਵੇ?

ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਜੰਗ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਜਵਾਨ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪਿਆਸ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਇਹ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਵਰਦੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ।

Machine Translated by Google

ਯੂਨਿਟਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਅਜੀਬ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ, ਇਹ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜ਼ਖਮੀ ਜਵਾਨ ਖਾਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ ਲਈ। ਆਪਣੇਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰੂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੋਖੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ। 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਕਰਨਲ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਲਿਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਇਸ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਬਰਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਰੁਕ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਧਾਗੇ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਨ, ਪਤਨੀਆਂ, ਪਿਤਾ, ਮਾਵਾਂ...

ਕਿਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਕਈ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮਾਵਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਵਾਈ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਹਨ। 12 ਜੇਏਕੇ ਐਲਆਈ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕੀਸ਼ਿੰਗ ਕਲਿਫੋਰਡ ਨੋਂਗਰਮ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ। ਬਟਾਲਿਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: "ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤਾਂਗੇ।"

ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਇੱਥੇ, ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹੁਲਾਰੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਾਂਡਰ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਾਤਕ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਵਧਦਾ ਹੈ; ਪੁਆਇੰਟ 4590 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਨੇ ਉਮੀਦ ਦੀ ਇੱਕ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਣਨੀਤਕ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਮਾਂਡਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੀਏ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇਹ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਹੈ: ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ

Machine Translated by Google

ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਫੌਜ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰ ਦਬਾਅ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਫੌਜ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋ ਘੁਸਪੈਠ ਕਿਵੇਂ, ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੁਫੀਆ ਤੰਤਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਵਰਗੇ ਬੇਆਰਾਮ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸੰਚਾਲਨ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ' ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਅੱਧੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿ ਫੌਜ ਹੁਣ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ 'ਕਵਰ-ਅੱਪ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਖੁਲਾਸੇ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਸਿਗਨਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਗਨਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅੰਕੜੇ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਅਤੇ 15 ਕੋਰ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਨ।

ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਘਬਰਾਹਟ ਕਿਉਂ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਜ਼ਖਮੀ ਘੰਟੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਰ 15 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਰਵਰਡ ਸਰਜੀਕਲ ਸੈਂਟਰ (FSC) ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹਵਾਈ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਟਰ ਬਲੇਡ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ। ਰੋਟਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਹੀ, ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਡਰਾਈਵਰ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਲੀਪੈਡ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਨ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੇ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, 25 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹਸਪਤਾਲ, FSC, ਹੁਣ 45 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, 45 ਬਿਸਤਰੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਾ ਇਲਾਜ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ Mi-17 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਬੇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰ ਇੱਕ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਸਰਜਨ, ਕਰਨਲ ਅਨਿਲ ਕਾਇਥਥ, ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ, ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਆਸਾਨ' ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 16 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਜਰੀ 18 ਤੋਂ 22 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਲਦੀ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਲਈ, ਨਾਸ਼ਤਾ ਇੱਕ ਲਗਜ਼ਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨਲ ਕਾਇਸਥ ਕੋਲ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਬਟਾਲਿਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਰਗਿਲ ਅਤੇ ਲੇਹ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਫਾਰਵਰਡ ਏਰੀਆ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ FSC ਦੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਥੀਏਟਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ। ਕਰਨਲ ਕਾਇਸਥ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਛੁਪਣਾ ਪਿਆ।

ਉਸੇ ਰਾਤ, 17 ਜ਼ਖਮੀ ਸੈਨਿਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 8 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਨਲ ਭਟਨਾਗਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ SOS ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਜੀਵਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਫੈਂਜ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਲੰਟੀਅਰ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਜੋ ਫੌਜ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। HIV ਕਿੱਟਾਂ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਕੋਲ ਦੱਸਣ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਖਮੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨ ਲਈ ਟਾਲਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਗਰਮ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦਿਓ," ਭੁੱਖੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਸਦਮੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਖਮੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਗਾਲਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾ ਸਕਦੇ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣਗੇ: "ਇੱਥੇ ਆਓ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਓ, ਇੱਥੇ ਆਓ ਅਤੇ ਲੜੋ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੈ ਨਾ, ਆਓ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਬਹਾਦਰ ਹੋ, ਡਰਪੋਕ... ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਮਰ ਜਾਓਗੇ।"

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਪਾਗਲ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਪਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਗੜ੍ਹੇਮਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿਪਾਹੀ FSC ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਛਾਨਣੀ ਵਰਗਾ ਸੀ - ਉਸਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਫਟਕਾਰ ਝੱਲੀ ਸੀ ਅਤੇ FSC ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਣ। ਅਜਿਹੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐਫਐਸਸੀ ਦਾ ਸਟਾਫ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਲੜਦਾ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਅਸੰਭਵ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ। ਰਾਤ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਲ ਭਟਨਾਗਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਗਲਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਨਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਲੱਤ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ।

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇਗਾ - ਜੰਗ ਦੇ ਪੂਰੇ ਗਿਆਰਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ, ਡਾਕਟਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਰੇਟਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

19 ਜੂਨ

ਓਜੀ ਲਾ। ਸੜਕ 'ਤੇ, ਫੌਜ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ।
ਨਾਲ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਜਾਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ। ਜ਼ੋਜੀ ਲਾ ਇੱਕ ਤੰਗ ਇੱਕ-ਪਾਸੜ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਫ਼ਲੇ ਸਵੇਰੇ ਛੇ ਵਜੇ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਦੁਪਹਿਰ ਇੱਕ ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੋਨਮਾਰਗ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ਲਿਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਆਉਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੋਜਨ, ਦਵਾਈਆਂ, ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਰਤੀ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼, ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ, ਜਿਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਨਲ ਕਾਇਸਥ ਦੇ ਯੋਗ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਸਪਲਿਨਟਰ ਕੱਢੇ ਸਨ, ਵੀ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।

ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੁੱਪਚਾਪ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿਖਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਉਸਨੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਚੀਕ ਸੁਣੀ: "ਛਾਲ ਮਾਰੋ, ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਓ!" ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ, ਉਸਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਡਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਉਸ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸੀ; ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਗ੍ਰਨੇਡ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ ਯੋਗੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਬਾਂਹ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਯਾਦਵ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੈਲਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਨੇਡ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੰਦਰ ਭੱਜਿਆ; ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਹਥਿਆਰ ਉਦੋਂ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ

Machine Translated by Google

ਗੋਲੀ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਹਮਲਾਵਰ ਟੀਮ ਦੇ ਬਾਕੀ ਛੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਕੁਚਲਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਗਲਪਨ ਦੇ ਉਸ ਪਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਅਲੌਕਿਕ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਬਚ ਗਿਆ।* ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ, ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਟੁੱਟੇ ਸੁਪਨੇ ਅਤੇ ਸੋਗਮਈ ਪਰਿਵਾਰ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਵਧਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ: ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਲੜਾਈ ਸੱਟਾਂ (ਉਹ ਜੋ ਸਪਿਲੰਟਰਾਂ, ਗੋਲੀਆਂ ਜਾਂ

ਮਾਈਨ ਧਮਾਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ)। ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਬਿਮਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਪਲਮਨਰੀ ਐਡੀਮਾ, ਚਿਲਬਲੇਨ ਅਤੇ ਫ੍ਰੋਸਟਬਾਈਟ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ 18,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਹੈ, ਚੋਟੀਆਂ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਪਣੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਏਅਰਬੋਰਨ ਸਟ੍ਰੈਚਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਲੀਕਾਮ ਉਪਕਰਣ ਵੀ। ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਨ ਆਉਣ ਤੱਕ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੀਲਡ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ: ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ। ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਮਾਂਡਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਈਵ ਕੈਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਨਚੀਕੇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਘਿਣਾਉਣੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ: ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਇੱਕ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਪਰਦਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਹਮਲਾ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜਨ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਬੇਤਾਬ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਘੱਟ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਟੱਲ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਮੰਗਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨਾਂ ਕੱਟ ਦਿਓ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਚਾਰੂ ਨੈੱਟਵਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਘੱਟ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ MIG ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਟਰੇਸਰ ਗੋਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਡਾਣ ਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ ਬੰਬ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਲ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਾਂਗ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਸਿਪਾਹੀ ਨਾ ਹੋਣ।

20 ਜੂਨ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕੂਟਨੀਤਕ ਲਹਿਰ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ

ਐੱਫ ਹਰ ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਪਾਰ ਹਮਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨੀ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਕੂਟਨੀਤੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਉਣੀ ਸੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਹਨੇਰੇ, ਘਾਤਕ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਦਬਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

---

* 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਪਰਮ ਵੀਰ ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

Machine Translated by Google

ਚਾਰ

"ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ"

26 ਜੂਨ

ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੂਟਨੀਤਕ ਯੁੱਧ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਆਈ ਲੜਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੰਜਮ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਹੁਣ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੂਟਨੀਤਕ ਲਾਭ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 'ਗਰਮ ਪਿੱਛਾ' ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੂਟਨੀਤਕ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜੰਗ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭੂਰੇ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ

Machine Translated by Google

ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਜਾਂ ਇੱਕ ਲੱਤ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੂਟਨੀਤੀ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ: ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ।

ਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਜਰ ਉਚਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਰ, ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਸਾਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਹੀ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਐਲਓਸੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੁਣ, ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਪਥਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਉਪਕਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ।

ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਪੁਲਿਸਮੈਨ-ਕਮ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨ ਯੁੱਧ ਛੇੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਊਥ ਬਲਾਕ ਦੇ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ ਬਲੂਪ੍ਰਿੰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਖਰਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉੱਤੇ ਬੜ੍ਹਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨ ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਅੰਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਵੇਰ FSC ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਹਵਾਈ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਜ਼ਖਮੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਮਰੀ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਡਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਸੈਨਿਕ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਘਰ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਬਾਕੀ ਯੂਨਿਟ ਅਜੇ ਵੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੀ ਸੀ। “ਹਾਂ, ਮੈਂ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ।

Machine Translated by Google

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਤਾਂਘ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।" ਮੇਰੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਜਵਾਨ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ: "ਉਹ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਪਾਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ, ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਰਫ਼ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ (ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ) ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਸਨੇ ਗਰਮ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਇਹ ਸਾਡਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ..."

ਫਿਰ ਉਹ ਰੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਵਾਨ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਪਾਰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਪੋਖਰਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੀਖਣਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਤਮਤਾ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

28 ਜੂਨ

ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਕਦਮ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ

ਟੀ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਸਬਕ ਸਿਖਾਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਕੱਟੜਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੌਸਮ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਇਲਾਕਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜੇ ਹੋਏ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਖਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਅਣਦੇਖੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ, ਮਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਅਸੀਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਗਾਵਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਰਾਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਯੂਨਿਟਾਂ, 2 ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਅਤੇ 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲ ਰਿਜ (ਇਸ ਲਈ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਪਲ ਵਰਗੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਹਾੜੀਆਂ ਸਨ) ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਮਾਰਪੋ ਲਾ ਰਿਜਲਾਈਨ 'ਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 5100 ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਜੰਕੋ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਦੋ ਰਿਜਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ, ਇੱਕ ਰਿਜ ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ 'ਤੇ ਬਲਕਿ ਦਰਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਸੈਂਡੋ ਵੈਲੀ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ 5100 ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 5060 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਾਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸੈਂਡੋ ਨਾਲਾ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਅਤੇ ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅੱਜ ਰਾਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਜੰਕੋ ਵੱਲ 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਹਮਲਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਲੌਜਿਸਟਿਕਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਸੇ ਹੀ ਔਖੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ: ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨਾ, ਭੋਜਨ ਸਪਲਾਈ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੋਰਟਰਾਂ ਦਾ। ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵੀ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਟ੍ਰੈਚਰ।

ਰਾਜਪੁਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

29 ਜੂਨ

ਦੁਹਾੜੀਆਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:
1800 ਘੰਟੇ। ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਤੇਜ਼ੀ ਚੋਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬੈਰਾਜ ਨਾਲ ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕੀਤਾ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ, ਉਚਾਈ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 2 ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਹਮਲੇ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜ ਰਿਫ ਦੇ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਪਰ 2030 ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ, ਨੋਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਕੰਪਨੀ

Machine Translated by Google

ਇੱਕ ਬੰਕਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ: ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਮਾਂਡ ਦੋਵੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਉਲਟਫੇਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰ ਦੇ, ਹਮਲਾ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਥੋਫੋਰਸ, ਜੋ ਕਾਰਗਿਲ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਕਾਰਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। 0330 ਤੱਕ, ਸਾਡਾ ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਕੁਝ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਨੋਲ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ਲਗਾਤਾਰ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਾਲ ਕੜਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਲੋਨ ਹਿੱਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ: ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਹੁੰਚ ਚੁਣੋ, ਇਸ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ 80 ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਗਰੇਡੀਐਂਟ 'ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਲੋਨ ਹਿੱਲ ਦੇ 200 ਮੀਟਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਫਾਇਰ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਇਰ ਬੇਸ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਰਕ ਵਰਗੀ ਰਾਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਨੇਰੇ, ਭਿਆਨਕ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਭੜਕਦੀ ਹੈ।

30 ਜੂਨ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਹ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲਸ ਹੈ
ਐੱਫ ਸੁਰੱਖਿਅਤ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਭਾਰਤੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਿਨ, 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਉਚਾਈ - ਪੁਆਇੰਟ 4700 - ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 2 ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਨੇ ਮੇਜਰ ਪੀ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ।

ਆਚਾਰੀਆ, ਜਿਸਦੀ ਜਵਾਨ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਸ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 52 ਜ਼ਖਮੀ ਹਨ। 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੋਗ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 29 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 75 ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। 29 ਜੂਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਜਵਾਨ ਅਗਲੀ ਦੁਪਹਿਰ 1500 ਵਜੇ ਦਰਾਸ ਦੇ ਐਡਵਾਂਸ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਅਤੇ 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 27 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦੀ ਰਾਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੁਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਦੂਰਬੀਨਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਲਈ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ: ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਨਾ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਥੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੇ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉੱਡਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਮਿਰਾਜ 2000 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਜ਼ਰ-ਗਾਈਡਡ ਬੰਬ ਲੋੜੀਂਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫਟਾਉਦੇ ਹਨ। ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਯੁੱਧ ਪੈਕੇਜਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਮਿਰਾਜ ਰਾਡਾਰ-ਗਾਈਡਡ ਸਤਹ ਤੋਂ ਹਵਾ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਹਨ। ਬਟਾਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਮਨਥੋਡਾਲੋ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਪਲਾਈ ਕੈਂਪ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

30 ਜੂਨ

ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਚੋਟੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ: ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਹੁਣ ਅਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਂ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਕਸਰ ਕਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, 2 ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ 13 ਆਦਮੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜ ਰਹੇ ਔਕੜਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫਾਇਦੇ ਦਾ ਕੁਝ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲੜਾਈ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹਨ। ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਲੈਸ ਹਨ।

Machine Translated by Google

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਮਰ ਰਹੇ। ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਖਾਣ ਲਈ ਮਿਲ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲਾ ਲੰਗਰ 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਸਾਰਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ, ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਥੋੜ੍ਹਾ-ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਰਅਸਲ, ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਚਾਈਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਅੱਗ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਬੰਕਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੀਜੀਆਈ ਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਰਾਸ਼ਨ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਲੜਾਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਫਾਇਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿੰਦੂ 5140 ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਲਈ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਦਲ ਫੌਜ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 1 ਨਾਗਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭਾਰੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਉੱਤਮਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਣਨੀਤਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਜੇ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। 56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ 8 ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਫਾਇਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਰਜਾਹ ਸਿੰਡਰੋਮ ਇਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਨਾਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਲਾਈਵ ਸਬੂਤ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਨ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਰ ਹੈ। 18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਿਰਾਸ਼ਾ

Machine Translated by Google

ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪਿਆਸ। ਪੁਆਇੰਟ 4700 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਾਕੂ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਿਰ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰ ਨੂੰ ਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਤਣੇ ਨਾਲ ਚਿਪਕਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ - ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਸਿਰ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਟਰਾਫੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮੁਗਲਪੁਰਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਏ। ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਏ। ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਨ, ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਟੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਰ ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। ਚੁੰਨੀ ਹੋਈ ਚਿਹਰਾ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੇ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਕੁਝ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਮੰਨਣਾ ਸੀ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹੀਏ ਤਾਂ, ਇਹ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਟੰਗੇ ਹੋਏ ਸਿਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਲਾਮਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੁਣ ਅਦਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂ ਅਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਲਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਇਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੜਾਈ ਦਾ ਰਾਹ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸਫਲਤਾ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸ਼ਗਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ। ਉਸੇ ਪਲ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਜੀਪ ਰੋਕੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮਾਸਕੋਟ, ਜ਼ਿੰਦਾ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਟਿੰਗਲ ਨਾਲਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਟਿੰਗਲੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਯੂਨਿਟ ਮਾਸਕੋਟ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ: ਜਵਾਨ ਚੰਗੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਟਿੰਗਲੀ ਬਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

Machine Translated by Google

31 ਜੂਨ

ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਇਨਾਮੀ ਟੀਚਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤੇ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਟੋਲੋਲਿੰਗ, ਨੌਲ ਅਤੇ ਪੁਆਇੰਟ 4700 ਦੀਆਂ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਨਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੋਟੀਆਂ ਹੁਣ ਇੰਨੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਇੱਥੇ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਚੀਨੀ ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਸਨ ਤਜ਼ੂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਯਾਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਨੇ 2500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹਰ ਜਿੱਤ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਜਾਓਗੇ..."

Machine Translated by Google

ਪੰਜ

"ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਫੌਜ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਲੜੀ"

4 ਜੁਲਾਈ

ਮੈ ਯੂਨਿਟ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।
ਇਸ ਸ਼ੰਕੂਦਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਟੋਲੋਲਿੰਗ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਕੱਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਇਹ ਕਾਰਗਿਲ ਓਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜਨਗੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜੀਬ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਚੋਟੀ, ਟਾਈਗਰ ਟਾਪ, ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਚੋਟੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਜੇ ਵੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਨ। ਦੋ ਬਹਾਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਅਫ਼ਸਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਬਲਵਾਨ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਚਿਨ ਨਿੰਬਲਕਰ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਟਾਈਗਰ ਟਾਪ ਤੋਂ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ 50 ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਨ: ਉਹ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਸੁਨੇਹਾ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਅਤੇ ਊਧਮਪੁਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ, "ਉਹ ਟਾਈਗਰ ਟਾਪ 'ਤੇ ਹਨ"। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ 'ਮਹਾਨ ਜਿੱਤ' ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਨਤਕ ਗਲਤੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਟਾਈਗਰ ਟੌਪ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ, ਲੜਾਈ ਅਜੇ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਹੈ। ਯੂਨਿਟ ਨੇ, ਇੱਕ ਰੀਕਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰਬੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸੀ 90 ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਢਲਾਣ - ਇੱਕ ਖੜ੍ਹੀ, ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਚੜ੍ਹਾਈ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਫੌਜਾਂ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ 2000 ਵਜੇ ਪੱਕੇ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ 1100 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਉਹ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਸਨ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ, ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੱਸੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਬੰਦੂਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਪਿਆ।

ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ।
ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਵੱਜੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ: ਇੱਕ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਪਿਲੰਟਰ ਦੇ ਸੱਟਾਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਤੇਜ਼ ਧੜੰਮ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਪਰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ। ਫੈਸਲਾ ਰਾਤ ਪੈਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਵਾਰ, ਮੁੱਖ ਹਮਲਾਵਰ ਦਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਫਿਰ, ਉਹ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਹ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੰਗੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਛੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਕੇਟ ਪ੍ਰੋਪੇਲਡ ਗ੍ਰਨੇਡ (RPGs) ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਛੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਬਚਿਆ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸੱਤ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਯੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਬੈਲਟ, ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਧੂੰਆਂ ਇੰਨਾ ਸੰਘਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਰ ਇੱਕ ਫੌਜ ਪੱਥਰ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੈਲਮੇਟ ਅਤੇ ਸੁੱਧ ਕਿਸਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਭੱਜ ਗਏ ਜਾਂ ਕਵਰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ 'ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਚਾਓ' ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀਆਂ ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਤੋਪਖਾਨਾ ਬੈਰਾਜ ਹੈ।

ਇਹ ਇੱਕ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਕਾਲ ਹੈ: ਗੋਲੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਫਟ ਗਏ। ਇਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਅਤੇ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਵਰਿੰਗ ਫਾਇਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

6 ਜੁਲਾਈ

ਵਿੱਚ ਮੈਂ 72 ਘੰਟੇ ਪੂਰੀਆਂ, ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਢੋਇਆ ਸੀ।
ਅੰਡੇ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਗਈ। ਸਚਿਨ ਨੇ ਕਈ ਅੰਡੇ ਲਏ ਸਨ
ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਅਤੇ ਉਹ ਲਗਭਗ ਚੇਨ ਸਿਗਰਟ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਲਗਭਗ 72 ਘੰਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਤਰਜੀਹ ਸੀ। ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਰੇਡੀਓ ਸੁਨੇਹੇ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਚੈਨ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂ: ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਟਾਈਗਰ ਟੌਪ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਮਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਹਮਲਾ ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ। 18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਕਾਲਰ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵੱਲ ਵਧੀ। ਉਸ ਕਦਮ ਨੇ ਉੱਪਰਲੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਢਲਾਣਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, 23 ਸਾਲਾ ਨਿੰਬਲਕਰ ਅਚਾਨਕ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਆਪਣੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਿੰਬਲਕਰ - ਜਿਸਦਾ ਗੁਪਤ ਨਾਮ ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ - ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। "ਤੁਸੀਂ ਕਮੀਨੇ, ਉੱਪਰ ਆਓ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਵਾਂਗੇ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ..." ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹੁਣ ਖਿੰਡ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕਾਲਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਤੀਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ। ਨਿੰਬਲਕਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ; ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਬੰਕਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਹਮਲਾਵਰ ਟੀਮ ਨੇ ਬੰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਲੜਾਈ ਦੇ। ਹੁਣ ਉਚਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਆਦਮੀ। ਸਾਡੇ ਜਵਾਨ ਮਰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜੇ। ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ - ਚੀਕਾਂ, ਚੀਕਾਂ, ਸਰਾਪਾਂ, ਗੋਲੀਬਾਰੀ, ਗ੍ਰਨੇਡ ਫਟਣਾ - ਸਭ ਮਿਟ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ: ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ। 0130 ਤੱਕ, ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟਾਈਗਰ ਟੌਪ ਸਾਡਾ ਸੀ।

ਪਰ ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣੀ। ਰੇਡੀਓ ਆਪਰੇਟਰ ਨੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਾਂ ਸੌਣਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਡੰਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਪਾਕਿ ਨੇ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵੀ ਟਿਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1000 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਜ਼ਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਗਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ।

Machine Translated by Google

7 ਜੁਲਾਈ

ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਆਖਰੀ ਵਿਰੋਧ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਦੀ ਲੜਾਈ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਜਰ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਮੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਹੈਲਮੇਟ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਸ ਗਿਆ ਸੀ।

ਟਾਈਗਰ ਟੌਪ ਤੋਂ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਜੋ ਕਾਲਰ ਵੱਲ ਵਧੇ ਸਨ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜ ਨੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਰੇਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਲੁਕਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਝੁਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ; ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਨਾਹ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਨਤਾ ਲਿਆਉਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਢਾਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ, ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ, "ਆਓ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ!" ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਜੰਗ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ। ਹੁਣੇ ਰੁਕਣ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ ਪੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਆਖਰੀ ਘੁਸਪੈਠੀਆ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ ਸਾਡਾ ਸੀ, ਬਰਫੀਲੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

8 ਜੁਲਾਈ

ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੁੰਨ ਅਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇੰਨੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਸੌਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੋ। ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਹਨ।

ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੇਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ। ਕੁਝ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਰੱਖ ਕੇ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਬਲਵਾਨ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਮਲੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ 20 ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ।

Machine Translated by Google

ਹੇਠਾਂ, ਕਮਾਂਡਰ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਹੁਣ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਮਿਲੀ, ਕਿ ਬਟਾਲਿਕ ਤੋਂ, ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਖਰੀ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ 12 ਜੇਏਕੇ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਇਨਾਇਤ ਅਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਸਬੁੱਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਗਜ਼ਾਤਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਕਾਰਦੂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਨੌਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਫੜਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਚੈਨੀ ਭਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ। ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਐਮਆਈ) ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹਰ ਘੰਟੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਨਾਮ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। "ਉਸਨੂੰ ਫੜੋ, ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰੋ... ਉਸਨੂੰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੋ। ਬੱਸ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜੋ। ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਕੋਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।" ਸੁਨੇਹੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਅਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ। ਯੁੱਧ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੈਚ।
ਕੂਟਨੀਤਕ ਮੁੱਲ ਅਨਮੋਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਉਤਸੁਕ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਕਿ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ।

ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ, ਉਸਨੂੰ ਹੈਲੀਪੈਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਬੇਚੈਨੀ ਭਰੇ ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਫੌਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲਗਭਗ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ: ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਦੋਂ ਪੈਰ ਰੱਖਿਆ? ਪਹਿਲੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕਦੋਂ ਹੋਈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ? ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੋਰ ਨਿਯਮਤ ਫੌਜ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ?

ਬਟਾਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿ ਉਹ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬਟਾਲਿਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ! ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਸਕਣ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਕਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਖੇਤਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵੀਹ ਫੁੱਟ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਅਸੀਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਸਹਿਜ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੀਆਂ ਸਨ; ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਹੌਰ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਇੱਥੇ, ਸਾਨੂੰ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਸਮਝ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੱਜਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਭੰਡਾਰ ਹੈ: ਸਿਪਾਹੀ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਰਜਿਸਟਰ ਐਂਟਰੀਆਂ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਲਿੱਪਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀਆਂ ਜੋ ਘੁਸਪੈਠ, ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਨ।

ਪਾਕਿ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗਲੇ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਐਨਐਲਆਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਗਸਤ 1998 ਦੇ ਕਈ ਪੱਤਰ ਮਿਲੇ ਸਨ। 8ਵੀਂ ਨਾਰਦਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ (ਐਨਐਲਆਈ) ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮੁਹੰਮਦ ਮਾਜ਼ ਉੱਲਾਹ ਖਾਨ, ਜਿਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਪੁਆਇੰਟ 4812 ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ, 1 ਜਨਵਰੀ, 1999 ਨੂੰ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਗਾਲਿਬ ਦੀ ਇੱਕ ਆਇਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ: "ਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਦੌਰੇ ਫਿਰਨੇ ਕੇ ਹਮ ਨਹੀਂ ਕਾਇਲ, ਜੋ ਆਂਖ ਸੇ ਨਾ ਤਪਕਾ ਵੋਹ ਲਹੂ ਕਿਆ ਹੈ..."

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮਾਜ਼ ਉੱਲਾਹ ਖਾਨ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ (ਅਨੁਲੱਗ ਵੇਖੋ) ਦੇ ਅੰਸ਼, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗਿਲ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 1999 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮਾਜ਼ ਉੱਲਾਹ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ NLI ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ - ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ।

ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਮੁਖੀ, ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਗਏ ਸਨ। ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸੀ! ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੈਪਟਨ ਹੁਸੈਨ ਅਹਿਮਦ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਦੇ ਇੱਕ ਬੰਕਰ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ 7 ਫਰਵਰੀ, 1999 ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਦੇ ਪੁਆਇੰਟ 4815 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੁਸੈਨ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ।

17 ਫਰੰਟੀਅਰ ਫੋਰਸ ਤੋਂ 12 NLI ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ, ਕੈਪਟਨ ਅਹਿਮਦ (ਆਈ-ਕਾਰਡ ਨੰ: 064394)

Machine Translated by Google

ਆਪਣੇ ਸੀਓ ਦਾ ਨਾਮ - ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਬਸ਼ੀਰ - ਅਤੇ ਪਾਕਿ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ Mi-17 ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਛੱਡਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਡਾਇਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਹਿਮਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਵਿੱਚ ਚੌਕੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ; ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਅਣਜਾਣ ਜੋ ਅਕਸਰ ਹਵਾਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਡਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਜਹਾਜ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੇ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਲਗਭਗ 120 ਘੰਟੇ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਕਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ।

ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਹਮਲਾਵਰ ਫੋਰਸ ਚਾਰ ਨਾਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਫੋਰਸ ਕਮਾਂਡਰ ਨਾਰਦਰਨ ਏਰੀਆ (FNCA) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਆਈ ਸੀ। ਨਿਯਮਤ ਫੌਜ ਬਟਾਲੀਅਨ ਗਿਲਗਿਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 4 NLI, ਸਕਾਰਦੂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 6 NLI, ਮਿਨੀਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 5 NLI ਅਤੇ ਦਾਨਸਮ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 3 ਨਾਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਸਨ। ਇਹ ਫੋਰਸ ਲਗਭਗ ਦੋ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਾਇਬਾ ਦੇ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ, ਹਰਕਤ-ਉਲ-ਅੰਸਾਰ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਜੋਂ FCNA ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਰਲ ਤਰਕ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ: ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸੀਨੀਅਰ, ਜੋ ਕਿ ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸ਼ੀਆ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਘਾਟੀ ਅਤੇ ਰਾਜੌਰੀ ਅਤੇ ਪੁੰਛ ਰਾਹੀਂ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਣਨੀਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ: ਸ੍ਰੀਨਗਰ-ਲੇਹ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ, ਲੱਦਾਖ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਕੱਟਣਾ। ਘੁਸਪੈਠ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇਵੇਗੀ। ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ: ਕਿ ਬਰਫ਼ ਜਲਦੀ ਪਿਘਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰਦੀ

Machine Translated by Google

ਜ਼ੋਜੀ ਲਾ ਦੱਰਾ ਜੂਨ ਦੇ ਅੱਧ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।

10 ਜੁਲਾਈ

ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਮਲਿਕ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ
ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਏ ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਅਸੀਂ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੈਗ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਿੱਚ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। "ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਐਮਆਈ (ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਮਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇ ਹੋਏ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਇਨਪੁਟਸ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ-ਦਰਾਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ 1998 ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿਓਸਾਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਡਵਾਂਸ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ (ਏਐਲਜੀ) ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ। ਐਮਆਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਏਐਲਜੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਨ, ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ, ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬੰਕਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਜਵਾਨ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਾਤਕ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ? ਕੈਪਟਨ ਵਿਜਯੰਤ ਥਾਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲਜ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

"ਪਿਆਰੇ ਪਾਪਾ ਅਤੇ ਮੰਮੀ," ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪੱਤਰ ਮਿਲੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਪਸਰਾ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੜਾਂਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਤੁਹਾਡੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਕਿੱਥੇ ਲੜੀ ਸੀ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੋ। ਪਾਪਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਮੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ... ਠੀਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਡਰਟੀ ਡਜ਼ਨ ਕਬੀਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂ। ਮੇਰੀ ਹਮਲਾਵਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ 12 ਬੰਦੇ ਹਨ... ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ... ਕਿੰਗਸਾਈਜ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਓ।"* ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨੀਕੇਜ਼ਾਕੁਓ ਕੇਂਗੁਰੁਸੇ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੀਬੂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

Machine Translated by Google

ਕੋਹਿਮਾ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਬੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਨੀਬੂ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈ ਕੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਪੋਸਟਕਾਰਡ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

“ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੋ ਮਾਰ ਕੇ ਆਨਾ” (ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰੋ) ਅਤੇ “ਪਾਪਾ, ਜੀਤ ਕੇ ਆਨਾ” (ਜਿੱਤ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਓ)।

ਬਟਾਲੀਅਨ ਕਮਾਂਡਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੋਟਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੋਲਡਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਨੇ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਦਿਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਗਸ਼ਤੀ ਟੁਕੜੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਗਿਲ ਸਥਿਤ ਸੁਤੰਤਰ 121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਕਰਨਲ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਓਬਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ? ਸਾਡੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੰਨੀ ਮਾੜੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜੋ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਅਣਜਾਣ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜੋ ਮਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ?

11 ਜੁਲਾਈ

ਮੈ ਤੁਹਾਡੀ ਡਾਇਰੀ ਲਗਭਗ ਭਰ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਾਇਰੀ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।
ਉਮੀਦ ਹੈ, ਜੰਗ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ, ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਪਵੇ।
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ

Machine Translated by Google

ਬਿਲ ਕਲਿੰਟਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਗੇ। ਇੱਥੇ ਬੈਠਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਰਗਿਲ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਪੈਦਲ ਫੌਜੀਆਂ ਲਈ ਔਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਰੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਟੇ ਹੋਏ ਤੰਬੂਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੁਆਰਾ 'ਰਜਿਸਟਰਡ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਟੀਆਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਵਿਛਾਈਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਈਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੱਲ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਗਈ।

ਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਪਿਆ - ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਅੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਣਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਯਮਤਤਾ ਨਾਲ ਡਿੱਗਦੇ ਸਨ। ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਰਣਨੀਤਕ ਪੱਖੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਕੱਚੀ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਠੰਢੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੰਜਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ: ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਾਂ; ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੈੱਟ ਸਨ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਭੀੜ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਚਕਾਰ ਗਰਮ ਬਹਿਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

Machine Translated by Google

ਅਫ਼ਸਰ। ਇੱਕ ਧਿਰ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ, ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭੱਜ ਰਹੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਧਿਰ, ਜੋ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਸੰਜੀਦਾ ਅਤੇ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ, ਜੰਗ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ, ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤਰਕ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੜੇ ਹਨ।

12 ਜੁਲਾਈ

ਟੀ ਉਸ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਫੇਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬੇਆਰਾਮ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬੇਢੰਗੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਘਾਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਸਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਚੁੱਕਣਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਅਭਿਆਸ ਸੀ: ਇੱਕ ਸਟਰੈਚਰ ਲਈ ਅੱਠ ਆਦਮੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਲੈ ਸਕਣ ਅਤੇ ਢਲਾਣਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੱਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਸਕਣ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਦਿੰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੋਚਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਡਿੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਭੱਜ ਰਹੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘਸੀਟਣ ਦੀ ਕਸਰਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਸ਼

Machine Translated by Google

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਨਾ ਪਿਆ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ। ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਗਧੇ 'ਤੇ ਲਟਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਪਏ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰਫ਼ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।

15 ਜੁਲਾਈ

ਟੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ।
ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਵੀ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਡੀਜੀਐਮਓ (ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਮਿਲਟਰੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ) ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਸਾਡੇ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਡਿੱਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਫੌਜੀ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਗਰਮ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰੀ ਦੇ ਫਾਰਵਰਡ ਸਰਜੀਕਲ ਸੈਂਟਰ ਲਿਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਰੈਗੂਲਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਮੌਕਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਚਾਰੂ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਯੂਨਿਟ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਈ ਫਲੈਗ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 4 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਸਰਾ, ਬੰਕਰ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਭੋਜਨ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣ ਜੋ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁੱਤੇ, ਕੱਪੜੇ, ਪਰਬਤਾਰੋਹਣ ਉਪਕਰਣ, ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ, ਨਾਈਟ ਵਿਜ਼ਨ ਉਪਕਰਣ। ਇਸ ਸਾਲ ਫੌਜ ਦੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।

Machine Translated by Google

*ਲੇਖਕ ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ: ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਜਯੰਤ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਵਿਜਯੰਤ - ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲਜ਼ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਅਰਜੁਨ ਦਾ ਗੁਪਤ ਨਾਮ - ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਕਿੱਥੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨੰਬਰ ਦੋ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਸ਼ਿਵ ਨਾਇਕ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਇਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲਜ਼ ਉਸ ਰਾਤ ਲਏ ਗਏ ਸਨ।

Machine Translated by Google

ਛੇ

"ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ"

16 ਜੁਲਾਈ

ਕੀ ਇਹ ਜੰਗ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਤੀਬਰ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਆਈ ਔਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮਨ ਅਜੇ ਵੀ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਆਦਮੀ, ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਲੜਾਈ 'ਤੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ: ਹਰ ਨਸ ਖਿੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਹਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਧਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਹਰ ਨਸ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸੰਕੇਤ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਹੈ। ਕਰਨਲ ਜਿਸਨੇ ਸੋਨਮਾਰਗ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਝੰਡੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵੰਡਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। "ਵਧਾਈਆਂ, ਸਰ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।"

ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਗਏ।

ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਲੇਟਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਥੱਕੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਹਰ ਜੋੜ ਦਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸੌਂ ਜਾਣ। ਪਰ ਨੀਂਦ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਹ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜੋ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੌਕਸੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਲਈ ਨਹੀਂ

Machine Translated by Google

ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਇਸ ਵੇਲੇ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਮਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਹੀ, ਮੈਂ ਮੈਸ ਵਿੱਚ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਿਆ ਸੀ।
ਜੇਸੀਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੈਂਕ, ਜਵਾਨ ਜੋ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤਿਲਕ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।
ਉਹ 21 ਮਈ ਨੂੰ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਅੱਜ, 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈ।
ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਅਫਸਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਾਰਗਿਲ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇ।

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ, ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ, ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ ਵੱਲ ਅਣਇੱਛਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਜੰਗ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ, ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਚਿਹਰੇ ਮੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੇਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠਣਾ, ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗੋਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਚੀਕਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਸੇ ਸਵੇਰੇ, ਮੇਜਰ-ਜਨਰਲ ਮਹਿੰਦਰ ਪੁਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ।

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕਰੋ। ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਓ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਖਮੀ ਜਾਨਵਰ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਅਚਾਨਕ, 27 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਆਚਿਨ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ - ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਜੰਗੀ ਮੈਦਾਨ - ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਦੇ 150 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਾਧੂ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਵਧਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਨਾ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਰਦੀਆਂ, ਗਰਮੀਆਂ, ਮੀਂਹ ਜਾਂ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ: ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ?

27 ਜੁਲਾਈ

Machine Translated by Google

ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਘੁਸਪੈਠ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੁਣ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ।

ਟੀ ਇਸ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਥੀਏਟਰ ਦੇ ਨਾਲ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ, ਜੰਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਖਤਮ' ਹੋਣ ਦੇ ਦਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕੁਝ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਅਜੇ ਵੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ, ਪੁਆਇੰਟ 5100 ਦੇ ਉਲਟ, ਸੈਡਲ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ 'ਤੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 800 ਗਜ਼ ਅੰਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਉਤਸੁਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

17 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ ਉੱਥੇ ਸਨ, ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ ਹੋਰ ਖਾਲੀ ਹੋਈਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਚਾਨਕ ਗੋਲੇ ਡਿੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵਾਪਸੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਫੌਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਢਲਾਣਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਗੋਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੰਗਾਮਾ ਮਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿ ਫਿਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ?
ਕੀ ਜੰਗ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ? ਉਹ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਲਈ ਪੂਰੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤਣਾਅ ਭਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੈਪਟਨ ਉਦੈ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੈੱਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ (ਸੈਡਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੁਣ ਉਦੈ ਹਿੱਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ)। ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਔਲ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਾਰੀ ਰਾਤ, ਔਲ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ: ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖ਼ਤਰੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ? ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਜੋਖਮ ਸੀ ਜੋ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।

Machine Translated by Google

ਕੋਨਾ। ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਮੀਡੀਆ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

31 ਜੁਲਾਈ

ਜਾਂ ਅਸੀ, ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਬਕ ਲਿਆਂਦਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ:
ਔਫ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਮਨਵਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ! ਜਿੱਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਤ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਵੀਹ ਅਤੇ ਤੀਹ ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਉੱਚੀ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਬਿਤਾਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਨਾਇਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

28 ਸਤੰਬਰ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ
ਵਿੱਚ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਪਲਮਨਰੀ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ
ਐਡੀਮਾ (HAPO)। ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਫ੍ਰੋਸਟਬਾਈਟ ਲਈ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇਜ਼ ਠੰਡ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ, ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਸਤਾਨੇ ਉਤਾਰਨਾ, ਫ੍ਰੋਸਟਬਾਈਟ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਆਦਮੀ ਫਾਈਬਰ-ਰੀਇਨਫੋਰਸਡ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬਣੇ ਨਵੇਂ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਚੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਸਨੂੰ ਢਾਹਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਟੜੀਆਂ ਗਾਇਬ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ-ਸੰਭਾਵੀ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਹਰ ਇੰਚ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੈਦਲ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬੰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜੇ ਹਨ

Machine Translated by Google

ਇੱਕ ਗਸ਼ਤੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਇਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਚੋਟੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ। ਆਪਣੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਬਤਾਰੋਹ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ ਸਨੋਮੋਬਾਈਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਖਾਉਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਰਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਬਚਣਾ ਸਿਖਾਉਣਾ, ਜੇਕਰ ਮੌਸਮ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ 'ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਪੋ ਰਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੰਪੋ ਰਾਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 125 ਗ੍ਰਾਮ ਸਬਜ਼ੀ ਪੁਲਾਓ, 100 ਗ੍ਰਾਮ ਸੂਜੀ ਹਲਵਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਥੈਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਰਵਾਈਵਲ ਕਿੱਟ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਕਲੇਟ ਬਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚਿੱਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ , ਜੋ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਸੂਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਭੋਜਨ ਖੋਜ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ (ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ) ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਸਕੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਘੇਰਦੇ ਹਨ। HAPO ਬੈਗ ਅਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਿੱਟਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਹਰ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਨਰਸਿੰਗ ਸਹਾਇਕ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਲਗਾਤਾਰ ਠੰਢੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ, ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਹੈਪਟਰਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ, ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਈਬਰ-ਰੀਇਨਫੋਰਸਡ ਪਲਾਸਟਿਕ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹੇਠਾਂ ਆ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੀ ਝਲਕ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਡਾਕਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਘਰ ਤੋਂ ਉਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

15 ਅਕਤੂਬਰ

ਜੀ ਯਾਰਡ ਡਿਊਟੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਸੰਭਵ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ, ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ, ਅੱਖਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਚਿਪਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਫੌਜ ਕੁਝ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। NVD ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੰਡ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਜਲਵਾਯੂ ਵਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਲਪਾਈਨ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਬੂਟ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ, 12,000 ਤੋਂ 18,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ। ਬਰਫ਼ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਅਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਅਤੇ ਲੈਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਖੱਚਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਭੋਜਨ, ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ, ਦਵਾਈਆਂ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ।

18 ਅਕਤੂਬਰ

ਅਤੇ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ
Mi-17 ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਡਾਨਾਂ। ਹਰ ਸ਼ਾਮ, ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਪੁਰੀ ਇੱਕ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਕੁਪਵਾੜਾ ਵਿੱਚ ਕਾਓਬਲ ਗਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਚੋਰਬਤ ਲਾ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਸੈਕਟਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ। ਖੱਚਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਟੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਏਅਰਲਿਫਟਿੰਗ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੈਲੀਪੈਡ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਫਾਈਬਰ-ਰੀਇਨਫੋਰਸਡ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸ਼ੀਟਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਝੌਂਪੜੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਤੋਂ ਛੇ ਆਦਮੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਭਾਰ ਲਗਭਗ 1500 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ Mi-17 ਲਗਭਗ 1000 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਦੋ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਲਈ ਤਿੰਨ ਉਡਾਣ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 1.7 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਭੋਜਨ ਅਤੇ 2.7 ਲੀਟਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 500 ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਪ ਪੈਕੇਟ, ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਅਤੇ ਫਰੂਟੀ ਟੈਟਰਾਪੈਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਚ-ਪੋਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 200 ਦਿਨਾਂ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਟਨ ਸਟਾਕ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20,000 ਸੈਨਿਕ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਆਦਮੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਾਰਵਰਡ ਸਰਜੀਕਲ ਸੈਂਟਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੂਮੀਗਤ ਹਸਪਤਾਲ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ: ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ FiAPO ਅਤੇ FLACO ਬੈਗਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ

Machine Translated by Google

ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਡਾਕਟਰ ਠੰਡ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਉਗਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜੰਗ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ। ਤੋਪਖਾਨੇ ਜੰਗ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੌਕਸ ਹਾਂ। ਇਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ, ਸਿਆਚਿਨ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ, ਜਿੱਥੇ ਸੜਕਾਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਹੁੰਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਖੱਡਾਂ ਅਤੇ ਚੋਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੁਣ ਫੌਜ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ, ਭਾਰਤੀ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜ ਵਾਧੂ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵਿੱਤੀ ਲਾਗਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਚਿਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਖਰਚਾ ਆਉਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਗਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸ ਕਰੋੜ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੌਕਸ ਰਹੋ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਹੁਣ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁਖੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਉਹੀ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਜਿਸਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਉਜਾੜ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੜੇ ਜਿੱਥੇ ਬਰਫ਼ ਅਕਸਰ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇ। ਅਸੀਂ ਚੱਕਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ। ਪਰ, ਅਸੀਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ; ਲੇਟਣਾ ਇੱਕ ਲਗਜ਼ਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨਾ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ - ਅੱਖ-ਅੱਖ ਤੋਂ ਅੱਖ।

Machine Translated by Google

ਸੱਤ

"ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ... ਮੌਜੂਦਾ ਸੈੱਟਅੱਪ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"

ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਗਿਲ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਪਲੱਸ ਸੀ। ਜਿੱਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ,
ਆਈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਫੌਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਘੱਟ ਤਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸਹੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ, ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਬਕ ਸਨ ਜੋ, ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ, ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਕੁਝ ਉੱਨਤ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸੈਂਸਰ, ਰਾਡਾਰ ਅਤੇ ਨਾਈਟ ਵਿਜ਼ਨ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣਗੇ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਤੋਂ

Machine Translated by Google

ਰਾਅ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਤੱਕ, ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ: ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੁਸਪੈਠ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਖੁਫੀਆ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਭੁੱਲ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬਕ ਹੈ: ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਖਲਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਜੁਕ, ਔਖੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। 14 ਜੇਏਕੇ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਕਸਰ ਵਿਖੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਪਾਰ ਵਾਪਸ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ 240 ਨਿਯਮਤ ਫੌਜ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘੱਟ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਲੜਾਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਖੁਫੀਆ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਏਜੰਸੀਆਂ: ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ, ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ (IB) ਅਤੇ RAW, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ, ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਤਾਲਮੇਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ RAW ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ; IB ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2 ਜੂਨ ਨੂੰ, ਇਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਸ਼ਿਆਮਲ ਦੱਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ DGMO ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਸਕਾਰਦੂ ਵਿੱਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ IB ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਆਈਬੀ ਦਾ ਸਟਾਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੀਆਈ ਓਪਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਾਂਗੇ, ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਾਤਾਰ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਨ। ਆਈਬੀ ਅਤੇ ਰਾਅ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 15 ਕੋਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੋਰ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

Machine Translated by Google

ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਆਮਲ ਦੱਤਾ ਦੁਆਰਾ 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਨੋਟ ਡੀਜੀਐਮਓ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉੱਤਰੀ ਕਮਾਂਡ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀ ਖੁਫੀਆ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ: ਆਈਬੀ ਨੋਟ ਬਹੁਤ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੋਟਸ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਗਿਲ ਅਤੇ ਰਾਜੌਰੀ ਅਤੇ ਪੁੰਛ ਅਤੇ ਉੜੀ ਅਤੇ ਕੁਪਵਾੜਾ ਤੋਂ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਔਲ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਰਾਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੂਆਤੀ ਘੁਸਪੈਠ 16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 8 ਮਈ ਨੂੰ ਹੀ ਵੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ-ਵਿਦਰੋਹ ਗਰਿੱਡ ਤੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਫਿਰ, ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਚਾਲਨ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਲਾਅ ਸੀ। ਸੁਰੂਆਤੀ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਹੌਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਦੁਰਲੱਭ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਲਡਿੰਗ ਫਾਰਮੇਸ਼ਨ (16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰ) ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਭੂਮੀਗਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਲੇਆਉਟ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ, ਰੇਕੀ, ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਖੁਫੀਆ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਟਾਲੀਅਨ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ... ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀ ਸੀ।"

ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਅਤੇ ਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ... ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਔਖੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉੱਚਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਫਲ ਰੱਖਿਆਤਮਕ/ਹਮਲਾਵਰ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ"

Machine Translated by Google

ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਦੇ ਭੂਮੀ ਬਾਰੇ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤਾਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ, ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ-ਅਸਲ-ਸਮੇਂ ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੈੱਟ-ਅੱਪ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਸਰੋਤਾਂ ਲਈ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਕਰਣਾਂ/ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲੇਸ਼ੀਏਟਡ/ਉੱਚ ਉਚਾਈ ਵਾਲੇ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਗਠਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਸਨੋਮੋਬਾਈਲ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ। ਸਥਾਨਕ ਸਕਾਊਟ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਰਮੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ।

ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਨਿਗਰਾਨੀ: ਫੌਜਾਂ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ/ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਅਣਗੌਲੇ ਸੈਂਸਰ ਅਤੇ ਰਾਡਾਰ ਵਰਗੇ ਢੁਕਵੇਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਉੱਚ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਗਠਨ/ਯੂਨਿਟ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਖੁਫੀਆ ਸਰੋਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹਨ।
ਪੱਧਰ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ 12.7 ਐਮਐਮ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਸਟਿੰਗਰ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਸਏਐਮ ਅਤੇ ਟਵਿਨ ਬੈਰਲ ਏਡੀ ਤੋਪਾਂ ਇੱਕ ਪੈਦਲ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੀ ਸੀਮਤ ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦੇਣਗੀਆਂ।

ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ
ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ, ਹੈਪਟਰਸ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬਕ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਢਲ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ ਸੀ। 14 ਜੇਏਕੇ ਰਿਫ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ: "ਸੀਆਈ ਵਿੱਚ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਓਪਸ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸਿਖਲਾਈ ਸੀਆਈ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਬੋਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਜੰਗ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਬੋਫੋਰਸ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸਫਲਤਾ ਸਾਡੇ ਜੂਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਸਨ
ਉਪਲਬਧ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨੇ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਸਬਜ਼ੀਰੋ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ।

ਫੇਂਟ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ।

ਜੇਕਰ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਖੁਫੀਆ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਣ ਕੇ. ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਗਿਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਅ ਨੇ, ਸੰਭਾਵਿਤ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਘੁਸਪੈਠ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: “ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਖੋਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਅਖੀਰ/ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਪਾਰ ਸੀਮਤ ਦੂਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ... ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੌਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਪਾੜੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵਿੰਟਰ ਏਅਰ ਸਰਵੀਲੈਂਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ (WASO) ਦੁਆਰਾ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਗਈ...

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਫੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਡਾਇਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, WASO ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਖੋਜੀ ਉਡਾਣਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਉੱਡਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।
ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ: ਛਲਾਵੇ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ; ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀਆਂ ਵਾਈਬ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਜੋ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ 'ਤੇ ਲੁਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਡਾਣਾਂ ਘਾਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਡਦੀਆਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੇ WASO ਗਸ਼ਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

Machine Translated by Google

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਹ ਬਹਿਸਯੋਗ ਹੈ। ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਸਹੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਉਪਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

ਦਰਅਸਲ, ਇੰਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਚਾਲਨ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਕਾਰਗਿਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਘੁਸਪੈਠ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੰਚਾਲਨ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡਾਇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਕੀਮਤ ਕੌਣ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ? ਮੇਰਾ ਭਾਰੀ ਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਅਰਥ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ...

Machine Translated by Google

ਅਨੁਬੰਧ

ਅਨੁਬੰਧ ਏ

ਪੁਆਇੰਟ 4812 ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮੁਹੰਮਦ ਮਾਜ਼ ਉੱਲ੍ਹਾ ਖਾਨ, 8ਵੀਂ ਨੌਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੌਜ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਅੰਸ਼।

1 ਜਨਵਰੀ: ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਮੁਬਾਰਕ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ (ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ) 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਤੋਂ 1400 ਵਜੇ ਸਕਾਰਦੂ ਲਈ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਫਤਾਰ ਵੇਲੇ, ਅਸੀਂ ਮਾਨਸੇਹਰਾ ਵਿਖੇ ਸੀ, ਉੱਥੋਂ ਘਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 2200 ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਬੇਸ਼ਾਹ ਵਿਖੇ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਘਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

2 ਜਨਵਰੀ: 1000 ਵਜੇ ਸਕਾਰਦੂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ (8NLI) ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ। ਕੈਪਟਨ ਮੁਈਦ ਸ਼ਮਸ ਖਾਨ ਐਡਜਟ (ਐਡਜੂਟੈਂਟ) ਸਨ। ਕੈਪਟਨ ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ, ਕੈਪਟਨ ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਫਰਾਜ਼ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹਨ। ਮੇਜਰ ਰਹੀਮ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਕਾਜ਼ੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ CO ਅਤੇ 2IC ਸਨ। ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਟੀਮ।

13 ਜਨਵਰੀ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ। ਅੱਜ, ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ ਮਸੂਦ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲਟੋਰੋ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਜੀਪ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਿਕ-ਅੱਪ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। 1530 ਵਜੇ ਦਾਸੂ ਪਹੁੰਚੇ। 1600 ਵਜੇ ਦਾਸੂ ਤੋਂ ਅਪੋਲਿਗਿਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਫਤਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੋਲਿਗਿਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਅਸੀਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਤ ਉੱਥੇ ਹੀ ਠਹਿਰੇ।

27 ਜਨਵਰੀ: ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮਾ ਤੋਂ IHEC ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਔਖਾ ਪੜਾਅ। 1630 ਵਜੇ IHEC ਪਹੁੰਚ ਗਏ।
ਮੇਜਰ ਅਮਜਦ (2IC 38 Mtn Arty) ਮੇਜਰ ਤਾਰਿਕ ਮਹਿਮੂਦ (ਜੁਲੂ), ਕੈਪਟਨ ਸਰਵਰ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਆਮੇਰ ਸਾਬਕਾ 38 Mtn Arty ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟੀਵੀ ਅਤੇ V-SAT ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਦੇਖ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਾਂ।

ਜਨਵਰੀ 31: ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮਿਸ਼ਨ (ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮਿਸ਼ਨ) ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2xLama ਅਤੇ 1x Mi-17 ਟੀਵੀ ਸੈੱਟ ਸਨ ਜੋ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕ ਦੇ ਬੰਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਮੈਨੂੰ 1 ਈਦ ਕਾਰਡ ਮਿਲਿਆ

Machine Translated by Google

ਆਪਾ, ਆਸਿਫ਼ ਤੋਂ 1 ਪੱਤਰ/ਈਦ ਕਾਰਡ, ਮੁਸਰਤ ਅੱਬਾਸ ਤੋਂ 100 ਲੀਟਰ, 1x ਕਾਰਡ
ਕੈਪਟਨ ਨਵੀਦ ਅਤੇ ਤਾਰਿਕ ਮਾਮੂ ਤੋਂ 1 ਡਾਇਰੀ (ਇਹ ਵਾਲੀ)।

1 ਫਰਵਰੀ: IHEC ਵਿੱਚ ਛੇਵਾਂ ਦਿਨ। ਮੈਂ ਨਹਾਇਆ। ਭਿਆਨਕ ਅਨੁਭਵ - 19,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਨਹਾਉਣਾ,
- 22 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗ੍ਰੇਡ। ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ ਮਸੂਦ ਨਵਾਜ਼ ਕੈਂਪ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ
ਕੋਨਵੋਏ ਸੈਡਲ ਵੱਲ ਉਸਦਾ ਰਸਤਾ। ਮੈਂ 10 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਸਰਵਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਜਾਵਾਂਗਾ।

3 ਫਰਵਰੀ: IHEC ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ 8ਵਾਂ ਦਿਨ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਸੈਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਲਗਾਇਆ।
ਕੈਂਪ, ਹੈਲੀਪੈਡ ਅਤੇ ਗੰਨ ਪੋਜੀਸ਼ਨ। ਮੈਨੂੰ 12.7 mm HMG ਨਾਲ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ। ਮਿਲੀ
ਜੁਲੂ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਤੇ HMG ਦੀ ਅੱਗ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ। ਵਧੀਆ ਅਨੁਭਵ!

4 ਫਰਵਰੀ: IHEC ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਅੱਜ 9ਵਾਂ ਦਿਨ ਹੈ। ਦਿਨ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੁਲੂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਗਰਜਾਂ ਅਤੇ ਗਰਜਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।
105 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਮਾਊਟ ਐਨ ਤੋਪਾਂ ਦਾ।

ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ, ਅਸਮਾਨ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਉੱਪਰ ਤਾਰੇ ਅਤੇ ਚੰਨ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ
ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਦੋਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਚਾਂਦਨੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਸੀ
ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਇਕੱਲਾ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਸਾਲੂ ਕਰਦੇ ਸੀ
ਕਵੇਟਾ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਬਲਾਕ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਪੈਕੇਟ 'ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।
ਚੰਗੇ ਦਿਨ!

5 ਫਰਵਰੀ: IHEC ਵਿਖੇ 10ਵਾਂ ਦਿਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਨ ਭਾਵੇਂ ਧੁੱਪ ਨਹੀਂ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਇਸਦੇ ਇਗਲੂ ਚਿੱਟੇ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਲੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ, ਫਿਰ ਅਸਮਾਨ
ਫਿਰ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਸੀ। ਤਾਪਮਾਨ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, -30 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਥਰਮਾਮੀਟਰ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ
ਸਵੇਰ। ਅੱਜ, ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈਲੀ-ਐਮਐਸਐਨ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

10 ਫਰਵਰੀ: IHEC ਵਿੱਚ 15ਵਾਂ ਦਿਨ। ਅੱਜ IHEC ਵਿੱਚ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀ ਨਵਾਜ਼ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।
ਕੋਨਵੋਏ ਸੈਡਲ - ਆਖਰੀ ਸਰਹੱਦ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕੈਂਪ ਲਗਾਓ। 1530 ਵਜੇ ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ,
ਅਸੀਂ 5 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਵਰ, ਸਾਬਕਾ 38 ਮਾਊਟੇਨੀਅਨ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ।

11 ਫਰਵਰੀ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 30ਵਾਂ ਦਿਨ। ਅਸੀਂ ਨਵਾਜ਼ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 0800 ਵਜੇ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।
ਪਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ C-5 (Rel Pt) ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ
ਸੈਡਲ ਕੈਂਪ 3 ਵਜੇ। ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ SMG ਫਾਇਰ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

12 ਫਰਵਰੀ: ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ ਦੂਜਾ ਦਿਨ। ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਭਾਰੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਗਲੂ ਅੰਦਰ ਫਸ ਗਿਆ।
ਸਵੇਰ। ਮੈਂ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਇਗਲੂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਮੈਂ,
ਕੈਪਟਨ ਸਰਵਰ, ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ ਇਗਲੂ ਨੂੰ ਪੁੱਟਦੇ ਰਹੇ। ਅੱਜ,
ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, GI ਵਿਖੇ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ Heli MSN ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

13 ਫਰਵਰੀ: ਅਹਿਮਦ ਫਰਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹਨਾਂ ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫਰਾਜ਼, ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਹੈ,
ਕੁਝ ਸੋਚੋ..."

15 ਫਰਵਰੀ: ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ 5ਵਾਂ ਦਿਨ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ, ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਈਦ ਆਲਮ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਬਰਫੀਲੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰ ਦਾ ਇਗਲੂ ਅਤੇ ਇਗਲੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਰਸਤਾ ਕੱਢਿਆ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ
ਇੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਮਿਹਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਗਲੂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ
ਅੱਜ ਰਾਤ ਚੈੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ, ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ
ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਮੌਸਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਆਪਣਾ 21 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

16 ਫਰਵਰੀ: ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ ਛੇਵਾਂ ਦਿਨ। ਫਿਰ, ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ।
ਮੌਸਮ।

17 ਫਰਵਰੀ: ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ 7ਵਾਂ ਦਿਨ। ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਹੈ। MI-17 ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਐਮਐਸਐਨ ਬਣਾਇਆ।
ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ, ਪਰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਬੱਦਲਾਂ ਅਤੇ ਬਰਫੀਲੀ ਹਵਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ
1200 ਅਤੇ 1200 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੰਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਵਾਜ਼ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ।
1630 ਵਜੇ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ।

Machine Translated by Google

ਫਰਵਰੀ 19: ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ 9ਵਾਂ ਦਿਨ। ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਬਰਫੀਲੀ ਹਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਮ ਮੌਸਮ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
ਹਵਾ ਰੁਕ ਗਈ ਅਤੇ ਹਲਕੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਵੇਲੇ, ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ।
ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਤਲੇ ਉੱਚੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਦ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਲਗਭਗ 2000 ਵਜੇ,
ਬੱਦਲ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਚਮਕਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਅਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ
ਚੰਦ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਜੁਲੂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ 2100 ਵਜੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ
ਮੌਸਮ ਠੀਕ ਰਿਹਾ, ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ, ਇੰਸ਼ਾ ਅੱਲ੍ਹਾ।

20 ਫਰਵਰੀ: ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਧੁੱਪ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਲੀ ਸ਼ਕਮਾ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਲਈ
ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ Fwd Saddle ਗਏ। ਮੈਂ ਸਟਾਇਰ ਸਨਾਈਪਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ।
ਸਥਿਤੀ।

21 ਫਰਵਰੀ: ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ। ਮੈਂ ਬਰਫ਼ੀਲੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਕੀ
ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ। ਹੈਲੀ ਐਮਐਸਐਨ 1130 'ਤੇ ਆਇਆ। ਐਮਆਈ-17 ਨੇ ਇੱਕ ਸਲਿੰਗ ਸੁੱਟੀ ਜਿਸਨੇ
ਮੇਰੀ ਨਿੱਜੀ ਮੰਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਨ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਕੇ-ii ਤੇਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੀ
ਚਿਕਨ, ਪੈਪਸੀ ਅਤੇ ਅੰਡੇ ਦੀ ਪੁਡਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਡਿਨਰ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਰਾਤ।
ਮੌਸਮ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

24 ਫਰਵਰੀ: ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰਾਰ ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਵੱਲੋਂ ਹੇਲ ਬੋਰਨ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ
ਦੋ 12.7 ਅਤੇ 14.5 ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਤਿਆਰ। ਜ਼ੀਰੋ ਕਰਨ ਲਈ SMG ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਆਓ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਆ ਗਿਆ। ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸੋਹੇਲ ਅੱਜ ਨਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਇੱਥੇ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ 15 ਲੀਟਰ (ਚਿੱਠੀਆਂ) ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।
ਆਓ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕਿਸਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ।

25 ਫਰਵਰੀ: ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸੋਹੇਲ ਅਸਲਮ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਪਾਰਟੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ 15 ਚਿੱਠੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਅਤੇ
ਜੁਲੂ ਤੋਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪੈਪਸੀ ਟੀਨ। ਨਿਰਾਲਾ ਤੋਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਵਾਧਾ ਸੀ। ਮੈਂ
ਅੱਬੂ/ਅੰਮੀ ਤੋਂ 7 ਚਿੱਠੀਆਂ, ਆਪਾ/ਓਬੈਦ ਭਾਈ ਤੋਂ ਦੋ, ਇੱਕ ਕਾਰਡ ਮਿਲਿਆ।
ਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਓਈਆਰ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਆਂਕੜੇ ਅਤੇ ਕੋਰਸ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਾਰਡ। ਮੈਂ ਸੀ।
ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਐਮਬੀਏ ਲਈ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ
ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼।

26 ਫਰਵਰੀ: ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਧੁੱਪ ਰਹੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਅਦਾ ਕਰਕੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।
(ਜ਼ੋਹਰ, ਅਸਰ, ਮਗਰੀਬ) ਬਾਹਰ। ਰਾਤ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਚੰਦ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਚਮਕ ਰਹੇ ਹਨ।
ਉੱਪਰੋਂ।

27 ਫਰਵਰੀ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਦਿਨ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਰਸਾਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।
ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ 60 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਮੋਰਟਾਰ ਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਨਹੀਂ
ਹੈਲੀ ਐਮਐਸਐਨ। ਚੰਦ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ।

28 ਫਰਵਰੀ: ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ 18ਵਾਂ ਦਿਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼, ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ। ਅੱਜ, ਹੈਲੀ-ਐਮਐਸਐਨ ਸਨ
ਡਾ. ਸੋਹੇਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ - ਪੈਪਸੀ, ਬਰੈੱਡ, ਨਿਮਕੇ, ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਆਦਿ। Mi-17 ਚੰਗੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਚੰਗੀ ਬੂੰਦਾਂ। ਰਾਸ਼ਨ, K II ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਸਾਨੂੰ ਤਾਜ਼ੇ ਫਲ ਮਿਲੇ।
ਨਾਲ ਹੀ - ਸੰਤਰੇ। ਜੁਲੂ ਨੇ ਪੈਜੂ ਵਿਖੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁਰਤਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ ਮਾਲਟਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।
ਜ਼ਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ!

1 ਮਾਰਚ: ਭਾਵੇਂ ਸਵੇਰ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬੱਦਲਵਾਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ
ਸੁਹਾਵਣਾ। ਮੈਂ HE 36 ਹੈਂਡ ਗ੍ਰਨੇਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ। ਇਹ 1963 ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਉਮੀਦ ਸੀ, ਉਹ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਜੇ ਵੀ ਬਲਾਇੰਡ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਢਲਾਨ 'ਤੇ ਪਏ ਹਨ।
ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 50 ਗਜ਼ ਹੇਠਾਂ। ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ।

2 ਮਾਰਚ: ਫਿਰ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਪਰ ਇੰਨੀ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ। ਉਮੀਦ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।
ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣਾ। ਹਾਂ! ਅਸੀਂ ਸੈਡਲ ਵਿੱਚ 21 ਦਿਨ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਕੱਲ੍ਹ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ
ਮੇਰੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਿੰਪਨ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

Machine Translated by Google

3 ਮਾਰਚ: ਅਸੀਂ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਸੈਡਲ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਹੈ।
ਚਲੋ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ.

4 ਮਾਰਚ: ਅੱਜ ਅਖੀਰ ਅਸੀਂ ਸੈਡਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਆਏ। ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਤਾਰਿਕ ਨੇ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ।
ਮੈਂ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਵਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ
ਫਿਰ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ। IHEC ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਤਾਰਿਕ (ਜ਼ੁਲੂ) ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ। ਡਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ,
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਖਰਾਬ ਹੈ।

5 ਮਾਰਚ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿੱਚ 52ਵਾਂ ਦਿਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ IHEC ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਕੱਲ੍ਹ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਮਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ
ਕੈਪਟਨ ਮੁਰਤਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਂ ਪੈਜੂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪੈਜੂ ਵਿਖੇ, ਮੈਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 25 ਦਿਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।
ਦਿਨ।

6 ਮਾਰਚ: ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਿੱਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਅਸੰਭਵ। ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੀਟੀਵੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇਖਿਆ।

7 ਮਾਰਚ: ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ "ਡੋਲੀ" ਦੇਖਿਆ।
ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ 'ਤੇ "ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ" ।

8 ਮਾਰਚ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 55ਵਾਂ ਦਿਨ ਅਤੇ IHEC ਵਿੱਚ 5ਵਾਂ ਦਿਨ। ਫਿਰ, ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਿੱਲ ਨਹੀ ਸਕਿਆ।
ਮੌਸਮ। ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

9 ਮਾਰਚ: ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਵੇਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ 0900 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਲਗਭਗ 1100 ਵਜੇ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੀ
ਨਾਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹੀ, ਦੋ ਲਾਮਾ ਉੱਪਰੋਂ ਉੱਡ ਕੇ IHEC ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਲੈ ਲਿਆ
ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਜੁਲੂ ਮੇਜਰ ਤਾਰਿਕ ਸਕਾਰਦੂ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਜਰ ਤਾਰਿਕ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਜ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ
ਮੇਜਰ ਖੁਰਸ਼ੀਦ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੈਦਲ ਸਫ਼ਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ।
ਬਰਫ਼ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਭਾਰ।

10 ਮਾਰਚ: ਸ਼ਾਮਾ ਤੋਂ ਕੋਨਕੋਰਡੀਆ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਦਿਨ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਯਾਤਰਾ।
ਦਰਅਸਲ, ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਟਰੈਕ-ਬੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

11 ਮਾਰਚ: ਕੋਨਕੋਰਡੀਆ ਤੋਂ ਗੋਰਾ II ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਗੋਰਾ II ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਿਆ
1300 ਵਜੇ। ਗੋਰਾ I ਤੱਕ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਗੋਰਾ I ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।
1700 ਘੰਟੇ ਡਾਕਟਰ ਵਾਸੀਫ, ਕੈਪਟਨ ਫੈਜ਼ਲ, ਕੈਪਟਨ ਮੁਦੱਸਰ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

12 ਮਾਰਚ: ਗੋਰਾ-1 ਵਿਖੇ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ wrls (ਵਾਇਰਲੈੱਸ) ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

13 ਮਾਰਚ: ਗੋਰਾ I ਤੋਂ ਉਰਦੂਕਾਸ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਉੱਥੇ 1045 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਚਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ।
ਪੈਜੂ 1200 ਵਜੇ। ਪੈਜੂ 1730 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇੱਥੇ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਰਹਾਂਗਾ।
ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ 60ਵਾਂ ਦਿਨ ਹੈ।

14 ਮਾਰਚ: ਕੱਲ੍ਹ C-13-ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟੇ ਗਏ K-2 ਦੇ ਕੰਟੇਨਰਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ
ਡੰਪਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਰੇਕੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਰਗ ਹੈ।

15 ਮਾਰਚ: ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕੋਈ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਕੈਪਟਨ
ਸਰਵਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਉਰਦੂਕਸ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਸਾਥ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।
ਸਤੰਬਰ ਮੁਬਾਰਕ ਅਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੱਤਰ ਮੀਆਂਵਾਲੀ ਲੈ ਜਾਵੇ।
ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅੱਬੂ ਅਤੇ ਅੰਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਤਿੰਨ ਮਿਲੇ ਹਨ
ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਦੇ ਪੈਕ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਪਸੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ। ਇਹ ਕੈਪਟਨ ਨਬੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ।
ਬਖਸ਼। ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਤਾਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਕੇਟ ਵੀ ਮਿਲਿਆ।

16 ਮਾਰਚ: ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀ ਮਿਲੀ। ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਵੇਲੇ, ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਵਸੀਫ ਸਿੱਧੇ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ
ਗੋਰਾ-ਮੈਂ। ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

17 ਮਾਰਚ: ਮੈਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੱਤਖ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ। ਮੌਸਮ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ।
ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

18 ਮਾਰਚ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 65ਵਾਂ ਦਿਨ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਵਰ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਵਸੀਫ਼ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ।
ਅਸਕੋਲੀ ਸਿੱਧੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਪੈਜੂ ਵਿਖੇ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਚਾਰ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
ਅੰਮੀ ਅਤੇ ਅੱਬੂ ਲਈ ਸਤੰਬਰ ਮੁਬਾਰਕ ਅਲੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਲਈ ਡਾ. ਵਸੀਫ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚਿੱਠੀਆਂ,
ਸਲਮਾਨ ਅਰਸ਼ਦ ਅਤੇ ਓਬੈਦ ਭਾਈ।

19 ਮਾਰਚ: ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੌਸਮ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਦੇਦਾਰ ਮਕਸੂਦ ਨੇ ਡਕ ਸਕੋਰ ਕੀਤਾ।
ਅੱਜ।

20 ਮਾਰਚ: ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ, ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਰੇਕੀ ਕਰਨ ਗਿਆ ਪਰ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਕਾਰਨ। ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੇਲੀ-ਐਮਐਸਐਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਕਰਵਾਇਆ।

21 ਮਾਰਚ: ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ। ਮੌਸਮ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਬੱਦਲਵਾਈ ਵਾਲਾ ਹੈ।

22 ਮਾਰਚ: ਕੋਈ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ। ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ।

23 ਮਾਰਚ: ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਾਕਿ ਦਿਵਸ ਸੁਣਿਆ।
ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਪਰੇਡ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਗਮਾ ਪਹਿਨਾਂਗੇ,
ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਤਗਮੇ ਹਨ - ਕਾਫ਼ੀ ਸੀਨੀਅਰ।

24 ਮਾਰਚ: ਰਾਤ ਸਾਫ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਹਰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ - ਸਾਡੀ
ਯੂਨਿਟ (8 NLI) ਪੇਯੂਨ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ, ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ
ਪੰਜਾਬ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਹੌਰ ਚਲੇ ਜਾਈਏ। NLI ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਇਨਫੈਂਟਰੀ ਰੈਜੀਮੈਂਟ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 8 NLI ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਭਲਾ ਕਰੇ।

25 ਮਾਰਚ: ਫਿਰ ਵੀ ਮੌਸਮ ਬਦਤਰ ਹੈ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ। ਰਾਤ ਨੂੰ, ਐਡਜੂਟੈਂਟ ਨਬੀ ਬਖ਼ਸ਼
wrls ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਮੇਜਰ ਰਹੀਮ ਵੀ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। Heli-msn
ਅਤੇ C-130 ਬੂੰਦਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਮੌਸਮ ਬਿਹਤਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਰਾਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ।

26 ਮਾਰਚ: ਸਵੇਰ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਲਗਭਗ 1000 ਵਜੇ, ਬੱਦਲ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ
ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਕਿ ਸੀ-130 ਆਰਡਬਲਯੂਪੀ (ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ) ਤੋਂ 1100 ਵਜੇ ਉਡਾਣ ਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਚਲਾ ਗਿਆ
ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਲਟੋਰੋ ਉੱਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਢੱਕ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ
ਸੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਖੈਰ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਮੌਸਮ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬਦਲ ਗਿਆ।
ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ।
ਈਦ ਲਈ।

27 ਮਾਰਚ: ਦਿਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਹੈਲੀ ਐਮਐਸਐਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ, ਹੈਲੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

28 ਮਾਰਚ: ਦਿਨ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1000 ਵਜੇ, ਹੈਲੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕੰਪਨੀ ਵੀ ਸੀ
ਨਾਲ। ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ, ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ।
ਆਸਿਫ਼ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਘਰ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਕੈਪਟਨ ਜ਼ੈਡ ਏ ਸੁਲੇਹਰੀ ਤੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ
ਕੈਸੇਟ ਪਲੇਅਰ ਅਤੇ ਕੈਸੇਟ। ਅਸੀਂ ਸੈਡਲ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਪੋਸਟਾਂ। ਕੈਪਟਨ ਅਦਨਾਨ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਤਾਰਿਕ ਵੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਪੀ-II ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ।

29 ਮਾਰਚ: ਈਦ ਮੁਬਾਰਕ! ਮੈਂ, ਕੈਪਟਨ ਅਦਨਾਨ, ਅਤੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਇੱਥੇ ਪੈਜੂ ਵਿਖੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ
ਈਦ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ।
ਬੱਦਲ, ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇ

Machine Translated by Google

	ਕਮਰਾ। ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿਗਰਟ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਸੁਨੇਹਾ (ਸਿਗਨਲ ਸੁਨੇਹਾ) ਮਿਲਿਆ। ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਨਬੀ ਬਖਸ਼ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਐਸਪੀ ਮੁਬਾਰਕ ਅਲੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਈਦ ਦੀਆਂ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ। ਓਬੀ, ਆਪਾ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਮੀਆਂਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਵੀ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਤੀਜੀ ਈਦ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ।
30 ਮਾਰਚ:	ਕੈਪਟਨ ਅਦਨਾਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਉਰਦੂਕਾਸ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਫਿਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰੀ ॥ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇਖੀ। ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਆਉਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੱਤਖ ਮਾਰੀ। ਇੱਕ ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੈਰ - ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ।
31 ਮਾਰਚ:	ਮੌਸਮ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੱਦਲ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਵਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ – ਦਿਲ ਸੇ ਅਤੇ ਕੁਛ ਕੁਛ ਹੋਤਾ ਹੈ – ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਸAC। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਲਗਾਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਵੇਟਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੋਰਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਗੀਤ ਸੀ। ਖੁਸ਼ ਯਾਦਾਂ!
1 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 79ਵਾਂ ਦਿਨ ਅਤੇ ਪਾਈਜੂ ਵਿਖੇ 20ਵਾਂ ਦਿਨ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਅਪ੍ਰੈਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀ ਹੈ। ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਮੌਸਮ ਵਿਗੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ। ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਇਸ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਸਿਗਰਟ ਪੀਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਦੇ ਰਹਿਣਾ ਦਿਨ। ਮੇਰੀ ਕੌਫੀ ਦਾ ਸਟਾਕ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਸ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣਾ।
2 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਸਮ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੈ। ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਸਟਾਕ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ Heli-msn ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀ ਹੈ। ਨੇੜੇ ਭਵਿੱਖ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣਾ।
3 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 81ਵਾਂ ਦਿਨ। ਮੌਸਮ ਅਚਾਨਕ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਲੀ-ਐਮਐਸਐਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਚੰਗਾ। ਮੇਰੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ।
4 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ co ਸਵੇਰੇ 0800 ਵਜੇ Mi-17 ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਹੈ। GOC ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਘਰੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਠਿਆਈਆਂ ਸਨ। ਜੀਓਸੀ 1100 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਟੀਪੀਐਸ (ਫ਼ੌਜਾਂ) ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਈਐਚਈਸੀ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।
5 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਮੌਸਮ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਚੇ ਬੱਦਲ ਹਨ। ਦੁਪਹਿਰ - ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਹੈਲੀ-ਮਸਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਗੋਰਾ-1 'ਤੇ ਘੱਟ ਬੱਦਲਾਂ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਇਹ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਹਿਦ ਨੂੰ SAC ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਸਲਮਾਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਰਡਬਲਯੂਪੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੁੱਲੇਗਾ ਨਹੀਂ।
6 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 84ਵਾਂ ਦਿਨ ਅਤੇ ਪਾਈਜੂ ਵਿਖੇ 25ਵਾਂ ਦਿਨ। ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੈ। ਨਹੀ। ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ। ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।
7 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਅਸਮਾਨ ਫਿਰ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਬ ਮਕਸੂਦ ਦਾ ਆਰਈ ਇੱਥੇ ਹੈ। ਐਨ/ਸਬ ਨਿਆਤ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ CQMH ਹਾਦੀ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੁਮਤਾਜ਼। ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ।
8 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਭਾਰੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
9 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ ਮੇਰਾ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰੁਕੋ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਪਟਨ ਮੁਦਸਰ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਠੀ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਅਦਨਾਨ ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਦੋਂ?
10 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
11 ਅਪ੍ਰੈਲ:	ਲਗਭਗ 1500 ਵਜੇ, ਆਫਰਸ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉੱਪਰੋਂ ਇੱਕ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਆਈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਰੁਕਿਆ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨੇਰੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨੇ

Machine Translated by Google

ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਛੱਤ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਸੁਕਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

12 ਅਪ੍ਰੈਲ: 0200 ਵਜੇ, ਪੈਜੂ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਫਿਰ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਹੋਈ, ਇਸ ਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੀਬਰਤਾ ਵਾਲੀ।
ਫਿਰ ਬੈਰਕ ਦੀ ਛੱਤ ਡਿੱਗ ਗਈ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਓ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ
ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਰਾਤ ਦਾ ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਵਧੀਆ ਰਹੇ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਬੱਦਲ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਢੱਕਦੇ ਰਹੇ।
ਅਤੇ ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਗਦੀ ਰਹੀ। ਸਬ ਮਕਸੂਦ ਅਤੇ ਫਿਦਾ ਅੱਜ ਚਲੇ ਗਏ
ਪਰੀ-II ਦਾਸੂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਦਾ ਨੂੰ ਘਰ ਲਈ 4xltrs ਦਿੱਤੇ, ਓਬੀ, ਸਲਮਾਨ ਅਤੇ
ਆਸਿਫ਼। ਉਹ 15 ਜਾਂ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

13 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 91ਵਾਂ ਦਿਨ ਅਤੇ ਪੈਜੂ ਵਿਖੇ 32ਵਾਂ ਦਿਨ। ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ।

14 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਉੱਚੇ ਬੱਦਲਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸਾਫ਼ ਦਿਨ। ਅਨਵਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ
ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਮਾਰਖੁਰ ਦਾ ਕੁਝ ਮਾਸ ਲਿਆਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੁਆਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹੈ
ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ।

15 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ। ਹੇਲੀ-ਐਮਐਸਐਨ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਅਲੀ ਇਜਾਜ਼ (2IC, 8NLI) ਵੀ ਆਇਆ।
ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਸੁਕਰ ਹੈ, CO ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਫੀ ਹੈ
ਹੁਣ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਮੇਜਰ ਅਨਵਰ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਬਾਬਰ ਹੈਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕੌਫੀ। ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਅੱਜ ਸੈਡਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ IHEC ਵਿਖੇ ਹੈ।

16 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ। ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਦੇ ਪੈਜੂ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਮੈਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿਓ। ਅਨਵਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅੱਜ ਰਾਮ ਚਕੂਰ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਆਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹੈ
ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।

17 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 95ਵਾਂ ਦਿਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਨ। ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਮੇਜਰ ਆਫਤਾਬ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹਨ
IHEC। ਮੇਰੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਸਟਾਕ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

18 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਮੌਸਮ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੱਦਲਵਾਈ ਅਤੇ ਹਵਾਦਾਰ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਅਜੇ ਵੀ IHEC ਵਿਖੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰਾ 37ਵਾਂ ਹੈ।
ਪੈਜੂ ਵਿਖੇ ਦਿਨ।

20 ਅਪ੍ਰੈਲ: IHEC ਤੋਂ ਕੇਸ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਲਾਮਾ ਆਏ। ਕੈਪਟਨ ਆਫਤਾਬ ਵੀ
ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਆਖਰਕਾਰ ਮੇਰਾ ਸੰਬੰਧ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਡੀ-ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

21 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਖ਼ਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਜੂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ
ਜੇਕਰ ਮੌਸਮ ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ।

22 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿਖੇ 100ਵਾਂ ਦਿਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

23 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਪੈਜੂ ਤੋਂ 0645 ਵਜੇ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ 1000 ਵਜੇ P-II ਪਹੁੰਚਿਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ
ਕੈਪਟਨ ਸਲਮਾਨ (8 NLI, ਸਾਬਕਾ 30 FF) ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ DR ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਉੱਥੋਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।
P-II ਤੋਂ ਪੈਜੂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ। ਮੈਂ P-II 'ਤੇ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਅਤੇ 1030 'ਤੇ PI ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੀ
ਪੀ.ਆਈ. ਵਿਖੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਅਸਕਦੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। 5 ਵਜੇ ਅਸਕਦੀ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਨੀ. ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੁਕਿਆ।

24 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਅਸਕਦੀ ਤੋਂ 0800 ਵਜੇ ਅਪੋਲੀਗਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। 1500 ਵਜੇ ਅਪੋਲੀਗਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ
ਉੱਥੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ। ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ, ਮੇਜਰ ਅਤੀਕ (ਨਵਾਂ ਜੁਲੂ) ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਟੋਇਟਾ 'ਤੇ ਆਇਆ।
ਪਿਕਅੱਪ। ਉਸੇ ਗੱਡੀ (ਵਾਹਨ) 'ਤੇ, ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ ਅਤੇ ਦਾਸੂ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।
1900 ਵਜੇ। ni ਵਿਖੇ ਰਿਹਾ।

25 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਬਾਲਟੋਰੋ ਵਿੱਚ 103ਵਾਂ ਦਿਨ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਲਟੋਰੋ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਡੀ-ਇੰਡਕੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਕਾਰਦੂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।
ਲਗਭਗ 1100 ਵਜੇ। ਮੈਸ ਤੋਂ ਘਰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਮੀ, ਅੱਬੂ ਅਤੇ
ਸਲਮਾਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕਟਵਾਏ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸ਼ੇਵ ਕਰਾਈ। ਮੈਂ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ।

26 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 18 ਘੰਟੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਲਈ। ਫਿਰ,

Machine Translated by Google

ਘਰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਓਬੈਦ ਭਾਈ ਅਤੇ ਆਪਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਸਲਮਾਨ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੇਜਰ
ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਜੀਵਾਨਾ (7 NLI, ਸਾਬਕਾ 9 FF) ਵੀ ਇੱਥੇ ਸਕਾਰਦੂ ਵਿਖੇ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ
ਸੈਫ਼ ਭਾਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਫਿਰ ਛੁੱਟੀ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।
ਦਿਨ 28 ਤਰੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ CO ਦੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ।
ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਮਾਂਡਰ, ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, 29 ਤਰੀਕ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ/ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੀ/ ਲੀਵ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਛੁੱਟੀ) ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਚਲੋ
ਵੇਖੋ।

30 ਅਪ੍ਰੈਲ: ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ 0700 ਵਜੇ, ਮੈਂ ਮੇਜਰ ਅਰਸ਼ਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ
1 ਤੋਂ 20 ਮਈ ਤੱਕ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ।

4 ਜੂਨ: COAS ਅੱਜ ਹਮਜ਼ੀਗੌਂਡ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ, COAS
ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੁਕਮਾ, ਗੁਲਤਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਚਿਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। 1430 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ
ਅਤੇ CO ਵੀਕਐਂਡ ਲਈ ਸਕਾਰਦੂ ਚਲੇ ਗਏ।

7 ਜੂਨ: ਮੈਂ ਵੀਕਐਂਡ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਕਾਰਦੂ ਤੋਂ ਹਮਜ਼ੀਗੌਂਡ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਵਿੱਚ
ਸਵੇਰੇ, ਮੈਨੂੰ ਘਰੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਸਲ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਠਿਆਈਆਂ, ਟੌਫੀਆਂ, ਚਿਊਇੰਗਮ ਸਨ,
ਚਾਕਲੇਟ, ਆਦਿ ਅਤੇ ਜਨਮਦਿਨ ਕਾਰਡ।

12 ਜੂਨ: ਮੇਰਾ 27ਵਾਂ ਜਨਮਦਿਨ। ਹਮਜ਼ੀਗੌਂਡ ਵਿਖੇ, ਮੇਜਰ ਤਾਰਿਕ ਅਤੇ ਨਬੀ ਬਖਸ਼ ਹਨ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ। ਅਸੀ ਘਰੋਂ ਆਈਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ। comd 62
ਬੀਡੀਈ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਨੁਸਰਤ ਸਿਆਲ ਨੇ ਹੈਲੀ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ।

13 ਜੂਨ: ਅੱਜ, ਮੈਨੂੰ ਤਨਵੀਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 1945 ਵਜੇ, ਮੈਂ
ਗਾਨੋਖ ਨੇ ਪਹੀਏ ਚਲਾਏ ਅਤੇ ਰਾਤ ਉੱਥੇ ਹੀ ਠਹਿਰੀ। ਕੈਪਟਨ ਅਸੀਮ, ਕੈਪਟਨ ਮੁਦੱਸਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ
ਖਾਲਿਦ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਇਮਰਾਨ, ਸਾਬਕਾ 5 ਐਨਐਲਆਈ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਸ਼ੋਏਬ, ਸਾਬਕਾ 101 ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਇੰਜੀਨੀਅਰ) ਵੀ ਸਨ।
ਉੱਥੇ.

14 ਜੂਨ: ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਦਿਨ। ਮੈਂ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਗਾਨੋਖ ਵਿੱਚ ਰੁਕਿਆ।

15 ਜੂਨ: ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ
ਕੈਪਟਨ ਕਮਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਆਜ਼ ਬੇਸ। ਕੈਪਟਨ ਕਮਰ ਨੇ ਫਲਾਈਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।
ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਨਚੀਕੇਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਚੀ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦਿਖਾਇਆ।
ਜਹਾਜ਼। ਅਸੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਖਿੱਚੀ।

16 ਜੂਨ: ਚਲੋ ਜੰਗ 'ਤੇ ਚੱਲੀਏ। ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ, ਕੈਪਟਨ ਕਮਰ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਕੋਲ ਹੇਠਾਂ ਚਲੇ ਗਏ। 1100 ਵਜੇ
ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਸੈਡਲ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਬਦਰ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼. ਮੇਜਰ ਜਵਾਦ (5NLI), ਮੇਜਰ ਅਲੀ (CS), ਮੇਜਰ ਜ਼ਿਕਰੀਆ (ISI), ਕੈਪਟਨ
ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ (ਸੀਐਸ) ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਇਜ਼ਹਾਰ (5NLI) ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ।
ਮੈਂ 10 ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਦਰ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ।
ਕਾਰਵਾਈ। ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀ ਕੀਤੀ। CO 5 NLI, ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਖਾਲਿਦ ਬਦਰ ਪਹੁੰਚੇ।
ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੇਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕੇਸ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਆਜ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।

17 ਜੂਨ: ਕੈਪਟਨ ਅਸੀਮ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਹੱਕ (5NLI) ਇਮਤਿਆਜ਼ ਤੋਂ ਰਿਆਜ਼ ਆਏ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਸੀ ਸੌਂ ਗਏ।
ਇੱਕ ਆਰਟੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸ਼ੈੱਲ ਬੰਕਰ। 0300 ਵਜੇ, ਬੰਕਰ ਦੀ ਕੰਧ
ਢਹਿ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕੰਧ ਦੇ ਕੋਲ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਪਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਸੁਕਰ ਹੈ।
ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀ ਹੋਇਆ।

18 ਜੂਨ: ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਛੇਵਾਂ ਦਿਨ। ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀ ਚੌਕਸ ਹਾਂ।
ਦਿਨ ਵੇਲੇ, ਅਸੀ ਬੰਕਰ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ।

19 ਜੂਨ: ਅਸੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਕਰ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਟੈਂਟ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੰਕਰ ਬਣਾਇਆ।
ਕੈਪਟਨ ਸਾਜਿਦ, ਸਾਬਕਾ 5 NLI, ਅੱਜ ਹੇਠਾਂ ਆਉਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। 2130 ਵਜੇ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਬਦਰ ਬੇਸ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ।

Machine Translated by Google

20 ਜੂਨ: ਤਨਵੀਰ ਸਬ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 8ਵਾਂ ਦਿਨ। ਮੈਂ ਬਦਰ ਬੇਸ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਦੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।
ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ। ਵਧੀਆ ਗਤੀ। ਮੇਜਰ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਖਾਲਿਦ (5 NLI) ਉੱਥੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ
ਹਸਨ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ।

21 ਜੂਨ: ਦਿਨ ਬਦਰ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਵੇਲੇ ਹਸਨ ਤੋਂ ਚੱਲ ਪਏ। ਹਸਨ ਪਹੁੰਚਿਆ
ਪੰਜ ਘੰਟੇ - ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗਤੀ। ਕੈਪਟਨ ਵਹੀਦ (154 ਐਸਪੀ ਏਡੀ) ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਮੁਰਤਜ਼ਾ
ਉੱਥੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਮੁਰਤਜ਼ਾ (5 NLI) ਨੂੰ ਰਿਲੀਵ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

25 ਜੂਨ: ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 13ਵਾਂ ਦਿਨ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ੈੱਲ ਬੰਕਰ ਬਣਾਉਦੇ ਰਹੇ। ਦੁਸ਼ਮਣ
ਮਿਰਾਜ 2000 ਬੰਬਾਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਬੰਬਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ SA-16 ਮਿਜ਼ਾਈਲ
ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਹ ਬਚ ਗਿਆ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇ।
ਪੂਰਾ ਦਿਨ। ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਨ ਲਈ ਬਦਰ ਬੇਸ ਤੋਂ 10 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਅਸਲਾ ਡੰਪ। ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ - 8 NLI ਨੂੰ ਸਕਾਰਦੂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਤਨਵੀਰ ਸੈਕਟਰ, ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਥੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

26 ਜੂਨ: ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ, ਪਾਰਟੀ ਰਾਸ਼ਨ, ਕੇ-II ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮੰਗ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਗਰਟਾਂ ਹਨ, ਸੁੱਕੀਆਂ।
ਫਲ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁੱਧ ਪਾਊਡਰ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਹੁਣ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ
ਦਿਨ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭਲਾ ਕਰੇ।

27 ਜੂਨ: ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 15ਵਾਂ ਦਿਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਈਦ ਮਿਲਾਦ-ਉਦ-ਨਬੀ ਹੈ।

30 ਜੂਨ: ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ, ਸਾਡੇ ਤੰਬੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਗੋਲਾ ਡਿੱਗਿਆ। ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਸਪਲਿੰਟਰ। ਕੈਪਟਨ ਵਹੀਦ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੱਟ ਵਿੱਚ ਸਪਲਿੰਟਰ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ
ਸਨ...

1 ਜੁਲਾਈ: ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 19ਵਾਂ ਦਿਨ। ਲਾਵਰ 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1200 ਵਜੇ,
ਅਕੀਲ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲੀ। CO 5 NLI ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਵੱਢ ਸੁੱਟਾਂ।
ਰਸਤਾ। ਮੈਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਕੀਲ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਮੇਰੀ ਪੋਸਟ ਖਾਲੀ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ...

Machine Translated by Google

ਅਨੁਬੰਧ ਬੀ

ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਰੇਖਾਬੰਦੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇਗਾ।
ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼ 1999 ਦੇ ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਕਾਰਦੂ ਗਏ ਸਨ, ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਾਰਗਿਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ।

ਜੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ ਭੁੱਟੋ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: "ਟਿਕਾਊ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ: ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ, 17 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਦੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਰੇਖਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੱਲ ਨੌਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 10 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਤੇ 11 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਮੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੁਚੇਤਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਹਗਾ ਵਿਖੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਹੋਈਆਂ। ਹਰੇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਸੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਇਨਪੁਟਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਾ ਰਹੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫੌਜ ਮੁਖੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਨਵੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸੈਮ ਮਾਨੇਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਟਿੱਕਾ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ।

ਇਸ ਪੂਰੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ, ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ 27 ਨਕਸ਼ੇ ਸਨ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਐਮਐਲ ਛਿੱਬਰ, ਜੋ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਟਰੀ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

Machine Translated by Google

19 ਮੋਜ਼ੇਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 740 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 40 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ 19 ਅਨੁਬੰਧ ਸਨ, ਜੋ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਭੂਮੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੇਖਾਬੱਧ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਪੀਐਸ ਭਗਤ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਹਾਮਦ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ 11 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸੁਚੇਤਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਦੋਵਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

11 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਡੀਐਮਓ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਰੇਖਾ-ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫੌਜ ਮੁਖੀ (ਸੀਓਏਐਸ) ਨੂੰ 1500 ਵਜੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। ਸੀਓਏਐਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ 1600 ਵਜੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਕਮੇਟੀ (ਸੀਸੀਪੀਏ) ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪੀ.ਐਨ. ਹਕਸਰ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਕ, ਅਜ਼ੀਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਸੀਓਏਐਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ, ਡੀਐਮਓ ਨੇ ਡੀਐਮਓ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੌਜ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

17 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 20 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ 2100 ਵਜੇ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਬੰਦੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

27 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰਤਾਜ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਨਕਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਘੁਸਪੈਠਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਣਨੀਤਕ ਦਾਅ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਜ਼ੀਜ਼ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਦਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਲੌਜਿਸਟਿਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

Machine Translated by Google

ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ

1/3 ਜੀਆਰ	1/3 ਗੋਰਖਾ ਰਾਈਫਲਜ਼
12 ਯਾਕਲੀ	12 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ
2 ਆਈਸੀ	ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ
ਸਾਲ	ਕਾਰਵਾਈ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਐਡਵਾਂਸ ਡਰੈਸਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ
ਏਜੀਐਲ	ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਲਾਂਚਰ
ਏਅਰ ਓਪਸ	ਹਵਾਈ ਸੰਚਾਲਨ
ALGLanguage	ਐਡਵਾਂਸ ਲੈਂਡਿੰਗ ਗਰਾਊਂਡ
ਜਾਂ	ਆਰਮੀ ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ
ਆਰਟੀ	ਤੋਪਖਾਨਾ
ਏ.ਡਬਲਯੂ.ਐਸ.	ਐਡਵਾਂਸ ਵਿੰਟਰ ਸਟਾਕਿੰਗ
ਕੈਸ ਈਵੈਕ	ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ
ਸੀਜੀਆਈ	ਨਾਲੀਦਾਰ ਲੋਹਾ
ਸੀ.ਐਲ.ਜੀ.ਪੀ.	ਤੋਪ ਨੇ ਗਾਈਡਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਈਲ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ
ਨਾਲ	ਫੌਜ ਮੁਖੀ
ਸੀਆਈ ਓਪਸ	ਬਗਾਵਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ
CO	ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ
ਡੀ.ਜੀ.ਐਮ.ਓ.	ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਮਿਲਟਰੀ ਆਪਰੇਸ਼ਨਜ਼
ਡਿਵੀਜ਼ਨ.	ਡਿਵੀਜ਼ਨ
ਡੀਆਰਡੀਓ	ਰੱਖਿਆ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਗਠਨ
ਆਦਿ।	
ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ	ਬਹੁਤ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਵਾਲੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ
ਵਿੱਚ	ਦੁਸ਼ਮਣ
ਐਫਐਨਸੀਏ	ਫੋਰਸ ਕਮਾਂਡਰ ਉੱਤਰੀ ਖੇਤਰ
ਐਫਐਸਸੀ	ਫਾਰਵਰਡ ਸਰਜੀਕਲ ਸੈਂਟਰ
ਜੀ.ਓ.ਸੀ.	ਜਨਰਲ ਅਫ਼ਸਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ
ਉੱਥੇ	ਉੱਚ ਉਚਾਈ ਵਾਲਾ ਪਲਮਨਰੀ ਐਡੀਮਾ
ਆਓ	ਉੱਚ ਉਚਾਈ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ

Machine Translated by Google

ਹੈਲੋ ਸ਼ੁਰੀਮਤੀ	ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮਿਸ਼ਨ
ਹੈਪਟਰ	ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ
ਹਿਊਮਿੰਟ	ਮਨੁੱਖੀ ਬੁੱਧੀ
ਇੱਕ	ਖੁਫੀਆ ਬਿਊਰੋ
ਜੇ.ਸੀ.ਓ.	ਜੂਨੀਅਰ ਕਮਿਸ਼ਨਡ ਅਫਸਰ
ਸਥਾਨ	ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ
ਐਮਐਮਜੀ	ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨ ਗਨ
ਮੈਨੂੰ	ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ
ਵਿੱਚ	ਰਾਤ
ਐਨ.ਐਲ.ਆਈ.	ਨੌਰਦਰਨ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ
ਐਨਐਸਏ	ਨਾਈਟ ਵਿਜ਼ਨ ਡਿਵਾਈਸਾਂ
ਆਰਏਪੀ	ਰੈਜੀਮੈਂਟਲ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਪੋਸਟ
ਰਾਅ	ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ
ਆਰਪੀਜੀ	ਰਾਕੇਟ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਨੇਡ
ਰਾਜ.ਰਿਫ.	ਰਾਜਪੁਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼
ਰੀਕ ਕਰੋ	ਜਾਸੂਸੀ
ਆਰਪੀਵੀ	ਰਿਮੋਟਲੀ ਪਾਇਲਟ ਵਾਹਨ
SAMs	ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ
ਟੀ.ਸੀ.ਪੀ.	ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ
ਕਿੱਥੇ	ਚੇਤਾਵਨੀ ਆਦੇਸ਼

Machine Translated by Google

ਇੰਡੈਕਸ

1 ਨਾਗਾ, 3, 7, 9-11, 13-16, 22, 28-29, 34, 53, 64, 98 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ
ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, 6, 11 ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, 29

2 ਰਾਜਪੂਤਾਨਾ ਰਾਈਫਲਜ਼, 50, 94-96, 98
ਟੋਲੋਲਿੰਗ, 53-54 ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਸੂਸੀ
3 ਡਿਵੀਜ਼ਨ, 23,
8 ਸਿੱਖ, 3, 22, 29, 53, 68,
121 ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, 7
12 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਾਈਟ ਇਨਫੈਂਟਰੀ, 3
15 ਕੋਰ, 6, 8, 19, 39, 45, 50, 71, 75-77, 83, 138
16 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼, 3,-5, 13, 29, 35, 94, 116, 127, 139
18 ਗੜ੍ਹਵਾਲ, 57, 59, 62, 94, 96, 98-99
18 ਗ੍ਰੇਨੇਡੀਅਰਜ਼, 23, 28, 29, 34, 50, 54, 56, 68, 79, 81, 105
56 ਬ੍ਰਿਗੇਡ, 23, 29, 31, 54, 62, 99, 139

ਆਮਿਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ, 148
ਅੱਬਾਸ, ਮੁਸਰਤ, 148
ਅਬਦੁੱਲਾ, ਫਾਰੂਕ, 20, 36, 75-76 ਅਚਾਰੀਆ, ਮੇਜਰ
ਪੀ., 96 ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਿਰਨ, 28, 34,
81 ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੇਜਰ ਰਾਜੇਸ਼, 28, 32, 33, 34

33 ਦੀ ਮੌਤ
ਅਦਨਾਨ, ਕੈਪਟਨ, 156, 158
ਆਫਤਾਬ, ਕੈਪਟਨ, 152, 154, 158-159
ਐਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, xi, 61
ਆਹੂਜਾ, ਅਲਕਾ, 49, 52
ਆਹੂਜਾ, ਸਕੁਐਡਰਨ ਐੱਲ.ਡੀ.ਆਰ., 47, 48, 49,
52 ਮੌਤ, 48
ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ, 141
ਆਲਮ, ਸਈਦ, 149
ਅਲੀ, ਇਨਾਇਤ,

Machine Translated by Google

110 ਨੂੰ ਫੜਨਾ

ਅਮਜਦ, ਮੇਜਰ, 148

ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਬੰਕਰ, 39

ਅਨਵਰ, ਮੇਜਰ, 158-159 ਤੋਪਖਾਨਾ

ਲੋਕੇਟਿੰਗ ਰਾਡਾਰ, ਦੀ ਘਾਟ, 67 ਅਸਲਮ, ਕੈਪਟਨ ਡਾ. ਸੋਹੇਲ,

151 ਔਲ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਏ.ਐਨ., 23, 41, 47,

50, 66, 70, 127, 128, 139 ਅਜ਼ੀਜ਼, ਸਰਤਾਜ, 80, 165-166

ਬਾਬਰ, ਕੈਪਟਨ, 159

ਬਲਵਾਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ, 105, 110

ਬੈਨਰਜੀ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਤਿਲਕ, 26, 50, 68, 125, ਬਸ਼ੀਰ,

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਸਈਅਦ ਅਹਿਮਦ, 113 ਬਟਾਲਿਕ,

xxvii, 20, 21, 23, 38, 39, 21, 23, 38, 39, 68, 28, 84, 97, 110, 111 ਬਾਵਾ, ਕੈਪਟਨ ਸੁਰਿੰਦਰ, 24

ਭਗਤ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਪੀ.ਐਸ., 165

ਭਟਨਾਗਰ, ਕਰਨਲ, 71, 84 ਭੁੱਟੋ,

ਜ਼ੁਲਫ਼ਕਾਰ ਅਲੀ, 164

ਬਿੰਬਟ ਨਾਲਾ, 9 ਬੌਬ, ਦਿਲੀਪ,

xiv, ਬੋਫੋਰਸ ਤੋਪਾਂ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ,

95, 107 ਬੁਧਵਾਰ, ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਵੀ.ਐਸ.,

22-23, 28, 79

ਬੱਸ ਦੀ ਸਵਾਰੀ

ਲਾਹੌਰ ਤੱਕ, 62

ਹਾਦਸੇ, 24, 28-30, 33, 35, 37, 41, 54, 56, 66-67, 69, 83, 86-87, 95-97, 99, 107, 128, 157 ਕੈਜੁਅਲਟੀ ਇਵੈਕਿਊਏਸ਼ਨ (ਕੈਸ ਈਵੈਕ), 18,

27, 56, 66, 117, 120, 167 ਚੀਮਾ, 51 ਛਿੱਬਰ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਐਮਐਲ, 165

ਚੋਰਬਤ ਲਾ, 21, 131

ਕਲਿੰਟਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿੱਲ, 117

ਕੱਪੜੇ, 10, 37, 54, 61, 92, 98, 121, 137, 141-142

ਕਾਲਰ, 108, 109

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਸੀਆਈ ਓਪਸ), 10, 67, 76, 141, 46

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ, 58

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ (ਭਾਰਤੀ), 7, 45, 111, 137

ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਯੁੱਧ, 91

Machine Translated by Google

ਦਰਾਸ-ਸੈਂਡੋ-ਪੁਆਇੰਟ 5100, 9

ਦਰਾਸ, xiii, xvi, xviii, xxiii–xxiv, xxvii, 3-4, 7-12, 21, 23, 38-40, 45, 47, 52, 57-58, 62, 66, 70, 94, 96, 99, 99, 513,213, 140

ਦੱਤਾ, ਸ਼ਿਆਮਲ, 138

ਫਰਾਜ਼, ਅਹਿਮਦ, 149

ਫਰਨਾਂਡਿਸ, ਜਾਰਜ, 18, 35, 48, 111 ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ 'ਤੇ

ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ, 105

ਭਾਰਤੀ

ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ, 10-11

ਫਾਰਵਰਡ ਸਰਜੀਕਲ ਸੈਂਟਰ (FSC), 83-84, 120, 132, 168

ਗਾਂਧੀ, ਇੰਦਰਾ, 164

ਗੋਰਖਾ ਨਾਲਾ, 9

ਘਟਕਸ ਅਤੇ ਅਲਫ਼ਾ ਕੰਪਨੀ, 29

ਹਕਸਰ, ਪੀਐਨ, 165

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ, 71 ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ

ਐੱਚਆਈਵੀ ਕਿੱਟਾਂ, 84

ਹੁਸੈਨ, ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ, 33, 70

ਇਜਾਜ਼, ਮੇਜਰ ਅਲੀ, 159

ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ/ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ 7, 11, 26, 30, 31, 32 ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਭੰਬਲਭੂਸਾ

ਗੋਲੀਬਾਰੀ, 14 ਨੂੰ

ਨੋਟਿਸ, 7 ਦੀ ਗਿਣਤੀ,

9-10, 23 ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ, 30,

33, 84

ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ, 54, 63, 137-143

ਇਨਸਾਸ ਰਾਈਫਲਾਂ, 11, 64

ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ (ਭਾਰਤੀ) ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ, 138-139 ਰਿਪੋਰਟਾਂ, 38-40, 63, 137 ਦੁਆਰਾ

ਜੁਬਾਰ, 59

ਕੱਕੜ, ਆਰ.ਕੇ., 63, 66, ਕੱਸਰ,

19, 21, 23, 40, 77, 137 ਕਾਲੀਆ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ

ਸੌਰਭ, 19, 68, 80 ਕਾਰਗਿਲ, xxvii, xxviii, 47, 80,

81

3-4 ਵਿੱਚ 37 ਘੁਸਪੈਠ, 3 ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ

ਮਾਰੇ ਗਏ

Machine Translated by Google

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ (ਮਿਲਟਰੀ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਵੇਖੋ)
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, 82 ਗੋਲਾਬਾਰੀ, 37

ਕਸ਼ਮੀਰ, xv–xvi, xxviii, xxix, xxxi, 3-4, 21, 36, 64, 66, 69-70, 75-77, 138, 164, 166-167
ਕਾਯਸਥਾ, ਕਰਨਲ ਅਨਿਲ, 83, 84, 85
ਕੇਂਗਰੂਸੇ, ਕੈਪਟਨ ਨੀਕੇਜ਼ਾਕੂਓ, 56, 116
ਖਾਨ, ਕੈਪਟਨ ਮੁਈਦ ਸ਼ਮਸ, 147
ਖਾਨ, ਜਨਰਲ ਟਿੱਕਾ, 165
ਖਾਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਮਜਾਜ਼ ਉੱਲਾ, 112, 147-163
ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਸ਼,
ਖਾਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਹਾਮਦ, 165
ਨੋਲ, ਹਮਲਾ, 95
ਕੁਮਾਰ, ਮੇਜਰ ਰਾਜੀਵ, 34, 50, 90
ਕੁਪਵਾੜਾ, 21, 52, 70, 77, 131, 139

ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ, 36
ਕਾਰਗਿਲ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖੇ ਗਏ ਸਬਕ, 61
ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ (Loc) ਦੀ ਰੇਖਾਬੰਦੀ 'ਤੇ
ਪਿਛੋਕੜ, 164-166 ਪਾਰ ਕਰਨਾ, 48, 91 ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੁਆਰਾ
ਉਲੰਘਣਾ, 91-92, 114

ਮਲਿਕ, ਜਨਰਲ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, 8, 35, 50, 114
ਮਾਨੇਕਸ਼ਾ, ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸੈਮ, 165
ਨਕਸ਼ੇ/ਰੂਟ, 61 ਦਾ ਅਧੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ
ਮਾਰਪੋ ਲਾ
ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, 39 ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ
ਸਥਾਪਨਾ a, 40 ਮਾਟਾਯੇਨ, xviii, 71, 77
ਮੀਡੀਆ (ਪ੍ਰੈਸ/ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਅਧੀਨ
ਦੇਖੋ)
ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ, 82
ਮੀਨਾਮਾਰਗ ਵਿਖੇ ਮੀਡੀਆ ਮੈਨੇਜਰ, ਬੰਦੂਕਾਂ
ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ, 39 ਮਹਿਮੂਦ, ਮੇਜਰ ਤਾਰਿਕ, 148 ਮਹਿਰਾ,
ਮੇਜਰ ਓਪੀ, 25 ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ
(ਐਮਆਈ), 137 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ
ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨਪੁਟ

ਕਾਰਗਿਲ (ਭਾਰਤੀ) ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 138

Machine Translated by Google

13 ਮਈ, 3-6
14 ਮਈ, 6-9
18 ਮਈ, 15-16
19 ਮਈ, 16-18
20 ਮਈ, 18-20
21 ਮਈ, 21-24
28 ਮਈ, 32-35
1 ਜੂਨ, 38-40, 45-49
13 ਜੂਨ, 50-67, 75-79
14 ਜੂਨ, 67-71
15 ਜੂਨ, 79-80
16 ਜੂਨ, 80-85
19 ਜੂਨ, 85-87
20 ਜੂਨ, 88
28 ਜੂਨ, 93-95
29 ਜੂਨ, 95-96
30 ਜੂਨ, 96-97
31 ਜੂਨ, 100-101
4 ਜੁਲਾਈ, 105-107
6 ਜੁਲਾਈ, 107-109
7 ਜੁਲਾਈ, 109-110
8 ਜੁਲਾਈ, 110-114
10 ਜੁਲਾਈ, 114-116
11 ਜੁਲਾਈ, 117-118
12 ਜੁਲਾਈ, 119-120
15 ਜੁਲਾਈ, 120-121
27 ਜੁਲਾਈ, 127-128
31 ਜੁਲਾਈ, 128
28 ਸਤੰਬਰ, 129-130
15 ਅਕਤੂਬਰ, 130-131
18 ਅਕਤੂਬਰ, 131-133
ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ, 47, 48, 63, 78 ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਮੁਦਾਸਰ, ਕੈਪਟਨ, 158
ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼, ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼, 87, 113, 132, 164
ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਦੀ ਫੇਰੀ, 113
ਮੁਸ਼ਕੋਹ ਵੈਲੀ, xx, 7, 23, 58, 78, 142

ਨਚੀਕੇਤਾ, ਫਲਾਈਟ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕੇ., 48, 87

Machine Translated by Google

49 ਦੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪਰੇਡ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, 62

ਨਿੰਬਲਕਰ, ਕੈਪਟਨ ਸਚਿਨ, 29, 33, 105, 108,

ਪੈਗੰਬਰ ਬਖ਼ਸ਼, 155, 156, 161

ਨੋਗਰਮ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਿਸ਼ਿੰਗ ਕਲਿਫੋਰਡ, 81

ਓਬਰਾਏ, ਕਰਨਲ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ, 116

39 ਵਿੱਚ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਾਲੋਂ ਓਲਥਿੰਗ

ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ (ਫੌਜੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ), 9

ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿਜੇ, iv, 36, 52, 109, 118, 125, 139

ਪਾਕਿਸਤਾਨ, 3, 37, 82

ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, 37 ਵਾਰ ਕਾਰਗਿਲ-ਲੇਹ

ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕੱਟਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 36 ਵਾਰ ਘੁਸਪੈਠ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 37 ਵਾਰ

114 ਵਾਰ 115 ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ,

49 ਵਾਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ, 10, 13 ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਘੁਸਪੈਠੀਏ, 35

ਪਾਲ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, 8, 19, 20, 23, 36, 41, 75 ਇੱਕ ਗੋਲਫ

ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 45

ਪਾਲ, ਮੇਜਰ ਨੀਰਜ, 45

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪੂਲ, 17, 25

ਪਠਾਰ, 25-26

ਪਾਟਿਲ, ਕਰਨਲ, 29, 51,

ਬਿੰਦੂ 4460, 15, 17

ਬਿੰਦੂ 4590, 7, 9, 10, 51, 54, 82,

ਬਿੰਦੂ 4700, 9, 10, 23

98, 99 ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ

ਬਿੰਦੂ 4812, xxvii, 112, 147

ਪੁਆਇੰਟ 4875, xvii, xviii, xix, xxii, xxiii, xxiv, xxvii, 80

ਬਿੰਦੂ 5060, 94

ਬਿੰਦੂ 5100, 9, 13, 14, 22, 23, 94, 127

ਪੁਆਇੰਟ 5140, xv, xvi, xvii, xxiii, xxiv, xxvii, 9, 10, 23, 28, 57, 58, 59, 79, 98

ਪ੍ਰੈਸ/ਮੀਡੀਆ, 36, 46, 82, 83, 92

ਕਾਰਗਿਲ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਭੂਮਿਕਾ, 36, 51

ਪੁਰੀ, ਮੇਜਰ-ਜਨਰਲ ਮਹਿੰਦਰ, 71, 77, 99

ਕਾਜ਼ੀ, ਮੇਜਰ, 147

ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਹਵਾ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ, 63

Machine Translated by Google

ਰਹੀਮ, ਮੇਜਰ, 147, 155

ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ, ਕਰਨਲ, 50, 51, 52, 54, 56, 59, 60, 65

ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ, 41

ਰਿਮੋਟਲੀ ਪਾਇਲਟਡ ਵਹੀਕਲਜ਼ (RPVs), 38, 168

ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੰਗ (RAW), 75, 137, 168

ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ, ਕੈਪਟਨ ਡਾ., 147-149, 151

ਕਮੀਜ਼, 15, 16, 17

ਨਾਲਾ, 94

“ਸੰਗਰਾਂ”, 31, 32, 35, 37, 62, 97 ਸਰਵਰ, ਕੈਪਟਨ,

148-149, 152, 154 ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ, 140

ਸਕਸੈਨਾ, ਜੀ.ਸੀ., 75 ਸ਼ਾਹ, ਅਨਵਰ,

158-159 ਸ਼ੰਘਰੂਤੀ, 38

ਸ਼ਕਮਾ ਵਿੱਚ ਤੋਪਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ, 39

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਡਾਣ

ਭਰੇ, 39

ਸ਼ਰੀਫ, ਨਵਾਜ਼, xxvii, 92, 117, 118, 120 ਸ਼ਾਰਜਾਹ, ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ, 58

ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ, ਕੈਪਟਨ, 147 ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ, 25 ਸਿਆਚਿਨ,

3, 10, 21, 78, 126, 132,

160, ਸਿਮਲਾ ਸਮਝੌਤਾ,

469, ਸਿੰਘ, 469, 60, ਸਿੰਘ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸੁਰਿੰਦਰ, 5, 7, 12,

22, 28, 34, 113, 116, ਸਿੰਘ, ਕਰਨਲ

ਐਸ.ਪੀ., 29, 51, ਸਿੰਘ, ਦਲੀਪ, 30 ਸਿੰਘ,

ਜਸਵੰਤ, 80 ਸਿੰਘ, ਕਸ਼ਮੀਰ, 69, 70 ਸਿੰਘ, ਲਾਂਸ ਨਾਇਕ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, 33, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, 116,

ਸਿੰਘ 109, ਸਿੰਘ, ਨਾਇਕ ਹਰਪਾਲ, 18,

19 ਸਿੰਘ, ਐਸ.ਪੀ. 29, 51

ਸਿੰਘ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਰਣਧੀਰ, 30

ਸਿਪਾਹੀ (ਭਾਰਤੀ)

ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ, ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ 27-28 ਕਾਰਡ, 46

ਤੱਕ

Machine Translated by Google

ਗੋਲੀਬਾਰੀ, 9-10, 13, 17 ਨੂੰ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ, 12 ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨਾ,
9 ਸੋਨਮਾਰਗ, 3, 20, 36,
52, 61, 71, 85, 125 ਮਾਹਰ ਫੌਜਾਂ, 140 ਸੁਬ੍ਰਹਮਣੀਅਮ, ਕੇ.
ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, 141 ਸੁਮਨਵਰ, ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ
ਡੀ.ਐਚ., 77, 128 ਸਰਵਨਨ,
ਮੇਜਰ ਐਮ., 58, 68
ਸੂਰੀ, ਮੇਜਰ ਅਰੁਣ, 11, 12, 15, 17

ਠਾਕੁਰ, ਕਰਨਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ, 28, 29, 33, 40, 50, 51, 81 ਥਾਪਰ, ਕੈਪਟਨ ਵਿਜਯੰਤ, 115
ਥ੍ਰੀ ਪਿੰਪਲ, 96, 115 ਟਾਈਗਰ ਹਿੱਲ, xxiii, xxiv,
12, 15, 23, 25, 719, 80, 80, 80,
80, 107, 108, 109, 110 ਟਿੰਗਲ ਨਾਲਾ, 15, 100 ਟਿਪਨਿਸ, ਏ.ਵਾਈ., 48 ਟੋਲੋਲਿੰਗ, xxiii-xxiv, 9, 23, 36, 58, 93-94

ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ, 31 'ਤੇ ਹਮਲਾ, 32-33, 54,
59 ਘੁਸਪੈਠ, 29 ਨਾਲਾ, 7 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ,
50, 59, 60

ਤੋਮਰ, ਕੈਪਟਨ ਪ੍ਰਵੀਨ, 57,

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ, xxvii, 67, 88, 91

ਵਾਜਪਾਈ, ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ, 36, 48, 62, 71, 112
ਕਾਰਗਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ, 71, 75
ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਆਰ., 29, 33, 40, 41, 50, 54

ਵਲੀ, ਹਿੰਮਤ, 149-150
ਵਾਸਿਫ਼, ਕੈਪਟਨ ਡਾ., 153-154
ਵਿਧਵਾਵਾਂ (ਕਾਰਗਿਲ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ), 52, 81
ਵਿੰਟਰ ਏਅਰ ਸਰਵੀਲੈਂਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ (WASO), 142
ਯਾਦਵ, ਯੋਗੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, 86, 106
ਯਾਲਦਾਰ,

ਜ਼ੋਜੀ ਲਾ, 4, 20, 85, 114

Machine Translated by Google

Machine Translated by Google

'Harinder Baweja raises some difficult questions of India's politicians and diplomats, pointing out that they should be concerned that a nuclear powered country is vulnerable to so many operational mistakes.'

BBC

'This is a minor coup.... Where her book scores over others is the peek she's had into confidential military documents and After Action Reports.'

Hindustan Times

Kargil, 1999. Two entire brigades of Pakistani army regulars infiltrated Indian territory and fortified themselves before the Indian army even realized they were there. The top army brass ignored warnings, downplayed the threat and the number of infiltrators till it was almost too late. They were also poorly prepared – operationally and in every other respect. Infantry soldiers were pushed up with inadequate maps, clothing, weapons, and no information of either the enemy's numbers or their weapon strength.

With foreword by GL Batra, father of Capt Vikram Batra, recipient of the highest gallantry award, Param Vir Chakra, this is the true story of Kargil seen through the eyes of one of the front-line commanders. Written in the form of a diary, it offers the first really detailed and exclusive account of the events that led to the invasion and the subsequent battle to retake the peaks occupied by the intruders. Even after almost two decades, the book is still the most accurate account of the many Indian soldiers who laid down their lives in the line of duty.

Harinder Baweja, an Editor with *Hindustan Times* has earned a reputation as a fearless, committed reporter. Her experience of covering the Kashmir crisis gave her access to a wide range of sources, particularly among the army units that were sent to Kargil. She has also edited and authored chapters for *26/11 Mumbai Attacked*.

Machine Translated by Google

Machine Translated by Google ਇਹ ਫਾਈਲ z-ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

zlibrary

ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ।

z-library.sk ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ | z-lib.gs | z-lib.fm | go-to-library.sk 'ਤੇ ਜਾਓ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਚੈਨਲ

z-ਐਕਸੈਸ

https://wikipedia.org/wiki/z- ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ